

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

ASA WP wewn. 3668/82

JAWNE

~~TAJNE~~

Egz. Nr 1

Plk dypl. Józef BANACH
PODSTAWOWE ZAGADNIENIA OSIĄGANIA
WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI
BOJOWEJ I DZIAŁAŃ BOJOWYCH
ZWIĄZKÓW TAKTYCZNYCH I ODDZIAŁÓW
WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

Skrypt

~~49605~~

WARSZAWA 1982

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

[Handwritten signature]

ASG WP wewn. 3668/82

~~_____~~ **TAJNE**

Egz. Nr

1

Plk dypl. Józef BANACH

PODSTAWOWE ZAGADNIENIA OSIĄGANIA
WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI
BOJOWEJ I DZIAŁAŃ BOJOWYCH
ZWIĄZKÓW TAKTYCZNYCH I ODDZIAŁÓW
WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

Skrypt

~~_____~~ 49605

WARSZAWA 1982

3

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

JAWNE

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK OPL

ASG WP wewn. 3668/82

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2 (Dz. U. RP Nr 11 poz. 95)
.....
podpis

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY TAKTYKI WOJSK OPL

/-/ płk doc. dr Tadeusz MIROWSKI

Egzemplarz ... 1

Przeklas -
prot. 1 z dn. 2. 01. 97
Dy-

Płk dypl. Józef BANACH

PODSTAWOWE ZAGADNIENIA OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW
GOTOWOŚCI BOJOWEJ I DZIAŁAŃ BOJOWYCH ZWIĄZKÓW
TAKTYCZNYCH I ODDZIAŁÓW WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

skrypt

WARSZAWA

1982

SPIS TREŚCI

str.

WSTĘP	3
1. Zasady użycia ZT i oddziałów wojsk OPL w systemie OPK	4
2. Główne problemy osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez ZT i oddziały wojsk OPL	18
3. Właściwości przygotowania działań bojowych ZT i oddziałów wojsk OPL w systemie OPK	37
4. Wybrane problemy zabezpieczenia działań bojowych ZT i oddzia- łów wojsk OPL w systemie OPK	43
5. Prowadzenie działań bojowych przez ZT i oddziały wojsk OPL w systemie OPK	48
6. Realizacja współdziałania ZT i oddziałów wojsk OPL z wojska- mi korpusu OPK	59
7. Wyjście ZT i oddziałów wojsk OPL z systemu OPL na kierunek operacyjny i ich działanie w systemie OPL wojsk	65
ZAKOŃCZENIE	68
BIBLIOGRAFIA	69
ZAŁĄCZNIKI:	
Nr 1 - Podstawowe przedsięwzięcia osiągnięcia pełnej gotowości bo- jowej przez ZT i oddziały wojsk OPL /wariant stopniowego osiągnięcia WSGB/	71
Nr 2 - Podstawowe przedsięwzięcia osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez ZT i oddziały wojsk OPL /wariant osiągnięcia PŁGB ze stanu stałej gotowości bojowej z pominięciem stanów pośrednich/.....	73
WYKAZ RYSUNKÓW:	
Nr 1 - Wykorzystanie BRPlot w systemie OPK podczas osiągnięcia WSGB /wariant/	9
Nr 2 - Wykorzystanie dywizyjnego prplot KUB w systemie OPK pod- czas osiągnięcia WSGB /wariant/	11
Nr 3 - Wykorzystanie dywizyjnego prplot OSA-AK w systemie OPK podczas osiągnięcia WSGB /wariant/.....	12
Nr 4 - Dowodzenie ZT i oddziałami wojsk OPL w ramach systemu OPK	17

WSTĘP

Jednym z podstawowych problemów początkowego okresu wojny jest odparcie zaskakujących uderzeń przeciwnika z powietrza. W odparciu tych uderzeń ważną rolę wnoszą wszystkie siły obrony powietrznej, w tym także siły i środki wojsk OPL. Zgranie wysiłków wojsk obrony powietrznej różnego podporządkowania w jednolity system OPK w celu najbardziej celowego i efektywnego ich wykorzystania w walce z nieprzyjacielem powietrznym jest więc problemem pierwszorzędnej wagi, tym bardziej, że w tym okresie na obszarze kraju będzie realizowany szereg przedsięwzięć z zakresu operacyjnego rozwijania sił zbrojnych i prowadzenia przez nie działań wojennych.

Wojska OPL lądowych wojsk operacyjnych odgrywają w walce z nieprzyjacielem powietrznym ważną rolę. Zatem od ich właściwego przygotowania i odpowiedniego włączenia się do tej walki w ramach systemu OPK może w znaczny sposób zależeć jej sukces.

Skrypt zawiera podstawowe problemy osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oraz zasady użycia i działania związków taktycznych i oddziałów /pododdziałów/ wojsk OPL w systemie obrony powietrznej kraju. Przeznaczony jest dla słuchaczy ASG WP jako materiał wiodący do studiowania tej problematyki w dostępnej literaturze fachowej.

Problematyka osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i działania wojsk OPL w systemie OPK na obszarze kraju ujęta jest w odpowiednich dokumentach normatywnych Sztabu Generalnego WP oraz Dowództwa Wojsk OPK i Szefostwa Wojsk OPL MON i nie zawsze dostępna dla słuchaczy ASG WP. Skrypt stanowi więc, w zakresie dostępnym dla słuchaczy, operacyjno-taktyczną ich interpretację i rozwinięcie. Uwzględniono w nim także doświadczenia z ćwiczeń z wojskami, szczególnie ćwiczeń zgrywających działania ZT /oddziałów/ wojsk OPL w systemie OPK, w nowych strukturach organizacyjnych wojsk OPL.

Zagadnienia przedstawione w skrypcie nie wyczerpują w całości problematyki z tej dziedziny. Przy opracowaniu jej wzięto pod uwagę potrzeby programu szkolenia słuchaczy i posiadane w tym względzie literaturę, zwłaszcza literaturę dotyczącą taktyki i sztuki operacyjnej wojsk OPK, której studiowanie pozwoli na dogłębne i gruntowne poznanie całości problemu działań wojsk OPL w jednolitym systemie OPK.

4-6

16

17

27-27

1300-155

1. ZASADY UŻYCIA ZT I ODDZIAŁÓW WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

Aktualne poglądy naszych potencjalnych przeciwników na prowadzenie działań wojennych zakładają, że rozpocznie się one znaczącymi uderzeniami sił powietrzno-kosmicznych środków napadu, w których współczesne lotnictwo stanowić będzie główną siłę uderzeniową zdolną do wykonania potężnych znaczących uderzeń na obiekty na terenie naszego kraju, w tym również na wojska położone w głębi operacyjnej.

W tej sytuacji zagrożenie wojsk lądowych uderzeniami z powietrza istnieje więc od samego początku wojny niezależnie od stanu ich rozwinięcia i gotowości do działań oraz ich położenia zarówno na obszarze kraju, jak i po wyjściu na front zewnętrzny.

Wynika stąd bezpośrednio potrzeba ich osłony od samego początku wojny niezależnie od tego, czy znajdują się jeszcze w garnizonach, przebywają w rejonach alarmowych lub przegrupowują się na front zewnętrzny w ramach operacyjnego rozwinięcia wojsk.

Obronę przeciwlotniczą wojsk operacyjnych na obszarze własnego kraju zapewniają wojska obrony powietrznej kraju, dla których osłona wojsk lądowych podczas ich operacyjnego rozwijania i przegrupowania na front zewnętrzny stanowi jedno z głównych zadań w początkowym okresie wojny. Wojska OPK prowadzą osłonę wojsk operacyjnych w ramach ogólnego systemu obrony powietrznej kraju, to znaczy niebezpieczeństwo ataku z powietrza przeciwnika czynią to nie tylko w interesie osłony obiektów administracyjnych czy przemyślowych, lecz także w interesie wojsk operacyjnych.

Jednakże nieustanny wzrost potencjału bojowego środków napadu powietrznego przeciwnika i związany z tym wzrost zagrożenia wojsk operacyjnych uderzeniami z powietrza stwarza konieczność włączenia do walki z nimi wszystkich możliwych sił i środków obrony powietrznej, których poważną część stanowią środki obrony przeciwlotniczej wojsk lądowych.

Z drugiej strony następuje dynamiczny rozwój wojsk OPL i stały wzrost siły ich ognia. Ten wielki potencjał bojowy tkwiący w sile ognia naziemnych środków OPL wojsk lądowych nie może więc być bezczynny. Uruchomienie go od samego początku wojny przez włączenie sił i środków OPL do walki z nieprzyjacielem powietrznym może bowiem w poważnym stopniu przyczynić się do osiągnięcia sukcesu w operacji przeciwpowietrznej i stworzyć sprzyjające warunki wojskom operacyjnym do osiągnięcia pełnej gotowości bojowej i ich wyjścia na front zewnętrzny.

Działania bojowe wojsk OPL w systemie OPK prowadzone będą w rejonach obrony korpusów OPK. Rejon obrony korpusu OPK pokrywa się w przeważającej części z obszarem okręgu wojskowego. Z zasady więc w rejonie

obrony korpusu OPK stacjonuje siły i środki OPL armii ogólnowojskowej /wydzielonej z OW/, niektóre oddziały i ZT OPL podporządkowania centralnego /frontowa/ i wojsk sojusznicznych oraz jednostki i pododdziały wojsk OTK. Ponadto w rejonie działań bojowych nadmorskiego korpusu OPK mogą działać brzegowe siły i środki OPL marynarki wojennej.

Działania bojowe wojsk OPL w ramach systemu OPK prowadzone są na zasadach współdziałania w ramach jednolitego systemu obrony powietrznej państw uczestników Układu Warszawskiego. Zasady i organizacje wspólnych działań regulują:

- dyrektywy ministra obrony narodowej nr 001/Oper z dnia 25.09.79r. i nr 003/Oper z dnia 30.12.74 r.;

- "Wytyczna szefa Sztabu Generalnego WP do współdziałania sił i środków działających w systemie OPK";

- "Wytyczna do planowania i organizacji współdziałania wojsk OPL i wojsk OPK w jednolitym systemie OPK na obszarze kraju", wydane jako wspólny dokument Dowództwa Wojsk Obrony Powietrznej Kraju i Szefostwa Wojsk OPL MON.

Powyższe dokumenty normatywne stanowią podstawę do planowania i organizacji wspólnych działań wojsk OPL okręgów wojskowych /armii/ i korpusów OPK.

Wojska OPL są częścią składową wojsk lądowych i głównym celem ich działania jest zadanie lotnictwu przeciwnika jak największych strat, osłona wojsk i ważnych obiektów przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza, a tym samym zapewnienie sprzyjających warunków do zorganizowanego wyjścia wojsk operacyjnych na front zewnętrzny i prowadzenie przez nie skutecznych działań bojowych.

Głównymi zadaniami wojsk OPL w okresie ich działania w systemie OPK jest odparcie /we współdziałaniu z wojskami OPK/ znoszonych nalotów ŚNP i osłona wojsk operacyjnych w garnizonach, rejonach alarmowych, poprawy dyalokacji i na drogach przegrupowania w celu umożliwienia im szybkiego, sprawnego oraz terminowego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, przeprowadzenia mobilizacji, przejścia do rejonów poprawy dyalokacji i przegrupowania na front zewnętrzny., a także osłona mostów, przepraw, węzłów komunikacyjnych, lotniak, baz zaopatrzenia i składów BMR.

Cechą szczególną użycia wojsk OPL jest ich działania w jednolitym systemie obrony powietrznej na zasadzie priorytetu w realizacji zadań osłony wojsk operacyjnych. Stąd miejsce, czas i sposób ich wykorzystania w systemie OPK zdeterminowane jest zadaniami realizowanymi przez ogólnowojskowe związki operacyjne i taktyczne, w skład których wchodzi.

Realizacja tych zadań przez wojska OPL możliwa jest poprzez rozwinięcie w pełni systemu OPL wojsk i jego współdziałanie z systemem OPK albo rozwinięcie części elementów systemu OPL wojsk operacyjnych /w tym wszystkich środków ogniowych/ i włączenie ich w odpowiednie ogniwa istniejącego już w czasie pokoju systemu OPK.

Rozwijanie w pełni samodzielnego systemu OPL wojsk operacyjnych na obciążeniu kraju jest jednak mało realne. Szybkie wyjście wojsk operacyjnych na front zewnętrzny pociąga bowiem za sobą konieczność zorganizowania na czas systemu OPL wojsk w rejonie wyjściowym i podczas wprowadzania do bitwy.

Rozwijanie więc pełnego systemu wojsk OPL na obciążeniu kraju mogłoby doprowadzić do tego, że nie można by rozwinąć systemu OPL na czas w obszarze wyjściowym do operacji.

Z drugiej strony na terenie kraju istnieje już w czasie pokoju zorganizowany system obrony powietrznej - system OPK z rozwiniętym własnym podsystemem rozpoznania i dowodzenia, do którego można włączyć środki ogniowe wojsk OPL wraz z ich środkami rozpoznania i dowodzenia.

Doświadczenia ćwiczeń i badań w zakresie użycia wojsk OPL w systemie OPK prowadzonych przez Szefostwo Wojsk OPL MON i Dowództwo Wojsk OPK znalazły swój wyraz w dokumentach normatywnych, z treści których wynika, że:

Wojska OPL wykonując zadania bojowe na terenie własnego kraju nie tworzą odrębnego pełnego systemu OPL, lecz rozwijają jego elementy i włączają je do istniejącego już w czasie pokoju i zorganizowanego systemu OPK.

Tak więc na terytorium własnego kraju do działań bojowych w systemie OPK, do czasu wyjścia na front zewnętrzny, włącza się wszystkie rozwinięte związki taktyczne, oddziały i pododdziały rakiet przeciwlotniczych i artylerii przeciwlotniczej wojsk lądowych.

Nie przewiduje się natomiast rozwijania na terenie własnego kraju jednostek radiotechnicznych wojsk OPL i stanowisk dowodzenia obroną przeciwlotniczą frontu i armii^{1/}. Siły te bowiem po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej przegrupowują się wraz z SD armii /frontu/ do rejonu wyjściowego w celu zorganizowania systemu OPL armii /frontu/ do operacji.

1/ SD OPL armii /frontu/ rozwijane są na terenie kraju w ramach osiągnięcia WSGB dla operacyjno-taktycznego dowodzenia jednostkami wojsk OPL i kierowania ich przegrupowaniem na front zewnętrzny.

W sytuacjach szczególnych część RPW z jednostek radiotechnicznych wojsk OPL może być rozwijana czasowo na terenie kraju w celu wznoczenia lub odtworzenia systemu rozpoznania odtworzenia systemu rozpoznania radiolokacyjnego wojsk OPK szczególnie w warunkach ogólnego zatrzymania ruchu wojsk.

Włączenie związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów OPL armii /OW/ i podporządkowania centralnego /frontu/ dyslokowanych na terenie OW do systemu obrony powietrznej korpusu OPK następuje:

- 1/ podczas pełnienia dyżurów bojowych przez ZT i oddziały raket plot i artylerii plot w stanie stałej gotowości bojowej;
- 2/ po wprowadzeniu wyższych stanów gotowości bojowej.

Podczas działań w systemie OPK jednostki te są operacyjnie podporządkowane dowódcom korpusów OPK przez starszych dowódców na PłSD. Oznacza to, że związki taktyczne, oddziały i pododdziały wojsk OPL osłaniają wojska operacyjne i obiekty na terenie kraju w jednolitym systemie OPK, realizując zadania taktyczne, rozwijając i przegrupowując się zgodnie z decyzjami swoich przełożonych /dowódców armii, dywizji, pułku/ natomiast działalność związaną ze zwalczaniem środków napaду powietrznego /zadania ogniowe/ realizują zgodnie z decyzjami odpowiednich dowódców wojsk OPK lub samodzielnie w myśl zasad obowiązujących w wojskach OPK i przestrzegając rygorów obowiązujących w tym systemie.

Na okres działań w systemie OPK ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL rozwijają się w określonych rejonach, wykonują manewr i przegrupowanie, osłaniając wyznaczone im wojska i obiekty zgodnie z decyzjami swoich przełożonych. Zadania bojowe i rejonu rozwinięcia dla ZT, oddziałów i pododdziałów wojsk OPL powinny być określone tak, aby w czasie ich realizacji na terytorium własnego kraju zapewniały nie tylko osłonę wojsk operacyjnych, ale również wzmacniały i uzupełniały działania systemu OPK, zwłaszcza podczas odpięcia pierwszego i ewentualnie kolejnych zasobionych nalotów lotnictwa nieprzyjaciela.

Stąd przy określaniu zadań taktycznych i rejonów rozwinięcia dla ZT, oddziałów i pododdziałów OPL powinno się brać pod uwagę zadania i położenie /ugrupowania/ oddziałów wojsk OPK w obszarze rozwijania jednostek OPL^{2/}.

- 2/ Problem ten precyzuje "Wytyczne do planowania i organizacji współdziałania wojsk OPL w jednolitym systemie OPK na obszarze kraju" w pktcie 10, który brzmi: Określi Wojskowa uwzględniając potrzeby osłony wojsk operacyjnych oraz ugrupowania bojowego wojsk korpusu OPK ustalają rejonu rozwinięcia sił i środków OPL dla uwzględnienia ich w planach współdziałania.

Ponadto realizacja zadań na obszarze własnego kraju nie powinna w sposób istotny ograniczać ich możliwości wyjścia z systemu OPK na front zewnętrzny i osłony wojsk w rejonie wyjściowym i na rubieżach wprowadzenia do bitwy /walki/, a więc musi wiązać się ściśle z planami operacyjnego rozwinięcia wojsk i ich użycia w pierwszej operacji.

Brygada rakiet przeciwlotniczych "KRUG" podczas działań w systemie OPK może wznaczniać /uzupełniać/ wysiłki sił i środków OPK w określonych rejonach lub na określonych kierunkach operacyjno-powietrznych, tworząc z nimi ciągłą strefę ognia. Może ona być wykorzystana do osłony wojsk w miejscach stałej dyslokacji, rejonach alarmowych i rejonach poprawy położenia, osłony przepraw, wojsk-rakietowych, SD, lotnisk i składów BMR.

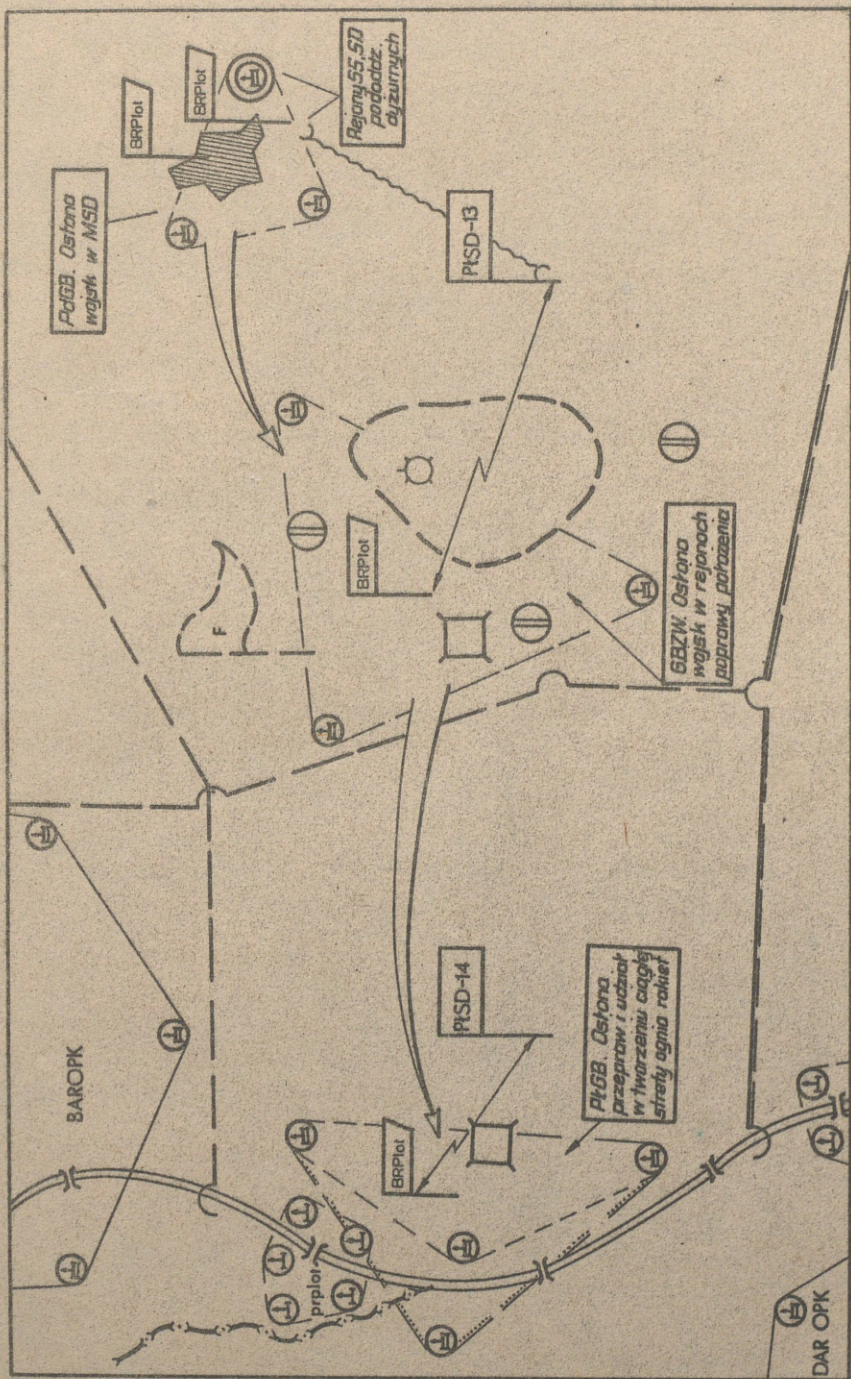
Pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB", działając w systemie OPK, mogą być wykorzystane do osłony wojsk w miejscach stałej dyslokacji i w rejonach alarmowych, przepraw na kierunku przewidywanego przegrupowania wojsk i innych ważnych obiektów.

W warunkach nadmorskiego korpusu OPK na użycie brygady i pułków rakiet przeciwlotniczych ma wpływ w sposób istotny konieczność organizacji skutecznej osłony wojsk operacyjnych podczas ich przeprawy przez Odrę. Może to mieć w określonych warunkach działań decydujący wpływ na sprawne wyjście wojsk operacyjnych na front zewnętrzny i powodzenie pierwszej operacji^{3/}. Stąd użyciu brygady i pułków rakiet przeciwlotniczych nie powinna przyświecać idea maksymalnego ich wykorzystania do odparcia z rubieży zachodniej granicy pierwszego zmasowanego uderzenia lotnictwa przeciwnika na terytorium PRL i osłony sił głównych wojsk i operacyjnych, przegrupowujących się przez Odrę. Dla realizacji powyższego brygada rakiet przeciwlotniczych, armijne /a także dywizyjne/ pułki rakiet przeciwlotniczych mogą być rozwijane wcześniej na rubieży Odry tworząc w powiązaniu z wojskami rakietowymi korpusu OPK rubież obrony powietrznej zamykając główny kierunek nalotów lotnictwa przeciwnika wyprowadzający na wojska operacyjne i ważne obiekty w rejonie obrony korpusu.

Z tych względów dyslokacja pokojowa tych jednostek powinna być dostosowana do potrzeb osłony zarówno wojsk operacyjnych, jak i obiektów osłony na terenie własnego kraju w początkowym okresie wojny.

Po odparciu pierwszego i ewentualnie kolejnych zmasowanych nalotów ŚNP przeciwnika i w miarę przegrupowania sił głównych armii /frontu/

3/ Np. w ćwiczeniu "LATO-78" planowano utworzyć siłami brygady i czterech pułków rakiet plot ciągłą strefę ognia na Odrze dla osłony przegrupowujących się wojsk operacyjnych.

o /Rys. 1. Wykorzystanie BRPilot w systemie OPK podczas osiągnięcia WSGB /Wariant/

ZT i oddziały wojsk OPL włączają się stopniowo z systemu OPK zgodnie z decyzjami odnośnych dowódców /armii, dywizji, pułku/ i przechodzą do rejonów wyjściowych.

Po rozpoczęciu przegrupowania armijny pułk rakiet przeciwlotniczych "KUB" maszeruje do rejonu wyjściowego samodzielną kolumną albo w składzie kolumn marszowych osłanianych wojsk /np. ABROT/ w gotowości do rozwinięcia się na stanowiskach i realizacji osłony w rejonach długich i dziennych /nocnych/ odpoczynków oraz podczas przekraczania przeszkód wodnych.

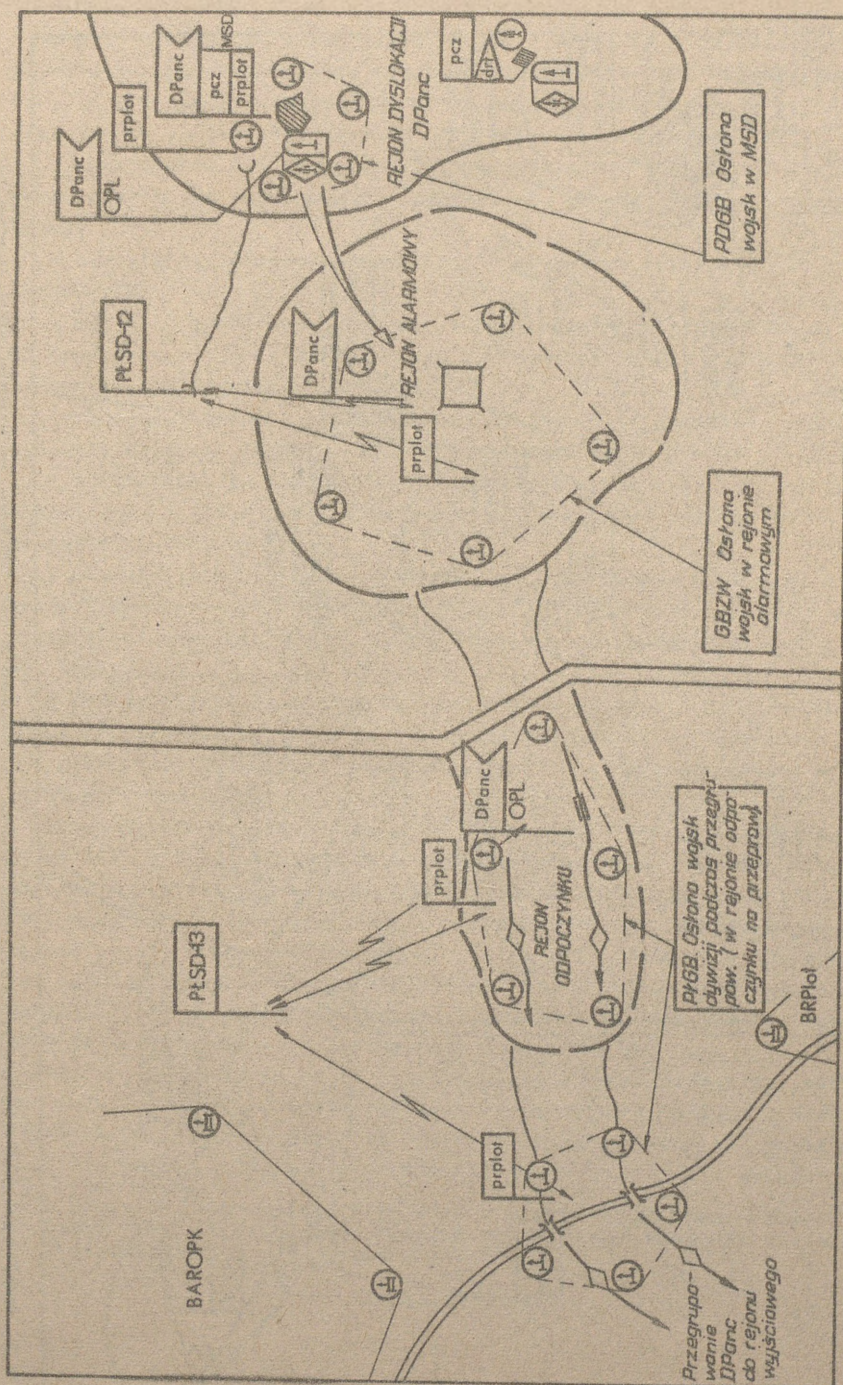
Dywizyjne pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB" maszerują w składzie kolumn marszowych dywizji pododdziałami lub całością sił pułku na czele sił głównych dywizji, rozwijając się do ich osłony w rejonach długich dziennych /nocnych/ odpoczynków oraz podczas przekraczania przeszkód wodnych.

Oddziały i pododdziały artylerii przeciwlotniczych i rakiet przeciwlotniczych bliskiego zasięgu związków taktycznych i oddziałów podczas działania w systemie OPK wykorzystywane są do bezpośredniej osłony wojsk w miejscach stałej dyslokacji i w rejonach alarmowych podczas osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Po rozpoczęciu marszu przez wojska armii do rejonu wyjściowego włączają się w kolumny osłanianych wojsk, prowadząc ich osłonę w marszu i rozwijając się na stanowiskach ogniowych /startowych/ w rejonach odpoczynków. Do kierowania siłami i środkami OPL związków taktycznych i oddziałów podczas osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej rozwija się PD OPL dywizji i pułków.

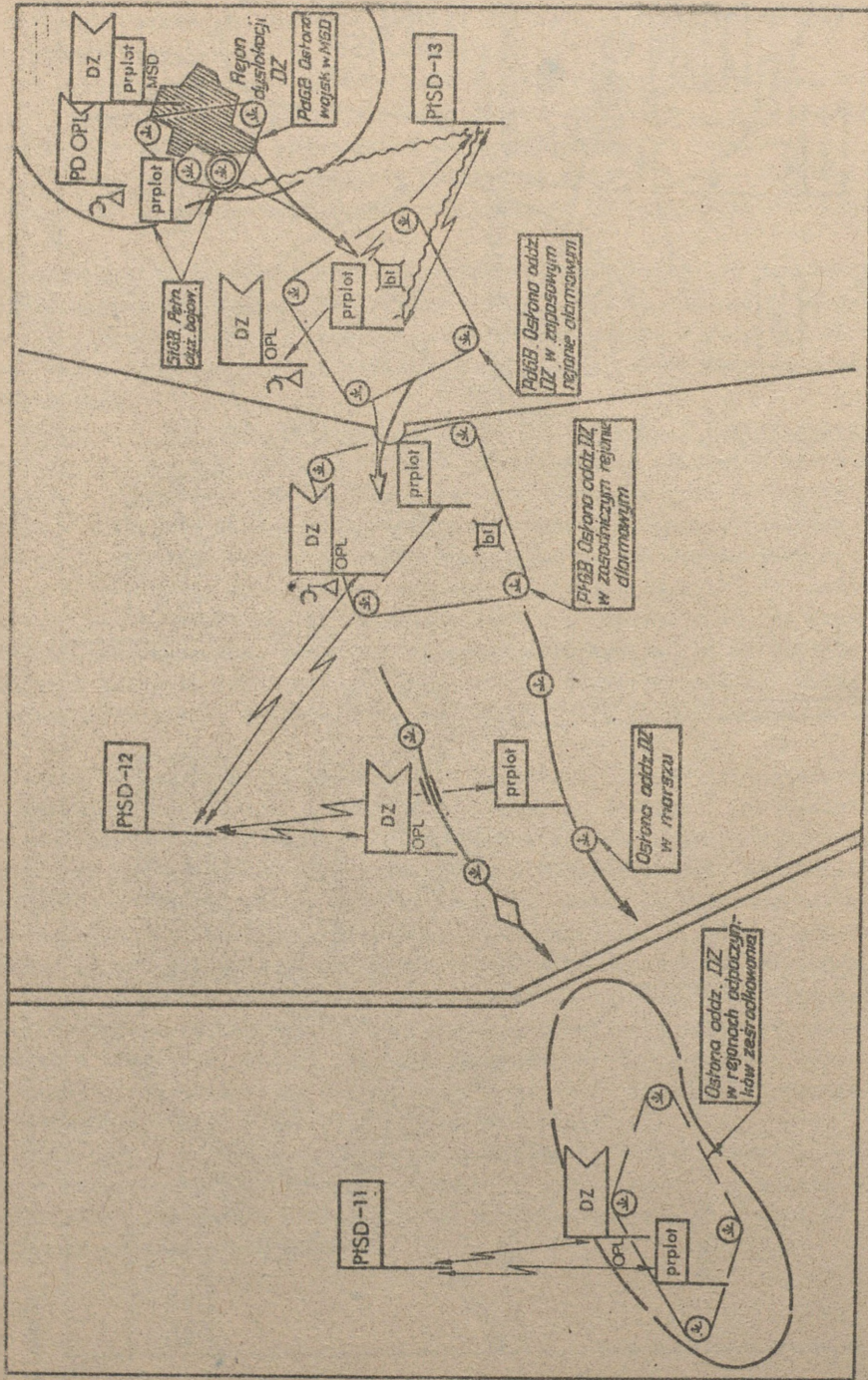
Do osłony wojsk w miejscach stałej dyslokacji pododdziały ogniowe i stanowiska dowodzenia ZT /oddziałów/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej rozwija się na placach ćwiczeń lub w innych rejonach w pobliżu garnizonu, które umożliwiają rozwinięcie i dogodne warunki prowadzenia walki z nieprzyjacielem powietrznym. Do rozwinięcia pododdziałów wykorzystuje się także stanowiska startowe /ogniowe/ i miejsca rozwinięcia SD przygotowane do pełnienia dyżurów bojowych w systemie OPK..

Mając na uwadze konieczność szybkiego osiągnięcia gotowości do walki z nieprzyjacielem powietrznym pododdziały rakiet przeciwlotniczych małych i średniego zasięgu mogą być rozwijane na zmniejszonych odległościach, zapewniających jednak warunki niezakłóconej pracy przeciwlotniczych zestawów rakietowych /artylerii plot/.

Ugrupowanie bojowe wszystkich pododdziałów przeciwlotniczych powinno być koordynowane w ramach garnizonów i uzgadniane z sąsiednimi ZT /oddziałami/ wojsk OPK w celu umożliwienia współdziałania z nimi i uniknięcia wzajemnych zakłóceń.

Rys. 2. Wykorzystanie dywizyjnego prplot "KUB" w systemie OPK podczas osiągnięcia WSCB /Wariant/

Rys. 3. Wykorzystanie dywizyjnego prplot "OSA-AK" w systemie OPK podczas osiągnięcia WSCB /Wariant/

W celu realizacji zadań osłony wojsk i obiektów w rejonie obrony korpusu OPK, po wprowadzeniu wyższych stanów gotowości bojowej, związki taktyczne i oddziały wojsk OPL wojsk operacyjnych włączają się w system obrony powietrznej korpusu OPK. Włączenie to polega na:

- rozwinięciu się ZT, oddziału /pododdziałów/ wojsk OPL na stanowiskach startowych /ogniowych/ i osiągnięciu gotowości do prowadzenia ognia;
- nawiązaniu łączności dowodzenia z właściwym terytorialnie PłSD korpusu OPK;
- wejściu z własnym systemem zautomatyzowanego kierowania ogniem ZT /oddziału/ do zautomatyzowanego systemu dowodzenia wojsk OPK i odpowiednim ich zgraniu i sprawdzeniu^{4/};
- złożeniu meldunku o zadaniu bojowym, stanie, rejonie rozwinięcia i czasie osiągnięcia gotowości do zwalczania celów powietrznych;
- zorganizowaniu przyjmowania informacji powiadamiania o sytuacji powietrznej i ostrzegania o zagrożeniu z powietrza przekazywanych w systemie OP korpusu OPK;
- uzupełnieniu obowiązujących ustaleń zawartych w wyciągach z planu współdziałania wojsk korpusu OPK z wojskami OPL OW, w tym również przyjęciu i wprowadzeniu obowiązujących zakazów /nakazów/ i stopni gotowości bojowych.

Z chwilą włączenia się do systemu obrony powietrznej ZT /oddziały/ wojsk OPL przechodzą w operacyjne podporządkowanie dowódcy korpusu OPK przez właściwych dowódców PłSD i realizują zadania ogniowe w jednolitym systemie OPK.

Brygada rakiet przeciwlotniczych, armijne i dywizyjne pułki rakiet przeciwlotniczych i pułk artylerii przeciwlotniczej włączają się do działań w systemie OP korpusu OPK bezpośrednio do tego PłSD korpusu OPK, w sektorze odpowiedzialności którego wykonują zadania bojowe i rozwinęły się w ugrupowanie bojowe. Natomiast pododdziały OPL dywizji /DZ, DPanc/ włączają się do właściwego terytorialnie PłSD nie bezpośrednio, lecz za pośrednictwem szefa OPL dywizji, który w tym celu rozwija punkt dowodzenia obroną przeciwlotniczą /PD OPL/.

Podczas wychodzenia wojsk operacyjnych na front zewnętrzny niektóre oddziały wojsk OPL, a także ogólnowojskowe związki taktyczne wraz z organicznymi siłami i środkami OPL będą przegrupowywać się przez obszar obejmujący kilka sektorów odpowiedzialności PłSD. W związku z po-

^{4/} W przypadku wyposażenia PłSD KOPK w system "WOZDUCH-1P" brygada i pułki rakiet plot mogą włączać się do niego własnymi zestawami K-1 "KRAB" przez urządzenie DP-10 DPR.

wyższym po każdorazowej zmianie położenia i wejściu w sektor odpowiedzialności innego PłSD dowódcy jednostek OPL i szefowie OPL dywizji powinni złożyć starszym dowódcom na PłSD odpowiednie meldunki o wyjściu lub włączeniu się do działań w sektorze odpowiedzialności danego PłSD.

Sektor odpowiedzialności każdego PłSD stanowi samodzielny obciążenie działań bojowych, w granicach którego ŚNP nieprzyjaciela są wykrywane, śledzone i zwalczane siłami i środkami rozmieszczonymi /urgupowanymi/ na tym obciążeniu.

Mogą mieć miejsce przypadki, że brygada czy pułk rakiet przeciwlotniczych /artylerii przeciwlotniczej/ zmuszone będą rozwijać swoje pododdziały w sektorach odpowiedzialności kilku PłSD. Przypadek ten zachodzi wtedy, gdy obiekt cełony leży na granicy sektorów odpowiedzialności sąsiednich PłSD /granicy rejonu obrony korpusu OPK/.

Z punktu widzenia kierowania działaniami bojowymi ZT /oddziału/ wojsk OPL i współdziałania jest to sytuacja niekorzystna, szczególnie w odniesieniu do brygady rakiet przeciwlotniczych "KRUG", która swoją strefę ognia może objąć stosunkowo duży obciążenie.

Sytuacja taka stwarza potrzebę posiadania przez ZT /oddziały/ wojsk OPL informacji o sytuacji powietrznej, a szczególnie o działaniach własnego lotnictwa z kilku PłSD i stwarza formalne warunki podporządkowania ogniowego różnym przełożonym.

Podporządkowanie ogniowe kilku przełożonym równocześnie byłoby jednak z punktu widzenia zasad dowodzenia i możliwości jego realizacji wysoce skomplikowane, a nawet niemożliwe. Nie można bowiem pozwolić, aby dla jednego ZT /oddziału/ wojsk OPL mogło równocześnie stawiać zadania ogniowe kilku przełożonym. W tej sytuacji należy dokonać wyboru PłSD, któremu należy podporządkować ZT /oddział/ wojsk OPL.

Podobna sytuacja może także wystąpić przy rozwijaniu brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych na granicy dwóch korpusów OPK lub w rejonie granicy państwowej na styku z sojuzniczym systemem OPK.

Wydaje się, że o włączeniu się do określonego PłSD powinny decydować:

- ugrupowanie większości sił brygady /pułku/ w strefie odpowiedzialności danego PłSD oraz przewidywane ich przegrupowanie;
- rozmieszczenie brygady /pułku/ w stosunku do głównego kierunku nalotów i innych naziemnych środków OP;
- możliwości dowodzenia przez PłSD w zautonizowanym systemie dowodzenia;
- możliwości nawiązania trwałej łączności dowodzenia z PłSD;

- koncepcja i warunki odpierania nalotów ŚNP nieprzyjaciela /w tym dowodzenie i współdziałanie z LM/ oraz warunki zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu.

O tym, który z tych czynników będzie decydujący, pokaże konkretna sytuacja taktyczno-operacyjna.

Podobne warunki mogą występować w odniesieniu do środków OPL ogólnowojskowego związku taktycznego, które mogą się rozwinąć w czasie przebywania w rejonie alarmowym, poprawy dyslokacji lub do odparcia zmasowanego nalotu ŚNP nieprzyjaciela w strefach odpowiedzialności kilku PłSD. W tym przypadku sytuacja jest o tyle prostsza, że środki te prowadzą ogień samodzielnie do celów bezpośrednio atakujących osłaniane wojska i obiekty wg decyzji ich dowódców. PD OPL dywizji winno więc włączyć się do tego PłSD, którego informacje zapewniają lepsze warunki zapewnienia bezpieczeństwa przelotów własnego lotnictwa w strefie ognia środków OPL dywizji.

W związkach taktycznych podczas marszu lub w czasie zajmowania rejonu ześrodkowania w sektorach odpowiedzialności dwóch PłSD dla zapewnienia bezpieczeństwa działań własnemu lotnictwu w strefie ognia środków OPL dywizji decyzję szefa OPL punkt dowodzenia OPL dywizji może być włączony do jednego z PłSD, natomiast SD przelot /paplót/ do drugiego PłSD. Pozwoli to uzyskać informacje o działaniach własnego lotnictwa z obu PłSD i zapewnić mu bezpieczeństwo działań.

O włączeniu się oddziału czy PD OPL dywizji do właściwego terytorialnego PłSD decyduje szef wojsk OPL OW w ramach organizacji współdziałania z wojskami korpusu OPK. W przypadku nieplanowanego lub wymuszonego rozwinięcia ZT /oddziału/ wojsk OPL o włączeniu się do odpowiedniego PłSD decydują ich dowódcy lub szef OPL dywizji, kierując się względami omówionymi wyżej.

Operacyjne podporządkowanie związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów wojsk OPL dowódcy korpusu OPK następuje z chwilą ich włączenia do właściwego terytorialnie PłSD korpusu OPK.

Zasada operacyjnego podporządkowania uprawnia do dowodzenia działaniami bojowymi ZT /oddziału/ wojsk OPL i zobowiązuje do koordynacji ich działań z innymi rodzajami wojsk korpusu OPK w zakresie zwalczania ŚNP nieprzyjaciela. Dowodzenie to realizują starsi dowódcy na PłSD przez oficerów współdziałania. W ramach podporządkowania operacyjnego starsi dowódcy na PłSD mają prawo do:

- ustalania odpowiednich stopni gotowości bojowej sił i środków OPL;
- stawiania zadań ogniowych ZT i oddziałom rakiet plot własnego i średniego zasięgu;

- wprowadzania ograniczeń, zakazów prowadzenia lub nakazów przerwania ognia środków OPL w celu zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu;

- wprowadzania ograniczeń lub zakazu promieniowania stacji radiolokacyjnych;

- otrzymywania z podporządkowanych jednostek informacji o położeniu, stanie, aktualnych możliwościach ogniowych oraz meldunków o sytuacji i rezultatach działań bojowych.

Działalność ogniowa sił i środków OPL w ramach systemu OPK prowadzona jest w interesie wojsk operacyjnych z uwzględnieniem zasad obowiązujących w wojskach OPK i przy uwzględnieniu realiów systemu ognia korpusu OPK.

Przy tym jako zasadę przyjmuje się, że ZT /oddziały/ rakiet przeciwlotniczych małego i średniego zasięgu zwalczają ŚNP nieprzyjaciela wg zasad obowiązujących dla tego typu jednostek w wojskach OPK, tj. zwalczając cele wg decyzji PłSD zgodnie z zasadami prowadzenia walki i współdziałania jednostek raketowych z lotnictwem - obowiązującymi w systemie OPK^{5/}.

Należą do oddziałów i pododdziałów artylerii przeciwlotniczej i rakiet przeciwlotniczych bliskiego zasięgu typu "STRZAŁA" i "OSA" oraz pododdziały innych rodzajów wojsk z broni pokładowej i strzeleckiej prowadzą ogień do celów powietrznych bezpośrednio atakujących osłaniające wojska i obiekty wg decyzji ich dowódców, a w innych przypadkach do wszystkich celów powietrznych, jeżeli nie będzie ograniczeń przekazanych z PłSD, SD korpusu OPK lub PD OPL ogólnowojskowych związków i taktycznych.

Z przedstawionych wyżej zasad użycia i działania ZT oraz oddziałów wojsk OPL w systemie OPK w okresie wzrostu zagrożenia i początkowym okresie wojny wynika, że ich zadania i warunki działań w tym systemie są wysoce złożone i posiadają swoją specyfikę.

Specyfika i złożoność zadań wynika z tego, że muszą one być w gotowości do walki z nieprzyjacielem powietrznym od samego początku działań wojennych w sytuacji, gdy wojska operacyjne - w skład których wchodzi - znajdują się jeszcze w garnizonach, przebywają w rejonach alarmowych lub przegrupowują się w ramach operacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych.

Złożoność warunków działań ZT i oddziałów wojsk OPL wynika między innymi także z tego, że rozwijają się, osiągając pełną gotowość bojową i przegrupowują się na front zewnętrzny, realizując jednocześnie zada-

5/ "Instrukcja organizacji współdziałania jednostek raketowych i lotnictwa w systemie OPK państw UW". Wyd. DW OPK, 1975.

nia osłony wojsk i obiektów zarówno na obszarze własnego kraju, jak i po wyjściu w obszar operacyjnego rozwinięcia wojsk. Następuje tu ściśle powiązanie przedsięwzięć osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej z działaniami bojowymi doprowadzającymi jednostki wojsk OPL do najwyższego stopnia gotowości umożliwiającemu natychmiastowe użycie sił i środków OPL w walce z nieprzyjacielem powietrznym w osłonie wojsk operacyjnych w ramach systemu OPK.

Cechą szczególną użycia ZT i oddziałów wojsk OPL w systemie OPK jest to, że wykonują one zadania taktyczne osłony wojsk operacyjnych, zgodnie z decyzjami dowódców ogólnowojskowych związków taktycznych i operacyjnych, natomiast działalność ogniową prowadzą w operacyjnym podporządkowaniu odpowiednim organom dowodzenia systemu OPK. Ta podwójność podporządkowania dwóm ośrodkom dyspozycyjnym komplikuje znacznie sytuację, w której ZT i oddziały wojsk OPL realizują zadania bojowe. Stwarza to konieczność dokładnego zaplanowania ich działań, a problem współdziałania wybuwa na plan pierwszy.

2. GŁÓWNE PROBLEMY OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ PRZEZ ZT I ODDZIAŁY WOJSK OPL

Z analizy zagrożenia wojennego PRL wynika, że obszar Polski może być terenem intensywnej działalności przeciwnika powietrznego już od samego początku wojny. Sytuacja ta stwarza konieczność utrzymywania określonego poziomu gotowości potencjału obronnego państwa, którego głównym elementem jest gotowość bojowa sił zbrojnych.

W czasie pokoju jednostki lądowych wojsk operacyjnych, w tym jednostki i pododdziały wojsk OPL znajdują się w różnym stopniu ukończenia stosownie do ogólnych założeń naszego systemu gotowości bojowej, wynikającego z charakteru i stopnia zagrożenia, miejsca i roli naszych wojsk w ramach sił zbrojnych państw UW, a także z możliwości ekonomicznych państwa. Największy stopień ukończenia zapewnia się tym oddziałom /pododdziałom/ i związkom taktycznym, które zgodnie z planem operacyjnego rozwinięcia wojsk użyte będą w pierwszej kolejności, to jest już w fazie zawiązywania się konfliktu zbrojnego albo w razie jego niespodziewanego wybuchu.

W czasie pokoju jednostki wojsk OPL^{6/} pod względem ich ukończenia dzielą się na: rozwinięte, o niepełnych stanach osobowych, skadrowane i nowo formowane.

6/ Przez pojęcie "jednostki wojsk OPL" w dalszej części pracy rozumieć będziemy brygadę i pułki rakiet plot oraz pułki art.plot.

Jednostki rozwinięte - to takie, które w czasie pokoju mają strukturę organizacyjną najbardziej zbliżoną do wojennej i są ukończone stanem osobowym do etatów wojennych powyżej 80% lub wchodzące w skład rozwiniętych związków taktycznych i posiadające nie mniej niż 65% ukończenia w stosunku do etatu czasu wojennego.

Jednostki o niepełnych stanach osobowych - to takie, które posiadają rozwiniętą strukturę organizacyjną zbliżoną do wojennej i są ukończone stanem osobowym od 35-80%.

Jednostki skadrowane - posiadające w swojej strukturze organizacyjnej czasu pokojowego tylko niektóre elementy organizacji czasu wojennego, a ich ukończenie jest poniżej 35% stanu wojennego.

Jednostki nowo formowane - to jednostki całkowicie rozwijane w czasie mobilizacji.

Stopień ukończenia jednostki wywiera istotny wpływ na jej zdolność do wykonania zadań bojowych. Jednostki rozwinięte i o niepełnych stanach osobowych mają zatem największe możliwości szybkiego osiągnięcia pełnej gotowości do realizacji zadań bojowych.

Dla jednostek i pododdziałów wojsk OPL charakterystyczne jest to, że podczas operacyjnego rozwijania lądowych wojsk operacyjnych równocześnie wykonują zadania osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej /WSGB/ oraz realizują zadania bojowe osłony wojsk.

W świetle powyższego osiągnięcie przez jednostki i pododdziały wojsk OPL gotowości bojowej w tym samym czasie co ich macierzyste ogólnowojskowe związki operacyjne, taktyczne i oddziały jest z punktu widzenia potrzeb obrony przeciwlotniczej zbyt późne. Jednostki i pododdziały wojsk OPL realizujące zadania bojowe osłony wojsk i obiektów w systemie OPK powinny wyprzedzać wojska operacyjne w osiągnięciu gotowości bojowej, tworząc w ten sposób możliwość pełnego wykorzystania ich potencjału bojowego do odparcia pierwszych masowych uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela.

Wprowadzony w 1979 r. w siłach zbrojnych PRL nowy czterostopniowy system osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej /OWSGB/ przewiduje: stan stałej gotowości bojowej /StGB/, stan podwyższonej gotowości bojowej /PdGB/, stan gotowości bojowej zagrożenia wojennego /GBZW/ i stan pełnej gotowości bojowej /PłGB/.

W każdym z wymienionych stanów gotowości bojowej jednostki i pododdziały wojsk OPL wykonują określone czynności i przedsięwzięcia przewidziane dla tego okresu w dokumentach normatywnych i planach osiągnięcia WSGB.

7/ W dalszej części opracowania rozpatruje się problemy OWSGB głównie w stosunku do jednostek rozwiniętych i o niepełnych stanach osobowych.

Jeśli sytuacja polityczno-militarna i związany z nią stopień zagrożenia pozwalają, to jednostki wojsk OPL mogą realizować przedsięwzięcia przewidziane dla wyższych stanów gotowości bojowej stopniowo, nie powodując napięć w gospodarce narodowej, i osiągać odpowiedni stopień zdolności do realizacji przewidzianych dla nich zadań obrony. W przypadku gwałtownego wzrostu napięcia lub rozpoczęcia działań wojennych osiągnięcie pełnej gotowości bojowej odbywa się w trybie alarmowym z pominięciem dowolnych stanów pośrednich.

W stanie etatowej gotowości bojowej - jednostki i pododdziały wojsk OPL prowadzą codzienną planową działalność szkoleniową, zachowując zdolność do wykonywania określonych zadań bojowych /przez jednostki rozwinęte/ i sprawnego przeprowadzenia mobilizacji /jednostki o niepełnych stanach osobowych i skadrowane/. Realizując pokojowy program szkolenia jednostki wojsk OPL doskonalą także sposoby włączania się i działania w systemie OPK oraz w czasie przegrupowania wojsk operacyjnych na front zewnętrzny^{8/}. W tym celu pododdziały ZT i oddziałów rakiet i artylerii przeciwlotniczej pełnią dyżury bojowe w systemie OPK w gotowości do zwalczania naruszcycieli przestrzeni powietrznej PRL. Terminy i czasokres pełnienia dyżurów bojowych przez ZT /oddziały/ wojsk OPL określają szefostwa wojsk OPL OW w uzgodnieniu z dowódcami korpusów OPK, a plany zatwierdza dowódca okręgów wojskowych.

Brygada rakiet przeciwlotniczych "KRUG", pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB" /"OSA"/^{9/} i pułki artylerii przeciwlotniczej/nowo formowane - po przeszkoleniu i odbyciu programowych strzelań bojowych do inicjowanych celów powietrznych/ pełnią dyżury bojowe w systemie OPK siłami określonymi w zarządzeniu szefa Sztabu Generalnego WP. Siły te wykazane w tabeli 1.

Stanowiska dowodzenia brygady i pułków na czas pełnienia dyżurów bojowych nawiązują łączność z właściwym terytorialnie PŁSD KOPK. Podczas pełnienia dyżurów siły i środki wojsk OPL są operacyjnie podporządkowane dowódcom korpusów OPK przez odpowiednia PŁSD.

Siły i środki OPL pełnią dyżur bojowy w systemie OPK w gotowości bojowej nr 2. Do gotowości bojowej nr 1 i otwarcia ognia przechodzą wg decyzji st. dowódcy /dyżurnego odpowiedzialnego/ PŁSD.

8/ Zagadnieniom tym poświęcono wiele uwagi w ćwiczeniach "Lato-78", "Wrzesień-79", "Wiosna-80 i "Granit-80".

9/ Obecnie dyżury pełnią tylko armijne pułki rakiet plot "KUB" i dywizyjny paplot. Po przejściu na nowe struktury organizacyjne do dyżurów bojowych prawdopodobnie zostaną także włączone pułki rakiet plot /"KUB", "OSA-AK"/ ogólnowojskowych ZT.

Tabela 1

Siły i środki rozwijane do dyżuru bojowego	Gotowość do startu /otwarcia ognia z got. boj. nr 1	Czas przejścia z gotowości nr 2 do nr 1	Gotowość z nr 3 do nr 1	Gotowość pełnych obsług bojowych nie dłuższa niż
ZT, oddział				
BRplot "KRUG"	SD BRplot: RSWP, KDB, RPD "REKIN-3A"; SD drplot: RSWW, KOW; brplot: SNR, SW, STZ, 2 rakiety 3M8; środki łączności i zab.	60 s	5,5 min	15 min
prplot "KUB"	SD prplot: RSWP, KDB, RPD "REKIN-2"; brplot: SSWN, SW, STZ, 2 rakiety 3M9; środki łączności i zab.	40 s	6 min	15 min
prplot x/ "OSA"	SD prplot: RSWP, RPD; brplot: RPD, 2 PRWB, STZ, 4 rakiety; środki łączności i zab.	40 s	4,5 min	15 min
prplot	SD prplot: RSWP, RPD "REKIN-2"; brplot: RPD "REKIN-1", 4 armaty S-60; ZRP "WAZA", 0,5 jo amunicji plot; środki łączności i zab.	50 s	3 min	10 min

x/ Dane prognostyczne. Mogą obowiązywać po wprowadzeniu do ZI prplot "OSA".

W celu zachowania zdolności do wykonania przewidywanych zadań i sprawnego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w jednostkach wojsk OPL wykonuje się szereg przedsięwzięć organizacyjnych, a w szczególności utrzymuje się:

- stałą sprawność techniczną systemu alarmowego oraz gotowość alarmową jednostki^{10/};

- odpowiedni stan i pełną sprawność techniczną i użytkową sprzętu i materiałów przeznaczonych na użytek bieżący i uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych;

- odpowiednie wyposażenie elementów bazy mobilizacyjnej w gotowości do ewakuacji i rozwinięcia w przewidywanych rejonach.

Ponadto zapewnia się wysoki poziom szkolenia mobilizacyjnego oraz ciągle doskonali system OWSGB.

Dokumentację osiągnięcia WSGB utrzymuje się w stałej aktualności i przeprowadza szkolenie i treningi osiągnięcia przez jednostki pełnej gotowości. Każde ćwiczenia z wojskami w jednostkach wojsk OPL rozpoczyna się od osiągnięcia WSGB i działania w systemie OPK^{11/}.

- Stan podwyższonej gotowości bojowej - to stan, w którym wojska pozostają w miejscach stałej dyslokacji i w rejonach pełnienia dyżurów bojowych oraz realizują określone dla tego stanu przedsięwzięcia podnoszące ich gotowość do wykonania zadań bojowych lub przeprowadzenie mobilizacji. Podwyższoną gotowość bojową osiąga się pod pozorem ćwiczeń bez ogłaszania alarmu bojowego z zachowaniem pozorów dotychczasowego bytowania.

Po wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości bojowej szefostwo wojsk OPL i SD OPL armii oraz batalion radiotechniczny realizuje przedsięwzięcia przewidziane dla tego okresu w miejscu stałej dyslokacji /MSD/. Wydzielają one odpowiednie siły i środki, jako rzut awangardowy, do zorganizowania ZSD OPL armii. Rzut awangardowy przygotowuje się do wyjścia z MSD systemem alarmowym. Na sygnał rzut ten wychodzi wraz z innymi elementami dowodzenia armii do zapasowego rejonu alarmowego rozwinięcia ZSD armii. Po rozwinięciu się stanowi ZSD OPL armii i jest w gotowości do przyjęcia dowodzenia wojskami OPL.

Z chwilę wprowadzenia stanu podwyższonej gotowości bojowej stanowi-
ska dowodzenia i pododdziały ogniowe związków taktycznych i oddziałów

10/ Gotowość alarmowa - to zdolność do wykonania określonych zadań w trybie nagłym, zarządzona umownym sygnałem lub rozkazem. Polega ona na wykonaniu przez wojska czynności określonych w planach OWSGB i osiągnięciu gotowości do wykonania zadań bojowych.

11/ Nakaz ten obowiązuje od kilku lat i ponawiany jest corocznie w wytycznych szefa Wojsk OPL MON do szkolenia wojsk OPL.

rakiet i artylerii przeciwlotniczej, rozwinięte pododdziały przeciwlotnicze pułków zmechanizowanych /czołgów/ i batalionów piechoty wyprowadza się z miejsc stałej dylokacji i rozwija na stanowiskach w przygarnizonowych rejonach /na placach ćwiczeń lub innych miejscach/, gdzie osiąga gotowość do osłony wojsk w garnizonach. Z pododdziałów o niepełnych stanach osobowych wyprowadza się na stanowiska pododdziały rozwinięte. Z pułków artylerii przeciwlotniczej zaliczanych do jednostek o niepełnych stanach osobowych wyprowadza się tylko SD i rozwinięte baterie /plutony/ ogniowe. Skadrowane pułki artylerii przeciwlotniczej osiąga stan PdGB w miejscu stałej dylokacji.

Wyjście pododdziałów na stanowiska odbywa się kolejno pod pozorem ćwiczeń bez ogłoszenia alarmu bojowego zgodnie z planem osiągnięcia WSGB. Pododdziały tyłowe i zabezpieczenie pozostają w miejscu stałej dylokacji.

Stan osobowy związków taktycznych i oddziałów rakiet i artylerii przeciwlotniczej nie zaangażowany w pełnieniu dyżurów bojowych oraz przyjęciu i załadunku rakiet na wyrzutnie, wykorzystuje się do wykonania innych czynności przewidzianych w stanie podwyższonej gotowości bojowej w miejscu stałej dylokacji.

Szefowie OPL dywizji /rozwinętych i o niepełnych stanach osobowych/ wraz z niezbędnymi środkami dowodzenia, łączności i RSWP z kompanii dowodzenia szefa OPL wychodzą na przygarnizonowe place ćwiczeń lub do innych rejonów, w pobliżu garnizonów, gdzie rozwijają PD OPL dywizji i osiąga gotowość do działań w systemie OPK. Pozostałe siły kompanii dowodzenia szefa OPL dywizji wykonują określone czynności stanu PdGB w miejscu stałej dylokacji. Po rozwinięciu PD OPL dywizji i osiągnięciu gotowości do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego oraz gotowości do walki z nieprzyjacielem powietrznym przez pododdziały przeciwlotnicze melduje o tym na właściwa PłSD KOPK.

Na zarządzenie szefa Sztabu Generalnego wszystkie rozwinięte w terenie stanowiska i punkty dowodzenia oraz pododdziały ogniowe wojsk OPL powinny osiągnąć gotowość do walki z nieprzyjacielem powietrznym w czasie nie przekraczającym dwóch godzin.

W stanie podwyższonej gotowości bojowej w jednostkach rakiet przeciwlotniczych "KUB" i "KRUG" baterie techniczne rozwijają potoki technologiczne w MSD /lub wyznaczonym rejonie/ i elaborują:

- w pułkach rakiet przeciwlotniczych "KUB" - 0,5 jo rakiet do stanu gotowości końcowej i sukcesywnie uzupełniają nimi baterie ogniowe. Rakiety załadunku się na wyrzutnie;

- w brygadzie rakiet przeciwlotniczych "KRUG" - 0,5 jo rakiet do stanu pośredniej gotowości /bez napełnienia rakiet paliwem i sprawdzenia

nia na RSKP/, które utrzymuje się na ST w baterii technicznej^{12/}.

W pułku rakiet przeciwlotniczych "OSA-AK" dowodzi się do baterii rozwiniętych na stanowiskach startowych 0,5 jo rakiet i ładuje na wyrzutnie.

Napełnienie rakiet "KRUG" paliwem w tym stanie gotowości bojowej następuje na specjalne zarządzenie. Pozostałe rakiety pobiera się z magazynów i ładuje na środki transportowe.

Na PłSD korpusu OPK uruchamia się radiostacje w sieci dowodzenia środkami OPL z PłSD.

Stanowiska dowodzenia brygady i pułków rakiet przeciwlotniczych, pułków artylerii przeciwlotniczej oraz PD OPL ZT nawiązują łączność z właściwymi terytorialnie PłSD, włączając się w system OPK. Dowódcy jednostek i szefowie OPL ZT meldują na PłSD o położeniu, stanie, aktualnych możliwościach i osiągnięciu gotowości pododdziałów ogniowych do zwalczania celów powietrznych.

Po rozwinięciu na stanowiskach i osiągnięciu gotowości do prowadzenia ognia ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL pełnią dyżury bojowe w określonych stopniach gotowości bojowej^{13/}. Na stanowiskach dowodzenia i PD OPL utrzymuje się skrócone zmiany grup operacyjnych. Kierowanie utrzymywaniem określonych sił i środków OPL w odpowiednich stopniach gotowości bojowej z zwalczaniem celów powietrznych odbywa się w myśl zasad obowiązujących w systemie OPK.

Po otrzymaniu sygnału /polecenia/ wprowadzenia stanu podwyższonej gotowości bojowej w jednostkach wojsk OPL oprócz czynności związanych z wyprowadzeniem pododdziałów na stanowiska do osłony wojsk w garnizonach i włączeniem się do systemu OPK wykonuje się szereg przedsięwzięć zgodnie z opracowanymi planami OWSCB, a w szczególności:

- wydziała się zespoły kierowania OWSCB i uaktualnia dokumentację osiągania WSCB stosownie do zaistniałych zmian, w tym także dokumentację mobilizacyjną, oraz odwołuje się żołnierzy przebywających poza jednostkami /na zarządzenie/, a także wzmacnia się ochronę i obronę zajmowanych rejonów;

- przeprowadza się sprawdzenie zespołów rakietowych oraz napełnia dystrybutory rakietowych materiałów napędowych; pobiera się rakiety z magazynów i załadowuje na środki transportowe lub wyrzutnie i przygo-

12/ Liczbę elaborowanych rakiet zmniejsza się o 2 sztuki, które na czas pełnienia dyżuru bojowego doprowadzono do gotowości końcowej.

13/ Liczbę pododdziałów ogniowych pełniących dyżury bojowe w określonych stopniach gotowości bojowej ustala się w planach współdziałania KOPK z wojskami OPL OW.

towuje do przewozu w określonym stanie przechowywania, a także sprawdza się pracę środków radioelektronicznych na zapasowych częstotliwościach /z zachowaniem zasad maskowania radioelektronicznego/;

- rozkonserwuje się sprzęt techniczny i uzbrojenie /amunicję/ zapasu nienaruszalnego, a ruchome zapasy środków materiałowych ładuje się na środki transportowe, przygotowując je do szybkiej ewakuacji^{14/}.

Po osiągnięciu stanu podwyższonej gotowości bojowej w jednostkach i pododdziałach wojsk OPL prowadzi się szkolenie, zachowując warunki terminowego osiągnięcia gotowości ogniowej do zwalczania celów powietrznych w systemie OPK oraz osiągania kolejnych, wyższych stanów gotowości bojowej.

Jeżeli jednostka przebywa poza miejscem stałej dyslokacji, to po ogłoszeniu stanu PdGB powraca ona do garnizonu zgodnie z uprzednio opracowanym planem stanowiącym wkładkę do planu OWSSB.

Stan gotowości bojowej zagrożenia wojennego - to stan, w którym jednostki oraz część sił i środków z jednostek o niepełnych stanach osobowych wychodzą do zapasowych lub - na zarządzenie szefa Sztabu Generalnego WP - do zasadniczych rejonów alarmowych albo na pozycje bojowe, gdzie osiągną zdolność do wykonania zadań bojowych.

➤ Z chwilą zarządzenia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego szefostwa wojsk OPL i SD OPL armii /bez sił wydzielonych na ZSD OPL/ wychodzą systemem alarmowym z MSD do zapasowego rejonu alarmowego, gdzie rozwijają się i osiągną gotowość do dalszych działań /tworząc drugie położenie SD OPL armii/ w składzie SD armii. Po osiągnięciu gotowości przez SD armii w zapasowym rejonie alarmowym ZSD OPL w składzie ZSD armii przechodzi - na sygnał - z zapasowego do zasadniczego rejonu alarmowego.

➤ Batalion radiotechniczny wychodzi systemem alarmowym z zapasowego rejonu alarmowego, gdzie osiąga gotowość do dalszych działań. W tym rejonie batalion radiotechniczny przyjmuje mobilizacyjny rzut alarmowy w czasie 6-8 godzin. Na zarządzenie może też nastąpić w tym stanie gotowości bojowej uzupełnienie batalionu radiotechnicznego stanem osobowym do etatu czasu wojennego.

➤ Po wprowadzeniu stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego rozwinięte na stanowiskach związku taktyczne i oddziały rakiet artylerii przeciwlotniczej oraz rozwinięte pododdziały pułków artylerii przeciwlotniczej o niepełnych stanach osobowych oraz rozwinięte pododdziały przeciwlotnicze pułków zmechanizowanych /czołgów/ i batalionów piecho-

14/ Szczegółowy wykaz czynności realizowanych w poszczególnych stanach gotowości bojowej ujmują odpowiednie instrukcje Sztabu Gen. WP.

ty przechodzą systemem alarmowym z rejonów rozwinięcia osiągniętych po wprowadzeniu podwyższonej gotowości bojowej do zapasowych rejonów alarmowych, gdzie osiągają gotowość do walki z nieprzyjacielem powietrznym.

Pododdziały rozwinięte w przygarnizonowych rejonach przechodzą do zapasowych rejonów alarmowych samodzielnymi kolumnami lub włączają się w kolumny osłanianych oddziałów /pododdziałów/.

Pododdziały pozostające w stanie PdGB w miejscu stałej dyslokacji przechodzą w trybie alarmowym do zapasowych rejonów alarmowych, gdzie łączą się z rzutami ogniowymi i osiągają gotowość do dalszych działań w ramach swoich jednostek /pododdziałów/.

Po zajęciu wyznaczonych rejonów związku taktyczne, oddziały i pododdziały rakiet i artylerii przeciwlotniczej osiągają gotowość do walki z nieprzyjacielem powietrznym^{15/}, włączają się do systemu OPK i pełnią dyżury bojowe w określonych przez PłSD stopniach gotowości bojowej.

Rozwinięte związki taktyczne /oddziały/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej uzupełniają się do etatu czasu wojennego, a jednostki o niepełnych stanach osobowych przyjmują mobilizacyjny rzut alarmowy.

Szefowie OPL dywizji i rozwinięte w przygarnizonowych rejonach PD OPL i RSWP dywizji przechodzą systemem alarmowym do zapasowego rejonu alarmowego. PD OPL dywizji rozwija się w miejscu rozmieszczenia SD dywizji, RSWP - na kierunkach spodziewanych nalotów lotnictwa nieprzyjaciela. Po rozwinięciu PD OPL i osiągnięciu gotowości do prowadzenia rozpoznania przez RSWP oraz gotowości do walki przez pododdziały przeciwlotnicze dywizji szefowie OPL meldują o tym na odpowiednie PłSD KOPK. Pozostałe siły i środki kompanii dowodzenia z MSD przechodzą systemem alarmowym do zapasowego rejonu alarmowego, gdzie osiągają gotowość do dalszych działań w ramach PD OPL dywizji. Rozwinięte kompanie dowodzenia szefa OPL uzupełniają się do etatu czasu wojennego, a kompanie o niepełnych stanach osobowych przyjmują mobilizacyjny rzut alarmowy.

W stanie zagrożenia wojennego w brygadzie rakiet przeciwlotniczych "KRUG" elaboruje się i napełnia paliwem kolejne 45 rakiet, uzupełniając w pododdziałach stan rakiet na wyrzutniach do 1. jo. Pozostałe 18 rakiet ładuje się na samochody transportowo-załadownicze /STZ/. Ponadto

15/ Osiągnięcie gotowości do wykonania zadań w zapasowym rejonie alarmowym przez jednostki rozwinięte powinno nastąpić w czasie nie dłuższym niż 3 godziny - ze stałej gotowości bojowej, i 2,5 godz. - z podwyższonej gotowości bojowej. Dla jednostek i pododdziałów wojsk OPL rozwiniętych w przygarnizonowych rejonach czas przejścia do zapasowego rejonu alarmowego limituje się obowiązującymi normami taktycznymi i normami pracy bojowej.

napełnia się paliwem rakiety zelaborowane w stanie podwyższonej gotowości bojowej, doprowadzając je do gotowości końcowej.

W pułkach rakiet przeciwlotniczych "KUB" elaboruje się kolejne 0,5 jo rakiet i sukcesywnie uzupełnia nimi pododdziały.

Jeżeli stan zagrożenia wojennego został wprowadzony z pominięciem stanu podwyższonej gotowości bojowej, to w brygadzie rakiet przeciwlotniczych doprowadza się do gotowości końcowej 72 rakiety, a w pułkach rakiet przeciwlotniczych "KUB" - 60 rakiet.

Jeśli stan zagrożenia wojennego został wprowadzony z pominięciem stanu podwyższonej gotowości bojowej, to w jednostkach rakiet przeciwlotniczych /"KUB" i "KRUG"/ elaboruje się 1 jo rakiet do gotowości końcowej. Ponadto w brygadzie rakiet przeciwlotniczych przygotowuje się 18 rakiet do gotowości pośredniej.

Podstawowymi zadaniami jednostek wojsk OPL w okresie zagrożenia wojennego są:

- wprowadzenie w trybie alarmowym sił i środków z miejsc stałej dylokacji w celu jak najszybszego wyjścia wojsk spod ewentualnego uderzenia przeciwnika;

- osiągnięcie gotowości do walki z nieprzyjacielem powiatrznym i osłonę wyznaczonych wojsk i obiektów w zapasowych rejonach alarmowych w ramach systemu OPK;

- uzupełnienie do stanów czasu wojennego stanem osobowym i środkami transportowymi z gospodarki narodowej jednostek rozwiniętych, a także jednostek o niepełnych stanach przewidzianych do mobilizacyjnego rozwinięcia w tym okresie.

W tym stanie gotowości bojowej w jednostkach wojsk OPL pobiera się sprzęt techniczny i wyposażenie przechowywane poza rejonem rozmieszczenia jednostki, a także przestraja się środki radioelektroniczne na częstotliwości czasu wojennego /na specjalne zarządzenie/. Ponadto ewakuuje się z MSD do zapasowego rejonu alarmowego sprzęt oraz zapasy ruchome i doraźne.

Realizacja stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego odbywa się z zasady w zapasowym rejonie alarmowym.

Po wykonaniu przez rozwinięte ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL przedsięwziąć stanu zagrożenia wojennego osiągają one pełną zdolność do realizacji właściwych im zadań bojowych. Niektóre z nich mogą być użyte do osłony wojsk w rejonach poprawy dylokacji, przepraw, węzłów komunikacji drogowej lub innych obiektów na kierunkach przyszłego działania wojsk operacyjnych. W tym celu wykonują one manewr, przechodząc z osłony wojsk /obektów/ w zapasowym rejonie alarmowym do wyznaczonych rejonów z zachowaniem zasad działania wojsk OPL w systemie OPK.

Stan pełnej gotowości bojowej - to stan, w którym wojska dokonują pełnego mobilizacyjnego rozwinięcia w terminach ustalonych w planie mobilizacyjnym i osiągają najwyższą gotowość do wykonania zadań bojowych.

Po wprowadzeniu stanu pełnej gotowości bojowej ZSD OPL armii wraz ze środkami zabezpieczającymi jego pracę /z batalionu radiotechnicznego/ pozostaje w zasadniczym rejonie alarmowym rozwinięcia ZSD. Pozostałe siły i środki szefostwa wojsk OPL i SD OPL armii w składzie SD armii przechodzą systemem alarmowym z zapasowego do zasadniczego rejonu alarmowego SD armii.

Batalion radiotechniczny przechodzi do zasadniczego rejonu alarmowego, gdzie następuje uzupełnienie jego potrzeb mobilizacyjnych /jeżeli nie zostały uzupełnione w stanie GBZW/.

W tym stanie gotowości bojowej rozwinięte związki taktyczne /oddziały/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej oraz rozwijane w stanie GBZW przechodzą systemem alarmowym do zasadniczych rejonów alarmowych, gdzie osiągają gotowość do walki z nieprzyjacielem powietrznym w ramach systemu OPK. Pododdziały przeciwlotnicze pułków zmecanizowanych /czołgów/ i batalionów piechoty przechodzą do zasadniczych rejonów alarmowych wraz z ich macierzystymi jednostkami zgodnie z planami OWSGB i zapewniają im osłonę w czasie przegrupowania, zajmowania zasadniczego rejonu alarmowego oraz osiągnięcia pełnej gotowości bojowej w tym rejonie.

PD OPL dywizji i RSWP wraz z SD dywizji przegrupowują się z zapasowego do zasadniczego rejonu alarmowego i rozwijają w miejscu rozmieszczenia SD dywizji. RSWP rozwija się w granicach rejonu ześrodkowania dywizji na kierunku spodziewanych nalotów ŚNP nieprzyjaciela. Kompanie dowodzenia szefa OPL /o niepełnych stanach osobowych/ uzupełniają się do etatu czasu wojennego.

Wszystkie związki taktyczne i oddziały oraz pododdziały wojsk OPL, a także SD i PD OPL przygotowuje się do marszu na dużą odległość.

Jeżeli wprowadzenie stanu pełnej gotowości bojowej było poprzedzone stanem gotowości bojowej zagrożenia wojennego i jednostki wojsk OPL wyszły do zapasowych rejonów alarmowych, to do zasadniczych rejonów alarmowych przechodzą one po uzupełnieniu swych potrzeb mobilizacyjnych^{16/}.

Jednostki wojsk OPL uzupełniane systemem alarmowym osiągają pełną gotowość bojową w czasie 8-12 godzin, a jednostki o niepełnych stanach osobowych i skadrowane w czasie określonym planem OWSGB.

16/ J. Musiał: Organizacja, planowanie i kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem ZT w ramach osiągnięcia WSGB. Wyd. ASG WP, 1980, str. 11.

Jeżeli pełną gotowość bojową zarządzone z pominięciem pośrednich stanów, to w jednostkach rakiet przeciwlotniczych elaboruje się 1 jo rakiet /w BRPlot ponadto rakiety przewożone na STZ/.

Z chwilą ogłoszenia stanu pełnej gotowości bojowej w jednostkach i pododdziałach wojsk OPL przechodzi się na częstotliwość pracy sprzętu radioelektronicznego przewidziane na czas wojenny.

W zależności od rozwoju sytuacji polityczno-militarnej i tempa wzrostu zagrożenia każdy ze wspomnianych stanów może być wprowadzony zarówno dla całości sił zbrojnych, jak też dla określonej ich części. Możliwa jest także sytuacja, w której dla wojsk obrony powietrznej, w tym dla wojsk OPL, w celu wzmocnienia osłony operacyjnego rozwinięcia wojsk poszczególne stany gotowości bojowej mogą być wprowadzone wcześniej niż dla pozostałych wojsk operacyjnych.

W sytuacji nagłego wzrostu zagrożenia i zarządzenia pełnej gotowości bojowej bezpośrednio ze stałej rozwinięte ZT /oddziały/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej oraz rozwinięte pododdziały pułków artylerii przeciwlotniczej o niepełnych stanach osobowych wychodzą systemem alarmowym do zasadniczego rejonu alarmowego, gdzie osiągną gotowość do walki z nieprzyjacielem powietrzny. W tym też rejonie następuje uzupełnienie do etatu czasu wojennego.

W przypadku wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej w czasie przebywania ZT /oddziałów/ rakiet i artylerii przeciwlotniczej w miejscach czasowego pobytu /poza MSD/, wówczas po wprowadzeniu podwyższonej gotowości bojowej powracają one do miejsc stałej dylokacji. W przypadku zarządzenia gotowości bojowej zagrożenia wojennego /lub pełnej gotowości bojowej/ przechodzą do zapasowego /lub zasadniczego/ rejonu alarmowego, gdzie osiągną gotowość do walki z nieprzyjacielem powietrzny.

Pododdziały pozostające w tym czasie w miejscu stałej dylokacji realizują czynności przewidziane dla nich w planach OWSGB i tworzą warunki do szybkiego osiągnięcia nakazanej gotowości bojowej przez całość sił ZT /oddziału/.

W niektórych sytuacjach wraz z zarządzeniem pełnej gotowości bojowej dla szybkiego podjęcia działań bojowych oddziały /pododdziały/ wojsk OPL - szczególnie związków taktycznych przewidzianych do działań w pierwszym rzucie operacyjnym - mogą wychodzić wraz z nacierzystymi związkami /oddziałami/, bezpośrednio na drogi marszu w ukończeniu pokojowym. W tym przypadku oddziały wojsk OPL po wyjściu do nakazanego rejonu /rubieży/ rozwijają się do osłony wyznaczonych wojsk. W pułku rakiet przeciwlotniczych /paplot/ rozwija się wszystkie pododdziały ogniowe i SD pułku. Pozostałe pododdziały OPL utrzymuje się w kolumnach marszowych lub w ugrupowaniu pozwalającym na szybkie rozpoczęcie

marezu. Baterię techniczną rozwija się w przypadku konieczności elaboracji rakiet i gdy czas przebywania w rejonie osłony pozwala rozwinąć potok technologiczny.

Z obowiązujących normatywów i zadań wojsk OPL w czasie osiągnięcia pełnej gotowości wynika, że ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL mają do spełnienia trzy główne zadania:

1. Jak najszybciej wyjście z niejace stałej dyslokacji w celu uniknięcia niespodziewanego uderzenia przeciwnika.
2. Osiągnięcie gotowości do działań w systemie OPK i osłona wojsk /obiektów/ podczas osiągnięcia przez nie WSGB.
3. Mobilizacyjne rozwinięcie /uzupełnienie/ się do stanu czasu wojennego.

Z przytoczonych wyżej głównych zadań realizowanych przez ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL wyraźnie można dostrzec, że na ich wykonanie rzutują w głównej mierze takie czynniki, jak:

- dyslokacja jednostek wojsk OPL w stosunku do rejonów, w których będą one realizować zadania bojowe na terenie kraju;
- stopień ukończenia /rozwinienia/ jednostki /pododdziały/ i związane z tym zadania mobilizacyjne;
- stopień zdolności jednostki /pododdziały/ do natychmiastowego podjęcia zapasów /głównie rakiet i amunicji/ i możliwości w zakresie elaboracji rakiet.

Konieczność możliwie największego udziału wojsk OPL w odpięciu pierwszego i kolejnych zmasowanych nalotów nieprzyjaciela powietrznego sprawia, że głównym czynnikiem determinującym osiągnięcie przez ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL pełnej gotowości bojowej jest czas.

Z obowiązującego ogólnego schematu działania ZT, oddziałów i pododdziałów wojsk OPL podczas osiągnięcia WSGB i działania w systemie OPK /osłona wojsk w garnizonach, w zapasowych rejonach alarmowych, ewentualny manewr do osłony wojsk i obiektów w rejonach poprawy dyslokacji, osłona wojsk w zasadniczych rejonach alarmowych/, wynika, że w przypadku stopniowego OWSGB będą one kilkakrotnie przegrupowywane. Każde przegrupowanie to wyłączenie jednostki /z wyjątkiem prplot "OSA-AK"/ z realizacji zadań osłony. Stąd w celu skrócenia czasu manewru podczas planowania użycia jednostek wojsk OPL w ramach OWSGB należy dążyć do tego, aby obiekty osłony wyznaczać w miarę możliwości najbliższe miejsca dyslokacji /z uwzględnieniem obowiązujących norm/. Duże znaczenie w tym względzie ma pokojowa dyslokacja jednostek wojsk OPL. Może ona bowiem w dużym stopniu ułatwić szybkie wyjście jednostki do planowanego rejonu osłony, a tym samym skrócenie czasu manewru. Można też podczas pla-

ńowania rozwinięcia operacyjnego wojsk "podstawiać" obiekty osłony, szczególnie jednostkom rakiet przeciwlotniczych małego i średniego zasięgu /także wojskom rakietowym OPK/, uzyskując w ten sposób większe możliwości wykorzystania bojowego tych wysoce skutecznych środków osłony.

W sytuacji gdy jednostka rakiet przeciwlotniczych dyalokowana jest w pobliżu przewidywanego obiektu osłony /np. mostów na szerokich przeszkodach wodnych/, wówczas może wykonywać zadania osłony w jednym rejonie w czasie osiągnięcia kolejnych WSGB, dokonując tylko manewru pododdziałami na kolejne /zapasowe/ stanowiska startowe.

Stopień rozwinięcia ZT i oddziałów wojsk OPL ma istotny wpływ na ich zdolność do wykonania zadań osłony i determinuje ich zadania mobilizacyjne w ramach osiągnięcia WSGB.

Jak wiadomo jednostki wojskowe rozwinięte uzupełniane są do etatu wojennego systemem alarmowym w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego. Z chwilą wprowadzenia stanu zagrożenia wojennego wychodzą one do rejonu alarmowego, rozwijają potrzebne elementy bazy mobilizacyjnej, organizują własną akcję kurierską, uzupełniają się stanem osobowym i środkami transportu. Przedsięwzięcia te organizują z takim wyliczeniem, by osiągnąć pełną gotowość bojową w czasie do 12 godzin^{17/}

Jednostki wojsk OPL o niepełnych stanach i skadrowane w stanie zagrożenia wojennego powołują mobilizacyjny rzut alarmowy /MRA/ w czasie do 8 godzin. Pełne rozwinięcie tych jednostek i uzupełnienie ich do etatów czasu wojennego następuje w wyniku zarządzenia stanu pełnej gotowości bojowej. Termin osiągnięcia pełnej gotowości bojowej zależy od stopnia ukompletowania i waha się w granicach N1 do N2.

Wychodząc z potrzeb wcześniejszego osiągnięcia WSGB przez wojska OPL ustalono, że niektóre oddziały rakiet przeciwlotniczych posiadające już w czasie pokoju rozwinięte w zasadzie wszystkie elementy /pododdziały/, umożliwiające im realizację zadań bojowych, zostały w obowiązujących dokumentach normatywnych potraktowane jako jednostki rozwinięte, mimo nieposiadania wymaganego stopnia ukompletowania stanem osobowym /80%. Tak więc mobilizacyjne ich uzupełnienie odbywa się systemem alarmowym w stanie zagrożenia wojennego. Rozwiązanie takie jest bardzo korzystne z punktu widzenia czasu osiągnięcia pełnej gotowości bojowej.

Praktycznie więc wszystkie pułki rakiet przeciwlotniczych oraz większość pułków artylerii przeciwlotniczej zaliczana jest do jednostek

17/ Czas ten jest czasem granicznym. Niektóre rozwinięte jednostki wojsk OPL posiadające małe potrzeby mobilizacyjne uzupełniają się i osiągają pełną gotowość bojową w czasie o wiele krótszym.

rozwiniętych i osiąga pełną gotowość bojową systemem alarmowym.

Zakończenie przedsięwzięć mobilizacyjnych w jednostkach rakiet przeciwlotniczych "KUB" i "KRUG" nie oznacza jednak osiągnięcia przez nie pełnej gotowości bojowej. Wyznacznikiem realnego czasu osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez te jednostki jest osiągnięcie przez nie możliwości do podjęcia pełnych ruchomych zapasów rakiet i przygotowania 1 jo rakiet do bojowego wykorzystania. Wówczas dopiero są one w pełni gotowe do wykonania zadań bojowych, a także przegrupowania.

Stopień zdolności jednostki do natychmiastowego podjęcia zapasów /głównie rakiet przeciwlotniczych/ oraz możliwości w zakresie elaboracji rakiet są więc tym czynnikiem, który w sposób najbardziej oczywisty pokazuje możliwości osiągania przez jednostki pełnej gotowości bojowej w określonym czasie.

Wiadomo, że ZT, oddziały i pododdziały rakiet i artylerii wojsk OPL osiągną gotowość do zwalczania nieprzyjaciela powiatrznego gdy: są rozwinięte na stanowiskach startowych /ogniowych/, przygotowane do prowadzenia ognia i posiadają odpowiedni zapas amunicji oraz rakiet przygotowanych do bojowego wykorzystania.

W oddziałach i pododdziałach artylerii przeciwlotniczej zapewnienie pododdziałom ogniowym odpowiednich zapasów amunicji jest stosunkowo proste. W stanie stałej gotowości bojowej amunicja przeciwlotnicza załadowana jest na środki transportowe pododdziałów i wychodzi wraz z nimi do rejonów SO. Wymaga ona tylko prac związanych z jej rozkonserwowaniem.

W pododdziałach rakiet przeciwlotniczych wyposażonych w rakiety "STRZAŁA-1/10/" czy "STRZAŁA-2/3/", które można w czasie pokoju przechowywać i utrzymywać w stanie gotowym do natychmiastowego użycia, wystarcza jedynie załadować rakiety na środki transportowe /wozy bojowe/ i wywieźć do rejonów stanowisk startowych.

W pułku rakiet przeciwlotniczych "OSA-AK" utrzymuje się zapasy rakiet plot w stanie gotowym do bojowego wykorzystania, sprawdzone i nie wymagające elaboracji. Rakiety mogą być przechowywane na wyrzutniach, ST i na STZ lub stosach w zależności od posiadanych przez jednostkę warunków. Podjęcie ruchomych zapasów rakiet wymaga tylko załadowania rakiet przechowywanych w stosach na środki transportowe lub przeciwlotnicze raketowe wozy bojowe i wywozu ich z miejsca dyslokacji. W przeciętnych warunkach czynności te mogą być wykonane w ciągu 50-60 minut, a więc nie wpływają w istotny sposób na czas osiągnięcia przez pułk zdolności do realizacji zadań bojowych. Pułk rakiet przeciwlotniczych "OSA-AK" może więc osiągać pełną gotowość bojową w cza-

nie normatywnym określonym dla tego typu jednostek.

W brygadzie rakiet przeciwlotniczych "KRUG" i pułku rakiet przeciwlotniczych "KUB" sprawa zapasów rakiet jest wysoce skomplikowana.

Rakiety przeciwlotnicze "KUB" /3M9M2/ i KRUG" /3M8M3/ przechowywane są w czasie pokoju w hermetyzowanych pojemnikach i przed wykorzystaniem ich do strzelania wymagają odpowiedniego przygotowania /elaboracji/, które jest czynnością skomplikowaną, a przede wszystkim czasochłonną. Rakiety te są zwykle przechowywane w magazynach jednostki /lub częściowo poza jednostką/ w stosach albo na samochodach transportowych /ST/, jeśli sytuacja magazynowa na to pozwala^{18/}. Rakiety te przewozi się na typowych środkach transportu:

- na samobieżnych wyrzutniach /SW/ i samochodach transportowo-załadowniczych /STZ/ - po uprzednim przygotowaniu ich do bojowego wykorzystania;

- na samochodach transportowych /ST/ - gdy rakiety znajdują się w pojemnikach w stanie /reżimie/ długotrwałego przechowywania /SDP/.

Możliwości transportu rakiet przez ZT i oddziały rakiet przeciwlotniczych małego i średniego zasięgu przedstawia tabela nr 2.

Z analizy możliwości transportowych brygady i pułku rakiet przeciwlotniczych wz wynika, że w celu podjęcia i wywozu pełnych zapasów ruchomych trzeba dokonać elaboracji /montażu/ wszystkich rakiet, które jednostka ma przewozić na wyrzutniach lub STZ.

Podczas obsługi WSGB w celu podjęcia przez jednostki rakiet pełnych zapasów ruchomych należy:

- w pułku rakiet przeciwlotniczych "KUB" - doprowadzić do stanu gotowości końcowej 60 rakiet i załadować nimi wyrzutnie oraz przygotować do przewozu, tj. załadować na ST 60 sztuk rakiet;

- w brygadzie rakiet przeciwlotniczych "KRUG" - doprowadzić do stanu gotowości końcowej 54 rakiety i załadować nimi wyrzutnie oraz doprowadzić do pośredniej gotowości 18 sztuk rakiet i załadować je na STZ, a pozostałe 36 rakiet w pojemnikach załadować na ST.

Głównymi czynnikami rzutującymi na czas podjęcia pełnych zapasów ruchomych rakiet przeciwlotniczych i doprowadzenia ich do pełnej gotowości są:

18/ Rakiety przeciwlotnicze mogą być utrzymywane:

- w stanie /reżimie/ długotrwałego przechowywania /RDP/ - w hermetycznych pojemnikach;
- w stanie /reżimie/ pośredniej gotowości /RPOsRG/ - rakietę zmontowaną, sprawdzoną, lecz nie napełnioną paliwem /stan ten dotyczy tylko rakiet 3M8M3/;
- w stanie /reżimie/ końcowej gotowości /SGK/ - rakietę gotową do bojowego użycia.

Tabela 2

ZT, oddział, pododdział i typ rakiet	Liczba stat- owych środków transportowych		Norma załadowcza środka transportowe- go /rakiet/		Możliwości transportu rakiet		Ogólne moż- liwości trans- portu rakiet
	SW	STZ	SW	STZ	SW	STZ	
BRPilot "KRUG"	3	1			6		6x/
3M3M3	9	9	2 zmon- towa- ne	1 zmon- towa- na	18	6x/	27x/
bateria techn.	-	-			-	-	27
Razem brygada	27	27			54	18	36
BRPilot "KUB"	4	2			12	-	12x/
3M3M2	-	5	3 zmontowane	4 w po- jemni- kach	-	15	60
	20	15		6 zmon- towa- nych	60	15	60
Razem pułk							7907
							71057
							135
							71657

Uwagi do tabeli: x/ Baterijnych STZ nie wliczono do możliwości transportowych rakiet w ZT i oddziale, gdyż przeznaczono się one do manewru rakietami.

- pobrania i dowóz pierwszych rakiet do potoku technologicznego z magazynów jednostki lub poza jednostkę;
- rozwinięcie potoku technologicznego i elaboracji rakiet;
- załadowanie rakiet składowanych w stosach na samochody transportowe i dowieszenie ich do jednostki /do ZRA/;
- dowieszenie do pododdziałów rakiet przygotowanych do bojowego wykorzystania.

W celu zanalizowania czasu potrzebnego na realizację osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez ZT i oddziały rakiet przeciwlotniczych wykonano zestawienie podstawowych przedsięwzięć OWSCB. Zestawienie wykonano dla wariantu stopniowego osiągnięcia WSCB i dla wariantu przejścia do pełnej gotowości bojowej ze stałej z pominięciem stanów pośrednich. Wyniki przedstawił w załącznikach nr 1 i 2.

Analiza czasu potrzebnego na realizację podstawowych przedsięwzięć osiągnięcia WSCB przez ZT i oddziały rakiet przeciwlotniczych pokazuje wyraźnie, że na czas potrzebny do osiągnięcia pełnej gotowości bojowej wpływają w zasadniczy sposób możliwości jednostki w zakresie elaboracji rakiet. Pełną gotowość bojową ZT i oddziały rakiet plot osiągną po załadowaniu rakiet i załadowaniu ich na środki transportowe /SW, STZ, ST/.

W najlepszej sytuacji pod tym względem są oddziały rakiet przeciwlotniczych "OSA-AK", które posiadają zapasy rakiet w stanie gotowości do natychmiastowego użycia i mogą ten stan utrzymywać bez szkody dla długotrwałości ich przechowywania, tj. bez obniżania czasokreśu gwarancyjnego. Stopień gotowości oddziału do realizacji zadań oceniony jest więc bardzo wysoki.

W jednostkach rakiet przeciwlotniczych "KUB" i "KRUG" sytuacja jest radykalnie inna. W jednostkach tych występuje duża dysproporcja czasu między czynnościami związanymi z elaboracją i przygotowaniem ruchomych zapasów rakiet do transportu a pozostałymi przedsięwzięciami OWSCB, wynosząca od kilku do kilkunastu godzin, co jest wysoce niekorzystne. Opóźnia bowiem w dużym stopniu możliwości szybkiego wyjścia jednostek rakietowych na kierunek operacyjny w razie nagłego wybuchu wojny oraz uniemożliwia szybkie osiągnięcie gotowości do zwalczania celów powietrznych przy realizacji zadań w ramach systemu OPK.

W przypadku zarządzenia pełnej gotowości bojowej z pominięciem stanów pośrednich i znacznego oddalenia zasadniczych rejonów alarmowych ZT /oddziałów/ rakiet przeciwlotniczych "KRUG" i "KUB" od miejsc stałej dylokacji występują poważne trudności związane z podjęciem pełnych zapasów rakiet i ich przygotowaniem do bojowego wykorzystania.

Rozwiązanie tego problemu pozostaje w gestii dowódców jednostek, którzy w zależności od warunków miejscowych i odległości do zasadniczego rejonu alarmowego, a także sytuacji operacyjnej dacydują, w jaki sposób wywieźć zapasy rakiet z MSD oraz przygotować je do transportu na wyrzutniach i STZ. Kierować się tu należy zasadą minimalizacji czasu potrzebnego na podjęcie pełnych zapasów rakiet i czasu osiągnięcia przez jednostkę gotowości do walki z nieprzyjacielem powietrznym w zasadniczym rejonie alarmowym.

Elaborację rakiet można więc prowadzić bądź w miejscu stałej dyslokacji i dowozić na ST i STZ rejsami do rejonu alarmowego, bądź w rejonie alarmowym po wyprowadzeniu baterii technicznej i wywiezieniu zapasów rakiet do tego rejonu.

Problem podjęcia przez jednostkę pełnych ruchomych zapasów rakiet w znacznym stopniu komplikuje sytuację, szczególnie w rozwiniętych dywizjach pancernych, w których oddziały i pododdziały osiągnęły pełną gotowość bojową systemem alarmowym, tj. w ciągu 12 godzin, natomiast pułk rakiet przeciwlotniczych "KUB" /przy stosowaniu dotychczasowych postanowień dyrektywnych/^{19/} może osiągnąć gotowość do wymarszu z pełnymi zapasami rakiet dopiero po 18-20 godzinach. W tej sytuacji staje się on elementem opóźniającym osiągnięcie pełnej gotowości bojowej przez dywizję. W razie nagłego wyjścia dywizji pancernej wprost z garnizonów na drogi marszu i przegrupowania na kierunek operacyjny bez uzupełniania mobilizacyjnego pułk rakiet przeciwlotniczych albo zauszony będzie wyjść z dywizją bez pełnych zapasów rakiet, lub wyjść na kierunek operacyjny z opóźnieniem. Oba rozwiązania pozbawiają jednak dywizję na pewien okres skutecznej gotowości. Przykład ten jest najbardziej skrajny, ale oddaje w sposób wyraźny istotę problemu.

Zniwelowanie więc tej dysproporcji wydaje się rzeczą niezmiernie ważną. Dysproporcja ta zawiera się w stosunkowo wysokiej gotowości sprzętu bojowego /zestawów rakiet/ i jednostki rakietowej jako całości i niskim stopniu gotowości rakiet plot do bojowego wykorzystania i transportu.

Rozwiązanie tego problemu można osiągnąć różnymi drogami:

1. Utrzymywanie części rakiet przeciwlotniczych w stanie pełnej gotowości do bojowego wykorzystania na bateryjnych STZ w magazynach ogrzewanych zapewniających warunki długotrwałego przechowywania rakiet w stanie wysokiej sprawności technicznej.

^{19/} Przy założeniu, że zasady osiągania WSGB przez dywizyjny prplot "KUB" będą takie same jak obecnie dla pułku armijnego.

2. Zwiększenie możliwości baterii technicznej w zakresie elaboracji rakiet przez utrzymywanie w czasie pokoju pełnej obsady statowej baterii dla zorganizowania dwóch potoków technologicznych bez konieczności ich uzupełniania w wyższych stanach gotowości bojowej /w brygadzie rakiet plot "KRUG"/.

3. Zwiększenie możliwości transportowych jednostki w zakresie przewożenia rakiet w pojemnikach /zwiększenie liczby ST/ i utrzymywanie w czasie pokoju pełnego stanu kierowców na ST i STZ.

4. Zmniejszenie zapasów ruchomych jednostki do liczby możliwej do zelaborowania oraz załadowania na SW, STZ i SZ w czasie nie dłuższym niż czas osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez związek taktyczny /operacyjny/, w skład którego wchodzi oddział rakiet plot.

5. Przeprowadzenie realizacji czynności związanych z elaboracją rakiet do niższych stanów gotowości bojowej w taki sposób, aby jednostka po zrealizowaniu czynności etapu podwyższonej gotowości bojowej zdolna była podjąć pełny ruchomy zapas rakiet.

3. WŁAŚCIWOŚCI PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH ZWIĄZKÓW TAKTYCZNYCH I ODDZIAŁÓW WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

W całościach przygotowań wojsk operacyjnych do działań bojowych zadaniem priorytetowym jest planowanie stanowiące początkowy etap wszelkiej działalności organizacyjno-przygotowawczej dowództw, sztabów i wojsk. Planowanie działań bojowych ZT i oddziałów wojsk OPL jako jednego z członków wchodzących w skład struktury organizacyjnej ogólnowojskowych związków operacyjnych i taktycznych jest ściśle związane z planami operacyjnego rozwinięcia wojsk i ich użycia w pierwszej operacji frontu /armii/.

Właściwości planowania i organizacji działań bojowych związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL w systemie OPK wynikają przede wszystkim z możliwości nagłego wybuchu wojny, kiedy nie będzie warunków i czasu na organizowanie działań bojowych w klasycznym ich rozumieniu. W tych warunkach działania bojowe ZT i oddziałów wojsk OPL muszą być zorganizowane z góry w taki sposób, aby mogły one samodzielnie i niejako automatycznie przechodzić do realizacji wyznaczonych im zadań bojowych.

Planowanie działań bojowych wojsk OPL na okres ewentualnego konfliktu zbrojnego jest częścią planowania operacyjnego wojsk i odbywa się już w czasie pokoju. Organizuje je i koordynuje centralny organ dowodzenia siłami zbrojnymi. Biorą w nim udział wyznaczeni oficerowie szefostwa wojsk OPL MON i okręgów wojskowych.

Jedną z właściwości planowania działań jest jego rozciągnięcie w czasie, pozwalające na stopniowe /etapowe/ rozwiązywanie problemów i dające możliwość szerokiego uwzględnienia aktualnego stanu, możliwości przeciwnika i własnych oraz stwarzające warunki do sprawdzenia zakładanych koncepcji w prowadzonych ćwiczeniach z wojskami.

W rozwiązywanej problematyce planowania obrony przeciwlotniczej wyodrębnia się dwa podstawowe okresy działania wojsk OPL:

- działania w systemie OPK;
- działania w systemie OPL wojsk operacyjnych na froncie zewnętrznym.

Stosownie do tych etapów działania wojsk OPL opracowuje się:

- plan działania wojsk OPL w systemie OPK;
- plan obrony przeciwlotniczej frontu /armii/ jako część akładową planu operacji^{20/}.

Podstawę opracowania planów działania wojsk /oddziałów i ZT/ OPL w systemie OPL stanowią: dyrektywa MON w sprawie obrony powietrznej kraju, wspólne wytyczne szefa wojsk OPL MON i dowódcy wojsk OPL do planowania i organizacji współdziałania wojsk OPL i wojsk OPK w jednolitym systemie OPK na obszarze kraju oraz decyzja o użyciu wojsk operacyjnych wyrażona w planach operacyjnego rozwinięcia wojsk i planach operacji opracowywanych na szczeblu centralnym /w Sztabie Generalnym WP/.

Bezpośrednim planowaniem działań bojowych ZT i oddziałów wojsk OPL w wspólnym rejonie obrony zajmują się dowództwo i sztab okręgu wojskowego /a szczególnie szefostwo wojsk OPL/ oraz korpusu OPK.

Głównym wykonawcą z ramienia okręgu wojskowego jest szefostwo wojsk OPL OW, które zgodnie z decyzją dowódcy okręgu planuje działania bojowe armijnych jednostek wojsk OPL i koordynuje planowanie działań oddziałów wojsk OPL ogólnowojskowych ZT. Jeśli na terenie OW rozmieszczone są jednostki wojsk OPL podporządkowania frontowego, to planowaniem ich działań w systemie OPK na obszarze kraju zajmuje się szefostwo wojsk OPL OW, uwzględniając zadania przewidziane dla nich w planach operacyjnego rozwinięcia wojsk.

Z zasady o użyciu dywizyjnych pułków rakiet przeciwlotniczych /pułków artylerii przeciwlotniczej/ w systemie OPK decydują dowódcy dywizji. Nie wyklucza to jednak sytuacji, w której zadania dla nich ustalone będą przez dowódcę armii. Może to mieć miejsce szczególnie w przypadku organizowania ciągłych stref ognia rakiet plot na rubieży Odry.

Działanie wojsk OPL w systemie OPK łączy w sobie: osiągnięcie pełnej gotowości przez wojska OPL, realizację zadań bojowych na terenie kraju

20/ Biuletyn Informacyjny nr 1/128. Wyd. Szt.Gen., 1979, str. 89.

i współdziałanie z wojskami OPK, a także osłonę przegrupowujących się na front zewnętrzny wojsk operacyjnych.

Postanowienia dyrektywne i praktyka ćwiczebna okręgów wojskowych w zakresie planowania działań wojsk OPL wykazują, że zasadniczymi dokumentami odzwierciedlającymi użycie i działanie wojsk OPL w tym okresie oraz ich udział w operacji przeciwpowietrznej są:

- plan współdziałania korpusu obrony powietrznej kraju z wojskami OPL okręgu wojskowego;
- plan OPL na okres przegrupowania wojsk armii.

W planie współdziałania korpusu OPK z wojskami OPL OW ujmuje się problematykę udziału sił i środków OPL w systemie OPK, poczyniwszy od peźnienia dyżurów bojowych w tym systemie w okresie pokoju, osłony wojsk armii w rejonach alarmowych /mobilizacji/, a skończywszy na czasie przegrupowania na front zewnętrzny. Plan składa się z części opisowej i części graficznej, wykonanej na mapie 1:500 000.

W części opisowej planu określa się: cele współdziałania i zadania współdziałających stron; skład i bojowe wykorzystanie współdziałających sił i środków; sposób realizacji współdziałania; organizację rozpoznania i powiadamiania oraz ostrzegania o zagrożeniu z powietrza; sposoby organizacji i realizacji dowodzenia; prowadzenie ognia i łączności; sposoby zabezpieczenia współdziałania; organizację dyżurów bojowych oddziałów OPL w systemie OPK.

W części graficznej planu odzwierciadla się: granice rejonu obrony korpusu OPK i sektory odpowiedzialności PłSD; rozmieszczenie stanowisk dowodzenia OW, armii, korpusu OPK, PłSD, SD ZT i oddziałów wojsk OPL oraz PD OPL dywizji działających w rejonie obrony korpusu; rajony alarmowe ZT i oddziałów armii; ugrupowanie bojowe ZT i oddziałów wojsk rakietowych OPK; ugrupowanie bojowe ZT i oddziałów rakiet przeciwlotniczych /artylerii przeciwlotniczej/ w rejonach przygarnizonowych i zapasowych rejonach alarmowych; zasięgi stref ognia, sektory /paej/ odpowiedzialności, dależe i bliżeże rubieże stawiania zadań ogniowych; lotniska LM i strefy dyżurowania, patrolowania i SKW; korytarze przelotowe w strefie ognia środków rakietowych; przewidziany manewr sił i środków korpusu OPK i OPL armii. Ponadto w części graficznej planu mogą być zobrazowane w formie tabeli: możliwości ogniowe środków OPL, tabele wielkości rubieży stawiania zadań dla ZT i oddziałów wojsk OPL w zależności od sposobu stawiania zadań, wysokości i prędkości lotu SNP i inne dane.

W okresie przegrupowania wojsk operacyjnych plan uzupełnia się danymi o drogach i rejonach rozwinięcia ZT i oddziałów armii oraz rozwijania sił i środków OPL na kierunkach przemieszczania wojsk.

Do planu współdziałania załącza się zwykle:

- wytyczne do współdziałania naziemnych środków OPL z lotnictwem myśliwskim /plan współdziałania LM z WR korpusu OPK/;
- schematy łączności radiowej i telefonicznej;
- schematy czynnościowe dowodzenia dyżurnymi siłami i środkami OPL;
- wytyczne dla osób funkcyjnych realizujących współdziałanie wojsk korpusu OPK z siłami i środkami OPL OW.

Zadania wynikające z tego planu współdziałania oraz informacje dotyczące warunków realizacji doprowadzana są do ZT i oddziałów OPL oraz szefów OPL dywizji w niezbędnym dla nich zakresie w postaci wyciągów z planów współdziałania.

Dodwidoczenia z przeprowadzonych ćwiczeń^{21/} wskazują na potrzebę opracowania szczegółowych wytycznych dla dowództw ZT i oddziałów OPL dotyczących rozpoznania radiolokacyjnego i kierowania ogniem. Wytyczne te winien opracować sztab korpusu OPK przy ścisłej współpracy z szefostwem wojsk OPL OW. Wytyczne te opracowane w oparciu o plan walki /działań bojowych/ korpusu OPK byłyby pomocne starszym dowódcom na PŁBO i dowódcom jednostek rakietowych OPL w kierowaniu działaniami bojowymi podczas odpięcia nalotów ANP nieprzyjaciela.

Szef OPL dywizji wykryłby zagrożenia dotyczące osłabienia PŁBO i GUSW przez oddział i pododdziały przeciwlotnicze dywizji oraz ich działanie w systemie OPK ujmując na mapie roboczej i w czasie alarmowym.

Na mapie roboczej odzwierciedla się zwykle: ocenę zagrożenia dywizji uderzeniami z powietrza; zadania, ugrupowania bojowe i sektory ognia oddziału i pododdziałów przeciwlotniczych, rejon rozwinięcia PŁ OPL i RWP oraz sektory rozpoznania /w rejonach przygarnizonowych i zapasowych rejonach alarmowych/; drogi marzu; informacje o współdziałających siłach i środkach wojsk OPK /w tym: miejsca rozwinięcia PŁBO, doar, lotniska LM, strefy dyżurowania i korytarze przelotów; granice sektorów odpowiedzialności PŁBO/.

W czasie alarmowym ujmują się wypisy z obowiązujących norm dotyczących OWSOB przez podległe siły i środki OPL, dane o przeciwlotniczym zabezpieczeniu wojsk dywizji oraz dane dotyczące współdziałania z korpusem OPK /wypisy z planu współdziałania otrzymane z OW/ i dane łączności oraz obowiązujące sygnały współdziałania.

Dla ZT i oddziałów wojsk OPL podstawę do planowania i organizacji działań bojowych w systemie OPK stanowią: decyzja dowódcy armii /dywizji/ o osiągnięciu pełnej gotowości bojowej oraz wyciąg z planu współdziałania "LATO-78", "GRANIT-80", "LATO-80".

działania wojsk OPL OW z wojskami korpusu OPK.

Zadania bojowe dla brygady rakiet przeciwlotniczych i armijnego pułku rakiet przeciwlotniczych na okres OWSGB stawia się w rozkazie dowódcy okręgu wojskowego, z którego odpowiednio wyciągnięte są zadania dla zainteresowanych jednostek. Dywizyjnym pułkom rakiet przeciwlotniczych /artylerii przeciwlotniczej/ zadania bojowe na okres osiągnięcia WSGB i działania w systemie OPK stawia dowódca dywizji na specjalnej odprawie.

Wszystkie zagadnienia działania ZT /oddziałów/ OPL w systemie OPK znajduje swoje odzwierciedlenie w "Planie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej" oddziału. Do najważniejszych dokumentów bojowych, które muszą być w posiadaniu dowódcy brygady /pułku/ do osłony wojsk /obiektywów/; zarządzenie do rozpoznania, kierowania ogniem i współdziałania z LM, uwzględniające specyfikę działania jednostki w systemie OPK; plan technicznego zabezpieczenia działań bojowych brygady /pułku/; plan łączności i inne dokumenty łączności, szczególnie dotyczące łączności współdziałania w systemie OPK.

Na okres osiągnięcia pełnej gotowości i przejścia ZT /oddziału/ OPL do zasadniczego rajonu alarmowego sporządza się osobną dokumentację, z której treścią zapoznany jest tylko dowódca i szef sztabu jednostki.

Aby utrzymać plany działań wojsk OPL OW w pełnej przydatności do kierowania wojskami muszą one być ciągle uaktualniane przez dokonywanie w nich odpowiednich korekt /zmian/. W szczególności może to mieć miejsce w przypadku: zmian w uzbrojeniu i sposobach działania nieprzyjaciela, szczególnie jego środków napadu powietrznego; zmian w planach operacyjnego rozwinięcia wojsk i związanych z tym zmian koncepcji użycia wojsk OPL; zmian w dyalokacji jednostek OPL, wprowadzenia do wojsk OPL nowych doskonalszych rodzajów sprzętu bojowego i doskonalenia ich struktur organizacyjnych, a także wprowadzenia zmian w uzbrojeniu i koncepcjach prowadzenia działań bojowych przez korpus OPK.

Korekty planów działań bojowych dokonuje na bieżąco szefostwo wojsk OPL OW w miarę zachodzących zmian i uzgadnia z korpusem OPK.

Zadania wynikające z planów operacyjnego rozwinięcia wojsk będą zwykle konkretyzowane z chwilą wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej lub ewentualnego konfliktu zbrojnego. Szefostwo wojsk OPL OW /armii/, działając w ramach sztabu OW /armii/, dokonuje koniecznych korekt w planach działania wojsk OPL. Przekazuje się je zwykle przez stawianie zadań cząstkowych ZT /oddziałom/ OPL w miarę podejmowania decyzji o wprowadzaniu zmian.

W tym okresie najodpowiedniejszą metodą pracy wszystkich dowództw powinno być równoległe konkretyzowanie /opracowanie/ zadań i przekazywanie ich przez utajnione środki łączności.

W ostatnich latach w wyniku szybkiego jakościowego i ilościowego wzrostu wojsk OPL i siły ich ognia rozszerzył się znacznie także ich udział i rola w operacji przeciwpowietrznej w ramach systemu OPK. Zwiększyła się także liczba oddziałów rakiet przeciwlotniczych, których działalnością ogniową kieruje się z PłSD OPK. Z drugiej strony nastąpiło ściśle powiązanie zadań osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez jednostki wojsk OPL z realizowanymi równoległe przez nie zadaniami osłony wojsk /obiektów/. Odzwierciedlenie tego stanu rzeczy powinno znaleźć swój wyraz także w planowaniu działań bojowych ZT i oddziałów wojsk OPL w systemie OPK. O ile problematyka osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w dokumentacji dowództw i sztabów rozpracowana jest szczegółowo i dokładnie, o tyle problematyka realizacji zadań bojowych /szczególnie zagadnienia działalności ogniowej/ potraktowana jest zbyt ogólnie i nie odpowiada w pełni współczesnym wynogom i warunkom działań.

Doświadczenia z ćwiczeń i analiza dokumentacji bojowej jednostek i sztabów wykazują, że problematyka działalności ogniowej ZT i oddziałów wojsk OPL działających w systemie OPK wymaga bardziej szczegółowego opracowania szczególnie w zakresie samodzielnego zwalczania ŚNP nieprzyjaciela w przypadku decentralizacji dowodzenia^{22/}.

Warunki, w jakich działać będą jednostki wojsk OPL sprawiają, że powinny one posiadać szczegółowe wytyczne dotyczące prowadzenia działalności ogniowej, pozwalające im działać samodzielnie zgodnie z koncepcją prowadzenia walki z nieprzyjacielem powietrznym przez korpus OPK.

W związku z powyższym widzi się potrzebę:

1/opracowania przez szefostwo wojsk OPL OW przy ściślejszej współpracy ze sztabem korpusu OPK szczegółowych wytycznych dotyczących działalności ogniowej ZT i oddziałów wojsk OPL, a szczególnie jednostek rakiet przeciwlotniczych małego i średniego zasięgu. Wytyczne te opracowane w oparciu o plan działań bojowych korpusu OPK i stosownie do zakładanych wariantów działania nieprzyjaciela powietrznego oraz koncepcji

22/ W większości jednostek nie opracowuje się zarządzenia do rozpoznania i kierowania ogniem, mimo że działanie w systemie OPK jest działaniem bojowym. W skład dokumentacji OWSCB włącza się tylko wyciąg z "Planu współdziałania wojsk OPL OW z KOPK", w którym w formie ogólnej mówi się o walce z ŚNP.

walki z nim w ramach korpusu OPK powinny ujmować sposób działania ZT i oddziałów wojsk OPL w planowanych rejonach rozwijania ze szczególnym uwzględnieniem zasad działania na wypadek utraty łączności z PłSD lub innych przyczyn powodujących konieczność samodzielnego działania ogniowego. W wytycznych tych powinna się także znaleźć operacyjna ocena przewidywanych działań nieprzyjaciela powietrznego na wojska /obiekty/ osłaniane przez ZT i oddziały wojsk OPL;

2/ opracowania w sztabach ZT i oddziałów wojsk OPL pełnej dokumentacji bojowej na każde planowane rozwinięcie jednostki do osłony wojsk /obiektów/ w ramach systemu OPK. Chodzi tu przede wszystkim o takie dokumenty, jak: decyzja dowódcy do osłony wojsk /obiektu/; zarządzenie do rozpoznania i kierowania ogniem; plan łączności i plan zabezpieczenia technicznego /w BRPlot/.

Pełne rozpracowanie wszystkich zagadnień dotyczących kierowania działalnością ogniową ZT i oddziałów wojsk OPL ze szczególnym uwzględnieniem warunków ich działania w systemie OPK i przypadków decentralizacji dowodzenia stanowić może wystarczającą bazę do postawienia zadań bojowych pododdziałom i skutecznego kierowania ich ogniem w walce z nieprzyjacielen powietrznym.

4. WYBRANE PROBLEMY ZABEZPIECZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH ZT I ODDZIAŁÓW WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

Wśród wszystkich rodzajów zabezpieczenia działań bojowych ZT i oddziałów wojsk OPL podczas wykonywania zadań bojowych w systemie OPK szczególne miejsce zajmują: rozpoznanie oraz zabezpieczenie dowodzenia i wymiany informacji z poszczególnymi ogniwami dowodzenia systemem OPK.

Podstawę wszelkiej działalności ogniowej ZT i oddziałów wojsk OPL stanowią informacje o środkach napadu powietrznego nieprzyjaciela. W czasie wykonywania zadań na obszarze kraju głównym źródłem informacji o sytuacji powietrznej jest system rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego wojsk OPK. Związki taktyczne i oddziały wojsk OPL oraz PD OPL ogólnowojskowych związków taktycznych korzystają z informacji o sytuacji powietrznej przekazywanej przez wojska OPK, prowadząc nasłuch w radiowych sieciach powiadamiania korpusu OPK. W tym celu na stanowiskach dowodzenia brygady i pułków rakiet przeciwlotniczych /artylerii przeciwlotniczej/ i PD OPL ogólnowojskowych ZT organizuje się odbiór tych informacji.

Sieć radiowa powiadamiania korpusu OPK pracuje już w czasie pokoju i jednostki wojsk OPL mogą z niej korzystać także w czasie pełnienia

dyżurów bojowych. Informacje przekazywane są w układzie siatki OP-61. Zakres informacji obejmuje cały rejon obrony korpusu OPK, a czas opóźnienia informacji waha się w granicach 2-3 minut /przy zautomatyzowanym zbiorze i opracowaniu informacji - 10 s/.

Ponadto SD ZT i oddziałów wojsk OPL oraz PD OPL mogą w określonych warunkach uzyskiwać dane o sytuacji powietrznej, prowadząc nasełuch w radiowych kierunkach meldowania o sytuacji powietrznej batalionów radiotechnicznych tych PłSD, w których sektorze odpowiedzialności prowadzą działania bojowe^{23/}.

Ponadto wszystkie ZT i oddziały wojsk OPL, PD OPL i SD innych rodzajów wojsk mogą korzystać z informacji o sytuacji powietrznej, prowadząc nasełuch w sieci ostrzegania o zagrożeniu z powietrza korpusu OPK^{24/}.

Informacje o sytuacji powietrznej uzyskane z sieci powiadamiania korpusu OPK lub z PłSD stanowią dla ZT /oddziału/ wojsk OPL i PD OPL ZT bazę do ogólnej oceny sytuacji powietrznej, ukierunkowania pracy własnych środków rozpoznania, postawienia pododdziałów w odpowiedni stopień gotowości bojowej, a w szczególnych wypadkach także do powzięcia decyzji o zwalczaniu celów powietrznych, zwłaszcza wskazywanych z PłSD.

Pewne wątpliwości może budzić przydatność informacji powiadamiania korpusu OPK do kierowania ogniem ZT i oddziałów OPL w przypadku decentralizacji dowodzenia w korpusie OPK i kierowaniu działaniami bojowymi przez PłSD.

Zachodzi wówczas sytuacja, w której starszy dowódca na PłSD dowodzi działaniami bojowymi podległych mu środków OPL na podstawie sytuacji powietrznej według danych brt i według tych informacji stawia zadania ogniowe. ZT /oddziały/ OPL dysponują natomiast sytuacją według danych sieci powiadamiania korpusu OPK często uogólnionych i opóźnionych. Mogą więc wskutek braku jednolitości interpretacji sytuacji powietrznej powstawać nieporozumienia zmniejszające możliwości maksymalnego wykorzystania potencjału jednostek wojsk OPL lub spowodować niebezpieczeństwo ostrzelania własnych samolotów.

23/ Możliwość wykorzystania tej informacji istnieje wówczas, gdy jest ona przekazywana na SD korpusu OPK /SD BRT/ w układzie siatki OP-61. Może to mieć miejsce w czasie działań wojennych. Kierunki radiowe meldowania o sytuacji powietrznej traktuje się bowiem jako awaryjne i uruchamia w przypadku uszkodzenia łącz telefonicznych.

24/ Zasady prowadzenia ostrzegania wojsk przez korpus OPK reguluje Zarz. szefa Sztabu Gen. nr 042/Oper z dnia 1.09.1977 r.

Z tych względów pożądana byłoby zapewnienie jednolitości informacji o sytuacji powietrznej w ramach PłSD przez uruchomienie i stałą pracę kierunku meldowania o sytuacji powietrznej brt w układzie siatki OP-61 niezależnie od tego, czy łączność telefoniczna i zautomatyzowany system przekazywania informacji działa sprawnie, albo zorganizowanie sieci powiadamiania PłSD, z której mogłyby korzystać wszystkie ZT, oddziały i PD OPL działające w sektorze odpowiedzialności danego PłSD.

Wychodząc naprzeciw tym potrzebom w niektórych PłSD korpusów OPK zorganizowano na okres ćwiczeń /"LATO-78", "WIOSNA-80", "GRANIT-80"/ sieci powiadamiania, z informacji których korzystały wszystkie ZT, oddziały i PD OPL działające w sektorze odpowiedzialności. Zapewniło to siłom i środkom OPL rozwijanym w sektorze odpowiedzialności znacznie lepszą ścisłość informacji o sytuacji powietrznej i poprawiło warunki kierowania działaniami bojowymi jednostek wojsk OPL w ramach PłSD.

Głównym źródłem informacji o nieprzyjacielu powietrznym dla ZT i oddziałów OPL oraz PD OPL ogólnowojskowych ZT są własne środki rozpoznania, głównie rozpoznania radiolokacyjnego.

Na szczeblu brygady i pułku rakiet przeciwlotniczych /artylerii przeciwlotniczej/ oraz PD OPL ogólnowojskowych ZT rozpoznanie nieprzyjaciela powietrznego organizuje się w oparciu o własne rozwinięte radiolokacyjne stacje wspólnego poszukiwania /RSWP/, stacje naprowadzania rakiet i zestawy radiolokacyjno-przelicznikowe /ZRP/ oraz wykorzystując telewizyjne celowniki optyczne i rozpoznanie wzrokowe. Podsystemy rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego w ZT i oddziałach organizuje się na normalnych zasadach.

Warunki działania w systemie OPK do czasu rozpoczęcia działań wojennych pozwalają na utrzymywanie środków rozpoznania w niższych stopniach gotowości bojowej, gdyż czas dyspozycyjny korpusu OPK /patrz rozdział 3/ pozwala na osiągnięcie na czas gotowości bojowej nr 1 i przejście w reżim pracy bojowej. Z drugiej strony okresowi wzmożonego zagrożenia musi towarzyszyć ścisłe maskowanie, a zwłaszcza maskowanie radioelektroniczne. Pozwoli to w dużym stopniu uruchomić własne środki rozpoznania przed wczesnym ich wykryciem i zniszczeniem, a równocześnie zaskoczyć nieprzyjaciela nowymi częstotliwościami pracy /czasu "W"/. Z tego względu do czasu rozpoczęcia pierwszego zmasowanego nalotu stosuje się zwykle ścisły zakaz promieniowania energii elektromagnetycznej.

W toku prowadzenia działań bojowych ograniczenia te są złagodzone i rozpoznanie prowadzi się na normalnych zasadach.

Podczas osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej wszystkie środki

rozpoznania radiolokacyjnego przestrzaja się na częstotliwości pracy czasu wojennego. Dotyczy to zarówno stacji radiolokacyjnych wojsk OPL, jak i wojsk OPK. Przejście na częstotliwości pracy czasu "W" następuje na zarządzenie szefa Sztabu Generalnego w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego lub w stanie pełnej gotowości bojowej. Dla uniknięcia wzajemnych zakłóceń już podczas planowania ugrupowań bojowych ZT i oddziałów do działań w systemie OPK powinna być uwzględniana sprawa zachowania kompatybilności elektromagnetycznej z uwzględnieniem przejścia środków rozpoznania na nowe częstotliwości pracy.

Oddzielnym problemem jest sprawa wykrywania pocisków samosterujących "CRUISE", których działanie na obiekty obszaru kraju jest bardziej prawdopodobne niż na wojska w pobliżu styczności bojowej wojsk. W warunkach konfliktu jądrowego mogą one być wygodnym dla przeciwnika środkiem niszczenia obiektów o charakterze stałym. W ramach działań w rejonie korpusu OPK związki taktyczne i oddziały wojsk OPL mogą się znaleźć na kierunkach działania pocisków "CRUISE". Sytuacja jest dla nich o tyle korzystna, że mogą one zostać ostrzeżone o działaniu pocisków "CRUISE" przez system rozpoznania korpusu OPK /który swoimi środkami organizuje ich wykrywanie na granicach rejonu obrony korpusu/ lub korzystać z rozpoznania sojuszniczego systemu OPK. Najistotniejszą sprawą jest więc problem szybkiego przekazywania do ZT i oddziałów OPL informacji o działaniu pocisków "CRUISE". Informacje te powinny docierać do środków ogniowych poza wszelką kolejnością. Wcześniej niż uprzedzenie ZT i oddziałów OPL pozwoli na zorganizowanie rozpoznania na bardzo małych wysokościach przy wykorzystaniu wszystkich środków rozpoznania. W tym celu na głównych prawdopodobnych kierunkach nalotów pocisków "CRUISE" ZT i oddziały powinny mieć w każdym rejonie rozwinięcia wyznaczone sektory /pasy/ odpowiedzialności w ramach PłSD, w których skupiają główny wysiłek wykrywania celów nisko lecących.

Z kolei ZT i oddziały OPL w ramach sektora /pasa/ odpowiedzialności wyznaczają sektory odpowiedzialności pododdziałów. Poszukiwanie w wyznaczonych sektorach powinno się prowadzić wszystkimi dostępnymi środkami rozpoznania.

W celu zapewnienia współdziałania, dowodzenia i wzajemnej wymiany informacji podczas prowadzenia działań bojowych przez siły i środki OPL w systemie OPK organizuje się i wykorzystuje następujące relacje łączności:

1. Radiowe sieci dowodzenia siłami i środkami wojsk OPL z PłSD - jako zasadnicze sieci współdziałania i dowodzenia środkami OPL z PłSD. Sieci te zorganizowane na radiostacjach KF przeznaczone są do prze-

kazywania rozkazów /komend/ do zwalczania celów powietrznych, sygnałów zezwolenia lub wstrzymania ognia, rezultatów prowadzenia ognia, przekazywania informacji o działaniach własnego lotnictwa, meldunków o włączeniu się /wyłączeniu/ ZT i oddziałów oraz PD OPL do systemu OPK w strefie odpowiedzialności PłSD. Do sieci tej włączają się ZT i oddziały wojsk OPL oraz PD OPL ogólnowojskowych ZT rozwijanych lub maszerujących przez sektor odpowiedzialności PłSD. Sieci te uruchamiane są w stanie podwyższonej gotowości bojowej.

2. Radiową sieć współdziałania korpusu OPK - jako sieć dyżurną, do której zgłaszają się jednostki wojsk OPL i PD OPL w przypadku utraty łączności radiowej dowodzenia z PłSD.

3. Łącza telefoniczne między SD ZT i oddziałów wojsk OPL /PD OPL dywizji/ w miejscach stałej dyalokacji /rejonach alarmowych/ a właściwymi terytorialnie PłSD.

4. Łącza telefoniczne w relacji SD OW - SD korpusu OPK na potrzeby przedstawiciela korpusu OPK skierowanego na SD OW czasu "W" w celu realizacji współdziałania.

Łącza telefoniczne zestawiane są na okres pełnienia dyżurów bojowych w stanie stałej gotowości bojowej i podczas osiągnięcia przez wojska wyższych stanów gotowości bojowej.

Łącza budowane są w oparciu o kanały łączności korpusu OPK, międzygarnizonowe łącza MON i zestawiane z łączami Ministerstwa Łączności.

Ponadto ZT, oddziały wojsk OPL i PD OPL dywizji mogą prowadzić nasłuch:

- w sieci powiadamiania korpusu OPK;
- na kierunku meldowania o sytuacji powietrznej brt;
- w sieci ostrzegania korpusu OPK o zagrożeniu z powietrza.

Wszystkie wymienione sieci i kierunki pracują na radiostacjach krótkofalowych.

Doświadczenia z ćwiczeń prowadzonych w celu doskonalenia współdziałania wojsk OPL z wojskami OPK pokazują, że utrzymanie niezawodnej łączności w sieciach dowodzenia siłami i środkami OPL z PłSD jest rzeczą niezmiernie trudną. Dla polepszenia niezawodności łączności radiowej wprowadza się, w miarę otrzymywania przez wojska, lepsze doskonalące radiostacje /R-137 i R-140 zamiast dotychczasowych R-118K/ i poszerza się zakres częstotliwości pracy zapewniający dobrą słyszalność niezależnie od pory doby. Usprawnia się także sposób dzierżawienia łączni telefonicznych i odpowiednio wcześnie ich doprowadzenie do SD ZT i oddziałów wojsk OPL. Dotyczy się także do stopniowego budowania bezpośred-

nich łączy telefonicznych w relacji PłSD - jednostki wojsk OPL.

Dla zabezpieczenia właściwego obiegu informacji i szybkiego porozumienia się współdziałających stron wojska OPK doprowadzają do ZT i oddziałów wojsk OPL oraz szefów OPL dywizji /przez szefostwa wojsk OPL OW/ aktualne dane radiowe /zasadnicze i zapasowe częstotliwości pracy, czasy przejścia na częstotliwości dzienne i nocne, kryptonimy, sygnały rozpoznawcze i inne/ sieci powiadamiania korpusu OPK, sieci ostrzegania, sieci współdziałania korpusu OPK i sieci dowodzenia środkami OPL z PłSD oraz kierunków meldowania brt. Do ZT i oddziałów wojsk OPL doprowadza się tylko te dane, które zgodnie z przewidywanym działaniem są potrzebne dla nawiązania łączności.

Ponadto wszystkie jednostki wojsk OPL otrzymują: aktualne kody jednolitej siatki OP-61 oraz instrukcji sporządzania i przekazywania meldunków o sytuacji powietrznej, aktualnie obowiązujące kody urządzeń rozpoznawczych systemu "KREMNIJ" oraz sygnałów "JA SWÓJ SAMOLOT". Stosowanie tych dokumentów pozwala na jednolitość interpretacji danych o sytuacji powietrznej.

Dla dowodzenia jednostkami wojsk OPL do sztabu korpusu OPK i PłSD dostarcza się aktualne tabele sygnałowe stosowane w wojskach OPL.

5. PROWADZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH PRZEZ ZWIĄZKI TAKTYCZNE I ODDZIAŁY WOJSK OPL W SYSTEMIE OPK

Związki taktyczne i oddziały wojsk OPL rozpoczynają prowadzenie działań bojowych od osiągnięcia gotowości ogniowej i włączenia się do systemu OPK. Działania ich w systemie OPK mogą już w czasie pokoju mieć charakter bojowych, gdyż w czasie pełnienia dyżurów bojowych w systemie OPK mogą być wykorzystane do zwalczania samolotów państw obcych naruszających powietrzne granice państwowe PRL.

Zasadnicze działania bojowe ZT i oddziałów wojsk OPL w systemie OPK rozpoczną się z chwilą wybuchu konfliktu zbrojnego. Agresję nieprzyjaciela poprzedza zwykle krótszy lub dłuższy okres zagrożenia, w czasie którego ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL będą realizować przedsięwzięcia osiągnięcia WSCB. Moment wybuchu konfliktu zbrojnego może więc zastać w różnym stopniu gotowości do odparcia pierwszego zmasowanego nalotu ŚNP nieprzyjaciela. Od tego, w jakim stopniu realizacji zadań osiągnięcia WSCB i w jakim położeniu znajdują się wojska OPL, zależy w poważnej mierze ich udział w początkowej fazie operacji przeciwpowietrznej, a w szczególności w odpięciu pierwszego nalotu ŚNP nieprzyjaciela. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do brygady rakiet

przeciwlotniczych "KRUG" i pułków rakiet przeciwlotniczych "KUB", których zdolność do odpierania nalotów ŚNP zwiększa się stopniowo w miarę narastania liczby rakiet gotowych do bojowego wykorzystania.

Działania bojowe mogą rozpocząć się od zaskakujących zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela. Dla ZT i oddziałów wojsk OPL zaskakującymi mogą być w szczególności wówczas, gdy nie zdążyły one osiągnąć pełnej gotowości bojowej i zmuszone będą prowadzić walkę z nieprzyjacielem powietrznym, a jednocześnie realizować przedsięwzięcia osiągnięcia pełnej gotowości bojowej.

W tym okresie cały wysiłek organizacyjny dowództw i sztabów powinien być skierowany na doprowadzenie wojsk OPL do najwyższego stopnia gotowości bojowej i zapewnienie maksymalnego ich udziału w odpieraniu pierwszych uderzeń nieprzyjaciela powietrznego.

W tym celu SD wojsk OPK przekazują we wszystkich sieciach radiowych dowodzenia /powiadania, ostrzegania i współdziałania/ umowny sygnał, oznaczający zagrożenie zmasowanym nalotem ŚNP nieprzyjaciela.

Konieczność odpierania pierwszego zmasowanego nalotu ŚNP nieprzyjaciela może zastać ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL w sytuacji, gdy rozwinęły się już w planowanych rejonach osłony lub gdy znajdują się w marszu do tych rejonów, albo przegrupowują się wraz z wojskami operacyjnymi na front zewnętrzny.

ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL rozwinięte na stanowiskach w sektorach odpowiedzialności PłSD i pełniące dyżury bojowe w gotowości bojowej nr 2 i 3 na sygnał zagrożenia zmasowanym nalotem przechodzą do gotowości bojowej nr 1 i realizują zadania ogniowe zwalczania ŚNP nieprzyjaciela.

W sytuacji gdy sygnał zagrożenia zmasowanym nalotem zostanie je w marszu, wszystkie pododdziały wojsk OPL mogące prowadzić ogień w ruchu przechodzą do gotowości bojowej nr 1 i kontynuują marsz w gotowości do odpierania nalotów ŚNP nieprzyjaciela. ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL, których możliwości techniczno-bojowe nie pozwalają na prowadzenie ognia w ruchu, rozwijają się na stanowiskach ogniowych /startowych/ w pobliżu dróg marszu na rozkaz wyższych przełożonych albo z własnej inicjatywy, jeżeli nie koliduje to z planem przegrupowania lub było przewidziane w planie współdziałania /wytycznych do współdziałania/, i przygotowują się do odparcia nalotu.

Możliwy udział ZT, oddziałów i pododdziałów wojsk OPL w odpieraniu pierwszych uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela zależy więc w poważnej mierze od sytuacji, w której zostanie je konieczność odpierania nalotu, czasu niezbędnego na ewentualne rozwinięcie się na stanowiskach starto-

wych /ogniowych/ i doprowadzenie ich do gotowości do prowadzenia ognia. Czasy te podano w tabeli nr 3.

Z porównania czasu dyspozycyjnego^{25/} z czasem potrzebnym na rozwinięcie i przygotowanie się do prowadzenia ognia ZT i oddziałów wojsk OPL wynika, że nie w każdej sytuacji będą mogły one wziąć udział w odpięciu pierwszych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela. Będą się one do tej walki włączać stopniowo, pododdziałami, w miarę osiągnięcia gotowości.

W pierwszej kolejności do walki włączają się pododdziały, oddziały i ZT wojsk OPL rozwinięte na stanowiskach oraz pododdziały rakiet i artylerii przeciwlotniczej mogące prowadzić ogień w ruchu. Następnie stopniowo będą się włączać pododdziały wojsk OPL rozwijane z mazu.

SD ZT i oddziałów wojsk OPL powinny w tej sytuacji w pierwszej kolejności nawiązać łączność z PłSD, zameldować o rozwinięciu się pododdziałów ogniowych i przekazywać do pododdziałów przede wszystkim informacje o sytuacji w powietrzu i przelotach własnego lotnictwa. Po pełnym rozwinięciu się SD dowódcy ZT i oddziałów wojsk OPL przejmują w pełnym zakresie kierowanie działaniami bojowymi podległych pododdziałów.

Brygada i pułki rakiet przeciwlotniczych rozwinięte na stanowiskach po otrzymaniu sygnału o zbliżającym się nalocie i przejściu do gotowości bojowej nr 1 realizują zadania ogniowe otrzymane z PłSD. W przypadku braku łączności, zniszczenia lub obojętności PłSD włączają się do sieci współdziałania korpusu OPK. Jeżeli nawiązanie łączności z wymienionymi SD OPK jest niemożliwe, działają samodzielnie przestrzegając ustalonych zasad zwalczania celów powietrznych, określonych w planach współdziałania, i wytycznych przełożonych w tym zakresie. Szczególną uwagę zwraca się na przestrzeganie zasad zachowania bezpieczeństwa własnego lotnictwa w strefie ognia rakiet przeciwlotniczych.

Pułki rakiet przeciwlotniczych OSA-AK w mazu i w rejonie stanowisk, a pułki artylerii przeciwlotniczej po rozwinięciu się na SO zwalczają cele powietrzne bezpośrednio atakujące osłonięte wojska według decyzji dowódcy pułku. Dla zapewnienia bezpieczeństwa przelotów własnego lotnictwa utrzymują one trwałą łączność z PłSD w celu przestrzegania ograniczeń i zakazów prowadzenia ognia.

Udział i wysiłek ZT i oddziałów wojsk OPL w odpięciu pierwszego i kolejnych zbliżeń nalotów w ramach systemu OPK będą przede wszystkim determinować takie czynniki, jak:

25/ Czas dyspozycyjny nadmorskiego korpusu OPK w zależności od kierunku nalotu i rodzajów środków rozpoznania waha się w granicach: dla rozpoznania radiolokacyjnego - 2-8 min, dla rozpoznania radiowego UKF - 5-8 min, KF - 20-25 min. Mniejsze wartości czasu dyspozycyjnego dotyczą nalotów od strony morza.

SREDNI CZAS OSIĄGANIA GOTOWOŚCI DO PROWADZENIA OGNIĄ PRZEZ ZT
I ODDZIAŁY WOJSK OPL

ZT, oddział, pododdział	Czas potrzebny na osiągnięcie gotowości do prowadzenia ognia /osiągnięcie gotowości bojowej nr 1/ z marszu /czas rozwinięcia bez czasu dojazdu do stanowiska/	Na stanowiskach startowych /ogniowych/ z gotowości bojowej nr 2	z gotowości bojowej nr 3
BRplot "KRUG"	30 min z P-40 55 min z P-18	5 min bez KF 10 min z KF	
SD drplot	19 min	5 min bez KF 10 min z KF	
brplot	9 min bez KF 18 min z KF	4,5 min bez KF 10 min z skrót. KF	7 min
SD prplot "KUB"	30 min z P-40 55 min z P-18	5 min bez KF 10 min z KF	
brplot	7-10 min	6 min z KF	8 min
prplot "OSA-AK"	30-40 min	3 min	5-7 min
brplot	ok. 6 min	3-5 min	5-6 min
SD paplot	30-40 min	ok. 5 min	
brplot	5-8 min	3 min	4-5 min

Uwaga: Dane do tabeli zaczerpnięto z norm szkolenia bojowego pododdziałów rakiet i artylerii przeciwlotniczej. Dane dla prplot OSA-AK - z notatek ze szkolenia w ZSRR.

- charakter nalotu i sposób jego wykonania;
- położenie w stosunku do głównego kierunku nalotu lotnictwa;
- rola i zadania ZT /oddziału/ OPL w koncepcji odpierania nalotu ŚNP przeciwnika przez korpus OPK.

Nieprzyjaciel może wykonywać nalot na szerokim lub wąskim froncie, siłami urzutowanymi w głąb i według wysokości przy stosowaniu silnych zakłóceń radioelektronicznych.

Najtrudniejsze warunki realizacji zadań podczas odpierania nalotów zaistnieją wówczas, gdy ZT /oddział/ znajdzie się na głównym kierunku nalotów podczas pokonywania przez ŚNP przeciwnika systemu OP na wąskim froncie. W tej sytuacji liczba celów wchodzących w strefę ognia będzie znacznie przekraczać możliwości pułku /brygady/ w zakresie ich zwalczania. Ponadto będzie on sam obiektem ataku ŚNP w ramach obezwładniania obrony powietrznej. Sytuacja taka może mieć miejsce w warunkach nadmorskiego korpusu OPK, w szczególności gdy ZT /oddział/ wojsk OPL będzie brał udział w tworzeniu ciągłej strefy ognia wzdłuż granicy państwowej, a zwłaszcza na wybrzeżu.

Związki taktyczne i oddziały wojsk OPL w większości przypadków działać będą w bezpośredniej osłonie w głębi rejonu obrony korpusu lub w rejonie zachodniej granicy PRL w osłonie przepraw na Odrze. Warunki te są o tyle korzystne, że pierwsze uderzenie ŚNP przeciwnika przyjmują na siebie LM i wojska rakietowe korpusu OPK lub system obrony powietrznej sojuszniczego państwa. Rola ZT i oddziałów wojsk OPL działających w rejonie obrony korpusu OPK polegać więc będzie w głównej mierze na zwalczaniu grup i pojedynczych samolotów, które przerwały się w głąb rejonu obrony korpusu OPK, we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim i lotnictwem myśliwsko-szturmowym i potęgowaniu działań wojsk OPL, prowadząc równocześnie bezpośrednią osłonę wojsk i obiektów operacyjnych.

Działanie ZT i oddziałów wojsk OPL w odpieraniu nalotów ŚNP nieprzyjaciela powinno zawsze wynikać z koncepcji walki z nimi w ramach korpusu OPK.

Siły i środki wojsk OPL, które znajdują się na kierunku nalotu ŚNP nieprzyjaciela mogą w sposób zdecydowany i niespodziewany dla przeciwnika przechylić szalę przewagi na korzyść środków OP. Tym bardziej, że dysponują one dużą mobilnością, a stąd mogą być trudne do wykrycia przez środki rozpoznania nieprzyjaciela.

Warunki terenowe, jakie stwarza obszar morski dla nadmorskiego korpusu OPK, sprzyjają przenikaniu ŚNP przeciwnika w głąb obrony korpusu OPK na małych wysokościach bez wykrycia ich przez środki rozpoznania korpusu. Mogą one więc bezpośrednio zagrażać wojskom rozmieszczonym w głębi obrony korpusu. Zagrożenie to może powstać także po dokonaniu wyłomu w systemie OP korpusu na określonych kierunkach działania. Tak więc ZT /oddział/ wojsk OPL znajdujący się w głębi obrony korpusu musi być stale przygotowany do odpierania nalotów ŚNP na małych wysokościach i wykrywania ich własnymi środkami rozpoznania. Walka z ŚNP działającymi na małych wysokościach odbywać się będzie w przeważającej większości w warunkach dużej samodzielności pododdziałów. Przy tym rola nadrzędnych szczebli dowodzenia sprowadzać się może do koordynacji ich działań i zapewnienia warunków bezpieczeństwa własnego lotnictwa.

We wszystkich sytuacjach naloty ŚNP wykonywane będą pod osłoną zakłóceń radiosłaktonicznych. Dla ZT i oddziałów wojsk OPL działających z dala od morskich granic najgroźniejsze będą zakłócenia prowadzone przez samoloty grup uderzeniowych i nadajniki zakłóceń zrucane w rejonie obiektu osłony. W tych warunkach nieodzowne staje się stosowanie taktycznych i technicznych przedsięwzięć obrony przed zakłóceniami, niszczenie źródeł zakłóceń, a przede wszystkim utrzymywanie w wysokiej sprawności technicznej urządzeń przeciwzakłócaniowych.

Najlepsze rezultaty w walce z nieprzyjacielem powietrznym osiąga się w warunkach scentralizowanego dowodzenia działaniami bojowymi. Dla brygady "KRUG" i pułków rakiet plot "KUB" scentralizowane kierowanie ich działalnością ogniową oznacza, że zadania ogniowe stawia im starszy dowódca na PłSD. W ramach tego zadania powinien podać:

- grupę celów powietrznych do zwalczania albo sektor /pae/, lub przedział wysokości, w którym brygada czy pułk rakiet przeciwlotniczych ma zwalczać cele powietrzne /w sprzyjających warunkach - przy nie skomplikowanej sytuacji powietrznej - numery celów powietrznych i ich współrzędne według siatki OP-61/;

- sposób współdziałania z lotnictwem myśliwskim;

- wskazówki do zapewnienia bezpieczeństwa własnego lotnictwa, jeśli wykonuje ono zadania w strefie ognia brygady /pułku/.

Zadania ogniowe dla brygady /pułku/ musi uwzględniać ich aktualne możliwości /liczba sprawnych kanałów celowania, liczba rakiet/, stopień gotowości bojowej i czas potrzebny na jego realizację, a przede wszystkim czas relacji /tabela nr 4/.

Dowódca brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych na podstawie danych otrzymanych z PłSD precyzuje sytuację powietrzną według danych

własnych środków rozpoznania, podejmuje decyzję o zwalczaniu celów powietrznych - uwzględniając przy tym zasady obowiązujące w systemie OPK - oraz stawia zadania ogniowe dowódcom pododdziałów.

Decyzja dowódcy brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych polega między innymi na: wyborze celów do zwalczania z grupy celów albo działających w sektorze, pasie lub przedziale wysokości wskazanym z PłSD, wyznaczeniu dywizjonom /bateriom/ ogniowym celów do zniszczenia i określeniu celów do kolejnego ostrzelania^{26/}.

Warunki działań nadmorskiego korpusu OPK powodują, że rzadkie będą przypadki, które pozwolą na scentralizowane kierowanie ogniem na szczeblu PłSD.

Wynika to n.in. z tego, że w strefie odpowiedzialności PłSD może działać duża liczba celów powietrznych przede wszystkim na małych wysokościach, lecących z dużą prędkością i pod osłoną zakłóceń radioelektrycznych.

W związku z tym informacja o sytuacji powietrznej będzie niepełna, niekiedy szczytkowa, może okazać się opóźniona i mało przydatna do scentralizowanego kierowania ogniem. Na złożoność sytuacji w poważnym stopniu wpłynię także czas reakcji ZT /oddziału/ rakiet przeciwlotniczych i związana z nim rubież stawiania zadań ogniowych.

Ponadto podczas działań bojowych nieprzyjaciel będzie dążyć w pierwszej kolejności do obezwładnienia systemu rozpoznania, co może w konsekwencji doprowadzić do jego czasowej dezorganizacji.

Sytuacja ta może w pewnych okresach czasu uniemożliwić scentralizowane dowodzenie ZT i oddziałami rakiet przeciwlotniczych z PłSD.

W związku z powyższym bardzo częstym zjawiskiem będzie decentralizacja dowodzenia działaniami bojowymi ZT i oddziałów rakiet przeciwlotniczych. Polega ona na tym, że dowódca brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych, kierując się wytycznymi st. dowódcy na PłSD i ustalonymi w planie współdziałania zasadami, podejmuje samodzielnie decyzję o zwalczaniu celów powietrznych.

Nakłada to na organy planujące działanie wojsk OPL w systemie OPK obowiązek odpowiedniego przygotowania działań ZT i oddziałów rakiet przeciwlotniczych do samodzielnego zwalczania ŚNP w systemie OPK.

Sytuacje, w których brygada i pułki rakiet przeciwlotniczych mogą prowadzić ogień samodzielnie powinny być określone w planie współdzia-

26/ Zasady i sposoby kierowania ogniem wewnątrz oddziałów i pododdziałów OPL określone są w odpowiednich instrukcjach kierowania ogniem obowiązujących w wojskach OPL.

żania korpusu OPK z wojskami OPL OW. Tam też winny być określone zasady i sposoby realizacji zadań ogniowych przez te jednostki w sytuacji zdecentralizowanego dowodzenia nimi.

Problem scentralizowanego dowodzenia działaniami bojowymi brygady rakiet przeciwlotniczych "KRUG" i pułkami rakiet przeciwlotniczych "KUB" może w określonych sytuacjach nastęrczać wiele trudności. Może to mieć miejsce szczególnie w tych strefach odpowiedzialności PłSD, gdzie następuje duża koncentracja sił i środków OPL. W warunkach nadmorskiego korpusu OPK sytuacja ta występuje w rejonie Odry na odcinku Szczecin, Kostrzyn^{27/}.

Sytuację tę mogą potęgować pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB" wprowadzane do dywizji pancernych, które także na czas pokonywania Odry lub przebywania w rejonie odpoczynku mogą być rozwijane w rejonie PłSD obejmującego ten obszar. Może to doprowadzić do sytuacji, w której at. dowódca na PłSD przy obecnym wyposażeniu w środki dowodzenia nie będzie w stanie objąć całości sytuacji ZT i oddziałów wojsk OPL rozwijanych w sektorze odpowiedzialności PłSD w takim zakresie, jaki jest potrzebny do scentralizowanego dowodzenia i stawiania im zadań ogniowych w rozumieniu "cał powietrzny - oddział wojsk OPL".

Wydaje się, że w większości przypadków dowodzenia ZT i oddziałami rakiet przeciwlotniczych "KUB" i "KRUG" z PłSD powinno sprowadzać się do:

- wekazania sektora /pasa/ lub przedziału wysokości, w którym brygada /pułk/ ma zwalczać cele powietrzne lub skupić główny wysiłek zwalczania a więc koordynacji wysiłków wszystkich sił i środków OP działających w sektorze odpowiedzialności PłSD;
- informowania w celach powietrznych zwalczanych przez wojska rakietowe OPK, a szczególnie przez LM oraz o przelotach własnych samolotów;
- przekazywania sygnałów zakazów lub ograniczeń w prowadzeniu ognia w sytuacjach mogących powodować zagrożenie własnego lotnictwa.

Doświadczenia z ćwiczeń pokazują, że przy dużym nasyceniu PłSD współdziałającymi ZT i oddziałami wojsk OPL w dowodzeniu środkami OPL z PłSD mogą powstać określone trudności. Powstaje bowiem konieczność przekazywania dużej ilości informacji /meldunki o włączeniu się jednostek i

27/ Np. w ćwiczc. "LATO-78" na tym odcinku rozwinięte były: BRPlot "KRUG", trzy prplot mż "KUB" i część sił BAR OPK, co w znacznym stopniu utrudniało sprawne kierowanie ogniem. Tym bardziej, że dowodzenie realizowało się w jednej sieci dowodzenia środkami OPL z PłSD. /Myśl Wojskowa 1978 "Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "LATO-77". Ten sam problem dowodzenia jednostkami OPL z PłSD był przedmiotem zainteresowania dowództw i sztabów OPK i OPL w ćwiczeniu "GRANIT-80".

wyjęciu z sektora odpowiedzialności PłSD, komendy kierowania ogniem, informacje o działaniach LM i przelotach własnych samolotów, informacje o celach zwalczanych przez WR OPK. neldunki o osiągnięciu gotowości bojowej, czasie otwarcia i przerwania ognia oraz rezultatach walki/ co może powodować duże jej opóźnienia i w znacznym stopniu ujemnie wpłynąć na możliwości scentralizowanego dowodzenia środkami OPL z PłSD.

W tych warunkach dowodzenie siłami i środkami OPL z PłSD w znacznym stopniu komplikuje się. Wymaga to od obsady PłSD wysokiej operatywności, a przede wszystkim doskonałej znajomości możliwości bojowych i zasad kierowania działaniami bojowymi ZT i oddziałów wojsk OPL rozwiniętych w sektorze odpowiedzialności PłSD. Zadaniu temu nie zawsze potrafią sprostać nieetatowi oficerowie współdziałania na PłSD^{28/}.

Problem ten aktualnie wymaga badań i doświadczeń w celu określenia optymalnych rozwiązań pozwalających skutecznie dowodzić siłami i środkami OPL wykonującymi zadania bojowe w systemie OPK.

Wydaje się, że rozwiązanie problemu dowodzenia jednostkami OPL w sektorze odpowiedzialności PłSD o dużej koncentracji sił i środków OPL może iść w kierunkach:

1/ rezygnacji ze scentralizowanego kierowania ogniem oddziałów wojsk OPL /rozumianego jako wybór i przydział konkretnych celów powietrznych do zwalczania/ na rzecz bardziej ogólnego kierowania wysiłkiem ogniowym sił i środków OPL i koordynacji ich działań z innymi środkami OP, a szczególnie z lotnictwem myśliwskim;

2/ bardziej dokładnego zaplanowania działań ZT i oddziałów wojsk OPL /szczególnie rakiet przeciwlotniczych "KRUG" i "KUB"/ i szerszego rozpracowania dla nich wytycznych do rozpoznania i prowadzenia ognia na wypadek zdecentralizowanego dowodzenia, przy czym sytuację tę uznać należy za normalną, a nie wyjątkową. Dotyczy to szczególnie tych jednostek, które planowo będą rozwijane w rejonach dużej koncentracji środków OPL;

3/ wprowadzenia na te PłSD etatowych oficerów do kierowania siłami i środkami OPL rozwiniętymi w sektorze odpowiedzialności. Oficerowie ci powinni być doskonale zorientowani w możliwościach bojowych wojsk OPL i problematyce kierowania działaniami bojowymi sił i środków OPL, a także w problemach dowodzenia wynikających ze specyfiki działania systemu OPK. Na PłSD spełnialiby oni rolę dotychczasowych nieetatowych oficerów współdziałania.

28/ Na podstawie materiałów uzyskanych w szefostwie WOPL MON z ćwiczenia "GRANIT-80".

Główny wysiłek pierwszego zmasowanego uderzenia /zarówno w wojnie konwencjonalnej, jak i jądrowej fazie działań bojowych/ nieprzyjaciel będzie koncentrował przede wszystkim na wywalczeniu panowania w powietrzu, w ramach którego celem pierwszych ataków będzie system obrony powietrznej. Wynika stąd bezpośrednio problem uniknięcia pierwszego uderzenia ŚNP nieprzyjaciela i zaskoczenia ich ogniem w miejscu dla niego nieoczekiwanym. Celowi temu może służyć odpowiednio zaplanowany i dobrze zorganizowany manewr ZT i oddziałów wojsk OPL.

W działaniach bojowych w ramach systemu OPK ZT i oddziały wojsk OPL wykonują manewr stosownie do zmieniających się obiektów osłony przewidzianych dla nich w ramach osiągnięcia WSGB. Następnie wychodzą w ramach przegrupowania na kierunek operacyjny. Wykonują więc w tym okresie czysty manewr i położenie ich może nie być znane nieprzyjacielowi. Przy dłuższym jednak przebywaniu w jednym rejonie w każdym ZT i oddziale powinno się planować i realizować manewr taktyczny, tj. manewr pododdziałami wewnątrz ugrupowania bojowego. Nabiera on szczególnego znaczenia w okresie poprzedzającym pierwszy zmasowany nalot. Chodzi bowiem o to, by rozpoznane przez satelity rozpoznawcze stanowiska startowe pododdziałów rakiet nie stały się przedmiotem ataków BMR i lotnictwa przeciwnika już w pierwszej fali zmasowanego nalotu. Manewr ten w celu uchylecia się od uderzenia przeciwnika planuje się zgodnie z decyzją dowódcy ZT /oddziału/ wojsk OPL z takim wyliczeniem, aby zawsze nie mniej niż 2/3 sił pozostawało w gotowości do prowadzenia ognia.

W toku odpierania nalotów manewr taktyczny może być stosowany w celu przeniesienia głównego wysiłku osłony brygady /pułku/ z jednego kierunku na drugi, uniknięcia uderzeń na pododdziały oraz poprawy ugrupowania bojowego lub zamykania pododdziałów, które utraciły zdolność bojową.

Za zasadę należy przyjąć, że manewr wykonuje się po każdym nalocie /i prowadzeniu ognia/ kolejno bateriami lub grupami baterii.

Uderzenia nieprzyjaciela z powietrza wykonywane będą nie tylko na osłaniane wojska, lecz także na osłaniające je środki OPL. W wyniku tych uderzeń w ZT i oddziałach wojsk OPL mogą powstać duże straty w ludziach i sprzęcie. Szczególnie duże straty mogą powstać w przypadku użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej. W tym przypadku należy się liczyć z możliwością nagłego wyeliminowania z walki całych pododdziałów. Stan taki zmusza do realizacji przedsięwzięć z zakresu likwidacji skutków uderzeń i odtworzenia gotowości bojowej.

Po nalotach przeciwnika /i uderzeniach jądrowych/ w ZT /oddziałach/

wojsk OPL określa się straty i ustala stopień zdolności bojowej pododdziałów i ZT /oddziałów/ jako całości, organizuje odtworzenie dowodzenia, rozpoznania i systemu ognia przeciwlotniczego.

Odtworzenie dowodzenia ZT /oddziałów/, które utraciły swoje organa dowodzenia, realizuje się przez: przejęcie dowodzenia przez ocalałe ZSD lub odpowiednio przygotowane SDO dywizjonu /baterii/ i odtworzenia łączności z PłSD i pododdziałami.

System rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego odtwarza się przez włączenie do pracy stacji radiolokacyjnych pracujących w niższych stopniach gotowości, wykorzystanie informacji o sytuacji powietrznej z innych źródeł lub od obserwatorów oraz manewr RSWP na kierunki wymagające wzmocnienia środkami rozpoznania.

Odtworzenie systemu ognia ZT /oddziału/ wojsk dokonuje się przez manewr pododdziałami, rakietami i amunicją plot, zmianę sektorów odpowiedzialności pododdziałów, manewr sprzętem między pododdziałami, zmianę pododdziałów, które utraciły zdolność bojową, przez pododdziały realizujące osłonę na innych drugorzędnych kierunkach.

W przypadku utraty znaczenia lub zniszczenia obiektu osłony /np. przeprawy/ na rozkaz dowódcy ogólnowojskowego ZT /oddział / wojsk OPL może wykonać manewr do osłony innego obiektu.

Podczas osiągnięcia przez wojska wyższych stanów gotowości bojowej z szefostwa wojsk OPL okręgu wojskowego wydziela się szefostwo wojsk OPL armii. Przyjmuje ono dowodzenie siłami i środkami OPL armii wydzielonymi z OW. Szefostwo wojsk OPL armii wydziela odpowiednie siły i środki organizując SD OPL na SD i ZSD armii. Wychodzą one wraz z nimi do zapasowych i zasadniczych rejonów alarmowych i przemieszczają się do rejonu wyjściowego na zmianę, zachowując ciągłość dowodzenia jednostkami OPL.

W okresie tym szefostwo wojsk OPL OW /armii/ kieruje osiągnięciem WSGB przez podległe jednostki OPL, nadzoruje sprawne wyjście do rejonów osłony i włączenie się ich do systemu OPK oraz realizację współdziałania. Dowodzenie sprawuje z MSD, a po rozwinięciu wojennego systemu dowodzenia i rozwinięciu SD OPL przy ZSD /SD/ armii sprawuje dowodzenie taktyczno-operacyjne kierując przegrupowaniem jednostek wojsk OPL. Po rozpoczęciu działań wojennych i w trakcie odpierania nalotów SNP nieprzyjaciela szefostwo wojsk OPL z rozwiniętego SD OPL przy ZSD /SD/ armii śledzi sytuację powietrzną i działalność bojową jednostek OPL, będąc w gotowości do przejęcia również dowodzenia ogniowego.

Koryguje ono także zadania taktyczne dla jednostek wojsk OPL, wynikiem ze zmian planu przegrupowania armii oraz strat poniesionych od

uderzeń nieprzyjaciela. Szefostwo wojsk OPL armii ustala dla jednostek wojsk OPL limity zużycia rakiet i amunicji, koryguje plany ich przegrupowania, decyduje o wyłączeniu oddziałów wojsk OPL z systemu OPK. Organizuje ono także udzielanie pomocy jednostkom OPL przez siły i środki obrony kraju, świadczące usługi na rzecz wojsk operacyjnych. Dotyczy to w szczególności ich ochrony i obrony oraz pomocy w zwalczaniu desantów i grup dywersyjnych, a także zapewnienia prowadzenia sprawnego manewru.

6. REALIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA ZT I ODDZIAŁÓW WOJSK OPL Z WOJSKAMI

KORPUSU OPK

Współdziałanie ZT i oddziałów wojsk OPL z wojskami korpusu OPK w toku odpierania nalotów środków napadu powietrznego przeciwnika /przewodzenia działań bojowych/ polega na ściślejszym i konsekwentnym realizowaniu ustalonych w okresie organizacji działań oraz określonych w planach i innych dokumentach bojowych zasad i sposobów współdziałania.

Podstawą określającą zasady współdziałania wojsk OPL podczas zwalczania celów powietrznych są:

- "Instrukcja organizacji współdziałania jednostek raketowych i lotnictwa w systemie OPK państw UW";
- zasady zwalczania celów powietrznych określone w punkcie 8 "Wytocznych do planowania i organizacji współdziałania wojsk OPL i wojsk OPK w jednolitym systemie OPK na obszarze kraju";
- decyzje dowódcy korpusu OPK i szefa wojsk OPL wyrażone w planach współdziałania i planach działań bojowych.

Współdziałanie wojsk OPL z wojskami OPK realizuje się w sektorach odpowiedzialności pod kierownictwem starszego dowódcy na PłSD, który przez oficerów współdziałania dowodzi wszystkimi siłami i środkami OPL rozwiniętymi w sektorze.

Realizacja współdziałania rozpoczyna się z chwilą włączenia się ZT i oddziałów, a także PD OPL ogólnowojskowych ZT, do systemu OPK w czasie osiągnięcia WSGB lub pełnienia dyżuru bojowego w stanie stałej gotowości bojowej.

Jednym z głównych problemów współdziałania jest wzajemna wymiana informacji o sytuacji i stanie jednostek wojsk OPL konieczna do realizacji współdziałania w odpieraniu nalotów ŚNP oraz konkretyzowania /aktualizacji/ ustalonych zasad i sposobów współdziałania.

Po rozwinięciu się ZT /oddziału/ wojsk OPL w określonym planowanym rejonie, osiągnięciu gotowości do prowadzenia ognia i nawiązaniu łączności z PłSD dowódca składa meldunek o miejscu rozwinięcia się podod-

działów /wg współrzędnych siatki OP-61/, stanie i możliwościach bojowych ZT /oddziału/ oraz gotowości do prowadzenia ognia. Melduje także o wszelkich zmianach mających istotny wpływ na realizację zadań ogniowych w ramach systemu OPK. Dowódca brygady i dowódcy pułków rakiet przeciwlotniczych rz w meldunku tym powinni przedstawić także liczbę sprawnych kanałów celowania i limit rakiet, jaki jednostka posiada do realizacji zadań w systemie OPK.

Starszy dowódca na PłSD przez oficera współdziałania informuje z kolei włączający się ZT /oddział/ wojsk OPL i PD OPL dywizji o zmianach w sytuacji i zasadach prowadzenia walki ze środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela w sektorze odpowiedzialności /w stosunku do ujętych w planie współdziałania/, podaje aktualnie obowiązujące sygnały zakazu /nakazu/ i informuje o bieżących działaniach LM w strefie działań bojowych ZT /oddziału/ wojsk OPL.

Jeżeli w toku działań bojowych rozwinięcie się ZT /oddziału/ wojsk OPL w sektorze odpowiedzialności PłSD miało charakter nieplanowy, wymuszony, to w pierwszym rzędzie po nawiązaniu łączności z PłSD - nie czekając na osiągnięcie gotowości przez wszystkie pododdziały - dowódcy ZT /oddziałów/ składają meldunki o rozwinięciu się /włączeniu się/ do systemu OPK, precyzując je stopniowo w miarę osiągania gotowości do prowadzenia ognia.

Z kolei dowódca PłSD, kierując się planem walki korpusu OPK, precyzuje dla nich zadania ogniowe zgodnie z ustaleniami planów współdziałania z uwzględnieniem aktualnej sytuacji powietrznej.

Jednostki i PD OPL, które z różnych względów nie mogą nawiązać łączności z właściwym terytorialnie PłSD lub utraciły ją w toku działań bojowych, nawiązują łączność z SD korpusu OPK w radiowej sieci współdziałania KOPK.

Jeżeli prplot "OSA-AK" osłania wojska dywizji w marzu w sektorze odpowiedzialności PłSD, to w meldunku podaje aktualne położenie skrajnych pododdziałów /PRWB/ i kierunek ich przesuwanie się.

Z chwilę włączenia się ZT /oddziału/ wojsk OPL do systemu OPK starszy dowódca na PłSD ustala /w zależności od potrzeb i sytuacji w sektorze odpowiedzialności/ liczbę i stopień gotowości bojowej pododdziałów, które pełnić mają dyżur bojowy. Liczba i stopień gotowości bojowej pododdziałów wojsk OPL zależy w poważnej mierze od stopnia zagrożenia uderzeniami z powietrza, położenia jednostek w stosunku do kierunku nalotów, czasu dyspozycyjnego i czasu przechodzenia jednostek i pododdziałów wojsk OPL do najwyższego stopnia gotowości bojowej.

Równocześnie jednostki wojsk OPL i PD OPL dywizji włączają się do

sieci radiowej powiadamiania PłSD /KOPK/, z której czerpią informacje o sytuacji powiatrznej. Własne środki rozpoznania włączają stosownie do nakazanego stopnia gotowości bojowej lub z własnej inicjatywy, jeżeli nie było zakazu promieniowania.

Spośród wszystkich relacji współdziałania wojsk OPL z wojskami korpusu OPK najważniejsze jest współdziałanie ZT, oddziałów i pododdziałów wojsk OPL działających w systemie OPK z lotnictwem myśliwskim OPK /i podporządkowanym operacyjnie lotnictwem frontowym/.

Wychodząc z istoty i zadań współdziałania wojsk OPL z lotnictwem myśliwskim w systemie OPK, a także obowiązujących zasad zwalczania ŚNP, siły i środki OPL działające w systemie OPK można podzielić na dwie grupy:

1. Związki taktyczne i oddziały rakiet przeciwlotniczych małego i średniego zasięgu - tj. siły i środki, których działalność ogniowa koordynowana jest przez PłSD podczas zwalczania celów powiatrznych.

2. Oddziały i pododdziały artylerii przeciwlotniczej i rakiet przeciwlotniczych bliskiego zasięgu oraz broni maszynowej, które w czasie odpierania nalotów zwalczają ŚNP samodzielnie, zachowując tylko bezpieczeństwo działań własnego lotnictwa w strefie ich ognia.

ZT i oddziały rakiet przeciwlotniczych małego i średniego zasięgu realizują współdziałanie z LM OPK w strefie współdziałania na zasadach obowiązujących wojska raketowe OPK i określonych w "Planie współdziałania lotnictwa myśliwskiego i wojsk raketowych korpusu OPK", z którego wyciągi otrzymują zainteresowane jednostki wojsk OPL.

Współdziałanie to realizuje się stosownie do zaistniałej sytuacji powiatrznej przez podział lub ześrodkowanie wysiłków współdziałających sił i środków na poszczególne cele powiatrzne, przy czym podział wysiłku jest podstawowym sposobem współdziałania. Polega on na przydzieleniu lotnictwu myśliwskiemu i jednostkom rakiet przeciwlotniczych różnych konkretnych celów do zwalczania. W warunkach złożonej sytuacji powiatrznej, braku należytej informacji, względnie ograniczonego czasu, albo utraty przez jednostki rakiet zdolności^o bojowych stosuje się podział wysiłku jednostek raketowych i lotnictwa myśliwskiego według sektorów /pasów/ i wysokości.

Podział wysiłku według czasu i rubieży stosuje się zwykle podczas wspólnego zwalczania przeciwnika powiatrznego na małych wysokościach, w zakłóceniach, jak również przy ograniczonych możliwościach jednostek raketowych i lotnictwa myśliwskiego.

Wzajemna koordynacja działań jednostek raketowych i lotnictwa myśliwskiego powinna doprowadzić do maksymalnego wykorzystania właściwości bojowych obu współdziałających środków stosownie do aktualnej sy-

tuacji powietrznej i możliwości naprowadzania /dowodzenia/ w celu zniszczenia maksymalnej liczby celów powietrznych. W związku z tym dla maksymalnego wykorzystania lotnictwa myśliwskiego /szczególnie samolotów MiG 23m/ działania bojowe własnych myśliwców przed strefami ognia jednostek raketowych nie są zazwyczaj ograniczone.

Wejście samolotów myśliwskich do strefy ognia zestawów raketowych następuje tylko w wypadku, gdy możliwości bojowe jednostek raketowych nie zapewniają zniszczenia wszystkich celów powietrznych lub w przypadku utraty zdolności bojowych przez pododdziały rakiet przeciwlotniczych. Obowiązuje przy tym zasada, że samoloty myśliwskie wprowadza się do strefy ognia rakiet przeciwlotniczych tylko wówczas, gdy na wskaźnikach RSWP na SD ZT /oddziały/ impulsy od celów wskazywanych do zniszczenia przez LM i jednostki rakiet przeciwlotniczych obserwowane są oddzielnie.

Decyzję o sposobie współdziałania podejmuje starszy dowódca na PłSD podczas stawiania /konkretyzowania/ zadań bojowych dla podległych mu sił i środków. Przy każdym stawianiu zadania jednostkom rakiet przeciwlotniczych do zwalczania celów powietrznych starszy dowódca na PłSD przez oficera współdziałania przekazuje także, na jakie cele działać będzie lotnictwo myśliwskie w strefie działań bojowych ZT /oddziałów/ rakiet plot.

Dowódca brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych, stawiając zadania ogniowe pododdziałom, powiadamia je równocześnie o działaniu samolotów myśliwskich w strefie ognia zestawów raketowych lub na podejściach do nich. Podczas samodzielnego podejmowania decyzji o zwalczaniu celów powietrznych kieruje się on zasadami obowiązującymi na wypadek decentralizacji dowodzenia w systemie OPK. W szczególności do właściwego powzięcia decyzji przez dowódcę brygady /pułku/ potrzebna jest aktualna i ciągła informacja o zadaniach zwalczania celów powietrznych postawionych lotnictwu myśliwskiemu i sąsiednim jednostkom WR OPK, miejscu znajdowania się własnych myśliwców w strefie działań bojowych brygady /pułku/ i korytarzach przelotu własnego lotnictwa.

Konieczność podejmowania samodzielných decyzji o zwalczaniu celów powietrznych przez dowódcę brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych może powstać w każdym czasie - wobec tego powinna obowiązywać zasada przekazywania informacji o działaniach LM do SD brygady /pułku/ rakiet przeciwlotniczych w sposób ciągły.

O powziętych samodzielných decyzjach o zwalczaniu celów powietrznych, otwarciu /przerwaniu/ ognia oraz o rezultatach działań bojowych dowódca brygady /pułku/ melduje natychmiast na PłSD. Zapewnia on także PłSD

aktualną informację o położeniu /ugrupowaniu/, planowanym manewrze pododdziałów, a przede wszystkim o możliwościach brygady /pułku/ w zakresie zwalczania celów powietrznych /liczba sprawnych i wolnych kanałów celowania i liczba rakiet/.

Współdziałanie oddziałów i pododdziałów artylerii przeciwlotniczej, rakiet przeciwlotniczych bliskiego zasięgu /"OSA-AK", "STRZAŁA"/ oraz pododdziałów wyznaczonych do zwalczania celów powietrznych z broni maszynowej sprostado się do zapewnienia własnemu lotnictwu bezpieczeństwa w strefach ich ognia. W myśl obowiązujących dokumentów normatywnych potraktowano je jako środki bezpośredniej osłony i określono, że prowadzą one ogień do celów powietrznych bezpośrednio atakujących osłaniane wojska i obiekty /w tym także środki OPL na SS i SO/.

Do innych celów powietrznych mogą prowadzić ogień tylko wówczas, gdy nie ma ograniczeń lub zakazów przekazywanych z PŁSD lub PD OPL dywizji.

Oczekiwanie aż wykryty obiekt powietrzny zaatakuje osłaniane wojska /obiekty/ czy pododdział osłaniający je i przyjęcie takiego faktu jako kryterium identyfikacji jest wysoce niebezpieczne i możliwe do przyjęcia tylko w przypadku wyczerpania wszystkich innych środków.

Takie bowiem postawienie sprawy wykluczałoby w wielu przypadkach możliwość kierowania ogniem oddziału rakiet przeciwlotniczych /artylerii przeciwlotniczej/. Decyzję o zwalczaniu celów powietrznych na szczeblu pułku podejmuje się bowiem wówczas, gdy znajdują się one 20-30 km od obiektu ataku, tj. w odległości, na której trudno jest stwierdzić oznaki świadczące o tym, że wykryty obiekt powietrzny będzie atakował osłaniane wojska /czy obiekt lub SS, SO/.

Z drugiej strony konieczność ostrzelania celów przy dalszej granicy strefy rażenia /ognia/ wyklucza w większości przypadków możliwość oczekiwania na pojawienie się oznak ataku lub atak celu powietrznego. Powodować by to mogło bądź późne otwarcie ognia i niepełne wykorzystanie możliwości bojowych pododdziałów wojsk OPL, bądź nieotwarcie ognia w ogóle.

Powyższe dotyczy głównie tych środków OPL, które strzelają do celów powietrznych na kursach spotkaniowych.

Tak więc podstawą do powzięcia decyzji o prowadzeniu ognia przez oddziały artylerii i rakiet przeciwlotniczych powinny być przede wszystkim:

- 1/ identyfikacja obiektów powietrznych za pomocą urządzeń odzewowo-rozpoznawczych /NRZ/ lub wzrokowo;
- 2/ posiadanie aktualnej informacji o znajdowaniu się własnych samolotów w strefach działań bojowych oddziałów i pododdziałów OPL;

3/ brak sygnału zakazu prowadzenia ognia z PłSD lub PD OPL dywizji.

Informacje o działaniach własnego lotnictwa oddziały rakiet i artylerii przeciwlotniczej otrzymują z PłSD w sieci radiowej dowodzenia środkami OPL, do której włączają się bezpośrednio podczas działania w sektorze odpowiedzialności danego PłSD.

W sytuacji, w której zachodzi możliwość ostrzelania własnych samolotów przez naziemne środki OPL, starszy dowódca na PłSD wprowadza dla oddziałów OPL lub środków OPL ogólnowojskowych ZT /przez PD OPL/ ograniczenie lub zakaz prowadzenia ognia.

Podczas działań bojowych oddziały i pododdziały często zmieniają swoje położenie, przegrupowując się wraz z osłanianymi wojskami, zmieniają się więc także ich możliwości zwalczania ŚNP oraz uzyskiwania informacji o sytuacji powietrznej. Dlatego w celu zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu w strefie ognia naziemnych środków OPL PłSD powinno posiadać informacje o rejonach rozwinięcia sił i środków OPL, a także trasach przemarszu wojsk, w składzie których maszerują środki OPL mogące prowadzić ogień w ruchu.

Informacje te przekazują do PłSD dowódcy oddziałów OPL i szefowie OPL ogólnowojskowych ZT. W przypadku braku pełnych informacji można je w jakimś stopniu zastąpić informacjami o rejonach ześrodkowań i drogach lub pasach przemarszu wojsk operacyjnych uzyskiwanymi z SD korpusu OPK.

Informacje te mogą służyć starszemu dowódcy na PłSD do awizowania działania /przelotów/ własnego lotnictwa w formie przekazywania ograniczeń lub zakazów prowadzenia ognia w określonych rejonach i czasie.

Wejście własnego lotnictwa do stref ognia naziemnych środków OPL powinno więc być zawsze poprzedzone informacją w sieci dowodzenia środkami OPL z PłSD.

W działaniach wojennych możliwe są sytuacje, w których z różnych przyczyn nie będzie można nawiązać lub utrzymać łączności z PłSD lub z podległymi pododdziałami. W tej sytuacji w ZT i oddziałach /pododdziałach/ wojsk OPL oraz na PD OPL dywizji brak łączności z PłSD /z przełożonym/ powinien być zawsze traktowany jako zakaz prowadzenia ognia, z wyjątkiem sytuacji, gdy wykryty obiekt powietrzny jest bezspornie rozpoznany jako środek napadu powietrznego lub atakuje osłaniany obiekt.

Współdziałanie ZT i oddziałów OPL z wojskami rakiетowymi OPK polega na: wzajemnym uzupełnianiu swoich możliwości w walce ze środkami napadu powietrznego; zapewnieniu sobie wzajemnej osłony i pomocy w czasie walki z nieprzyjacielem powietrznym.

Współdziałanie to realizuje się między sąsiednimi jednostkami rakiet

za pośrednictwem PłSD. Dotyczy to przede wszystkim uzgodnienia zasad zwalczania celów powietrznych w obszarze pokrywania się stref ognia zestawów rakietowych, a w szczególności w sektorze /pasie/ odpowiedzialności sąsiada. W warunkach scentralizowanego dowodzenia na szczeblu PłSD współdziałaniem w tym zakresie kieruje starszy dowódca na PłSD. Przy dowodzeniu scentralizowanym PłSD zapewnia obieg informacji o powziętych przez sąsiada decyzjach ogniowych.

Niezmiernie istotną sprawą jest także uzgodnienie ugrupowania pododdziałów i środków rozpoznania radiolokacyjnego, szczególnie przy nieplanowym rozwinięciu pododdziałów /np. dla odparcia zmasowanego nalotu/ lub podczas manewru sił i środków po odparciu nalotu. Chodzi tu przede wszystkim o uniknięcie wzajemnych zakłóceń pracy środków radiolokacyjnych.

Współdziałanie ZT i oddziałów OPL z wojskami radiotechnicznymi i środkami walki radioelektronicznej realizuje się głównie przez skoordynowanie z nimi ugrupowań bojowych w celu uniknięcia zakłóceń pracy środków radioelektronicznych.

Najważniejszym celem współdziałania związków taktycznych i oddziałów wojsk OPL z wojskami korpusu OPK jest maksymalne wykorzystanie ich walorów bojowych w walce ze środkami napadu powietrznego przy zachowaniu bezpieczeństwa działań współdziałających sił i środków. Cel ten może być spełniony tylko wówczas, gdy obie współdziałające strony będą znać dokładnie swoje możliwości bojowe, znać i przestrzegać ustalone zasady współdziałania i twórczo je stosować podczas działań bojowych.

7. WYJŚCIE ZT I ODDZIAŁÓW WOJSK OPL Z SYSTEMU OPL NA KIERUNEK OPERACYJNY I ICH DZIAŁANIE W SYSTEMIE OPL WOJSK

Głównym zadaniem wojsk OPL jest osłona wojsk operacyjnych podczas działań na froncie zewnętrznym. Działania wojsk OPL na terytorium własnego kraju, w systemie OPK zależy od czasu osiągnięcia przez osłonięte wojska pełnej gotowości bojowej i czasu trwania przegrupowania, a także realizacji zadań wynikających z ich udziału w operacji przeciwpowietrznej. Jeśli wybuch wojny zostanie jej na terenie własnego kraju, to po odparciu pierwszego i kolejnych zmasowanych nalotów wyłączają się stopniowo z systemu OPK i wraz z osłanianymi wojskami przegrupowują się do rejonu wyjściowego do operacji.

Dywizyjne pułki rakiet przeciwlotniczych i artylerii przeciwlotniczej po zapewnieniu wojskom osłony w rejonach alarmowych przegrupowują się do rejonu wyjściowego wraz ze swoimi związkami. Pułki rakiet prze-

ciwlotniczych "OSA-AK" maszerują w składzie kolumn marszowych dywizji, zapewniając im osłonę w marszu. Pułki rakiet przeciwlotniczych "KUB" i pułki artylerii przeciwlotniczej mogą przegrupowywać się w składzie kolumn marszowych dywizji pododdziałami lub całością sił pułku na czele sił głównych dywizji rozwijając się na stanowiskach do osłony wojsk w rejonach długich i dobowych odpoczynków oraz podczas przekraczania przez wojska przeszkód wodnych. Przegrupowanie może odbywać się przez sektory odpowiedzialności kilku PłSD, dlatego dowódcy pułków powinni dysponować danymi radiowymi dla sprawnego włączania się do właściwych sieci radiowych dowodzenia środkami OPL z PłSD.

Armijne pułki rakiet przeciwlotniczych i brygada rakiet przeciwlotniczych przegrupowują się do rejonu wyjściowego z takim wyliczeniem, aby zapewnić osłonę wojskom armii.

Decydujący wpływ na sprawne wyjście wojsk do rejonów wyjściowych, a tym samym powodzenie pierwszej operacji będzie mieć skuteczna osłona wojsk przeprowadzających się przez Odrę. Myślę przewodnią wykorzystania ZT i oddziałów rakiet przeciwlotniczych powinno być wykorzystanie ich do osłony przepraw na Odrze. Z drugiej strony w miarę przegrupowywania ich wojsk narasta potrzeba ich osłony w rejonie wyjściowym do operacji i w czasie wprowadzania do bitwy zgrupowań uderzeniowych.

Powstaje więc pytanie, kiedy przegrupować ZT i oddziały wojsk OPL z rubieży Odry do osłony głównych zgrupowań uderzeniowych armii i frontu. W poważnej mierze zależy to będzie od ogólnej sytuacji operacyjnej i stopnia osiągniętej przewagi w powietrzu. Wydaje się, że dywizyjne pułki rakiet przeciwlotniczych i artylerii przeciwlotniczej rozwijane do osłony wojsk przegrupowujących się przez Odrę powinny wyłączyć się z systemu OPK i rozpocząć przegrupowanie po przejściu sił głównych dywizji. Natomiast jednostki armijne i frontowe powinny pozostać tam do czasu przekroczenia Odry przez siły główne armii pierwszego rzutu operacyjnego.

Czas wyłączenia ich z systemu OPK PRL w dużym stopniu zależy będzie od siły i możliwości systemu OPL wojsk osłonowych i OP bojowniczego systemu OPK oraz od możliwości zorganizowania skutecznej osłony wojsk i tyłów operacyjnych - a szczególnie przepraw na Odrze - przez system OPK po wyjściu sił i środków OPL wojsk na front zewnętrzny. Stąd w niektórych sytuacjach brygada rakiet przeciwlotniczych może pozostać w rejonie Odry przez dłuższy czas.

Wyłączenie się ZT /oddziału/ z systemu OPK PRL następuje z chwilą rozpoczęcia zwijania ugrupowania bojowego i rozpoczęcia przegrupowania. Dla oddziałów i pododdziałów wojsk OPL mogących prowadzić ogień

w ruchu wyłączenie się z systemu OPK następuje po ich wyjściu z sektora odpowiedzialności PłSD lub rejonu obrony korpusu OPK. O mającym nastąpić wyłączeniu dowódca ZT /oddziałów/ oraz szefowie OPL ZT składają meldunki do właściwych terytorialnie PłSD OPK.

Wojska OPL, opuszczając terytorium kraju, powinny mieć określone ruchome zapasy rakiet i amunicji. ZT i oddziały wojsk OPL, które podczas działania w systemie OPK zużyły określone ilości rakiet i amunicji, powinny je uzupełnić z określonych składnic okręgowych /centralnych/ lub baz. Jeżeli na obszarze kraju nie ma warunków do ich uzupełnienia, powinno to nastąpić w pierwszej kolejności w rejonie wyjściowym na zasadach obowiązujących w systemie zaopatrywania wojsk frontu. Podczas działania w systemie OPK w ZT i oddziałach rakiet plot przygotowuje się do bojowego wykorzystania maksymalnie możliwą liczbę rakiet.

Zagrożenie wojsk uderzeniami z powietrza wzrasta w miarę zbliżania się ich do rubieży styczności z nieprzyjacielem. Do rejonu wyjściowego jednostki wojsk OPL przybywać będą stopniowo w miarę wychodzenia ogólnowojskowych związków operacyjnych i taktycznych na front zewnętrzny. Podczas przegrupowania na front zewnętrzny i rozwijania ugrupowań operacyjnych i bojowych w rejonach wyjściowych wojska operacyjne, w tym i wojska OPL, po wejściu na obszar sojuszniczego kraju znajdują się w strefie stacjonarnego systemu OPK NRD i rozwiniętych sił i środków OPL wojsk osłonowych. ZT i oddziały wojsk OPL po przekroczeniu rubieży Odry działając więc muszą przejściowo w ramach systemu OPK NRD.

Obronę przeciwlotniczą wojsk podczas przegrupowania i w rejonie wyjściowym do operacji planuje się w okresie pokoju. Działanie ZT i oddziałów wojsk OPL polega więc na realizacji zaplanowanych dla nich zadań we współdziałaniu z sojusznicznymi wojskami OPK i oddziałami OPL wojsk osłonowych. ZT i oddziały rakiet przeciwlotniczych w rejonie wyjściowym wykorzystuje się przede wszystkim do osłony tych zgrupowań wojsk, które odgrywają decydującą rolę w pierwszym etapie operacji. W ramach armii i frontu tworzą one zwykle w powiązaniu z sojusznicznymi wojskami OPL /OPK/ ciągłą strefę ognia w rejonie wyjściowym i obszarze wprowadzenia głównych sił frontu /armii/ do bitwy.

W celu zapewnienia ścisłego współdziałania wojsk OPL z lotnictwem frontowym, tworzy się na szczeblach operacyjnych połączone stanowiska dowodzenia lotnictwa i OPL /PłSD L i OPL/, a na SD brygady i określonych pułków rakiet plot az rozwija się punkty naprowadzania i wskazywania celów /PNWC/.

W miarę przybywania wojsk OPL i LM frontu do rejonu wyjściowego organizuje się system obrony przeciwlotniczej armii /frontu/ z zadaniem osłony wojsk przed rozpoznaniem i atakami z powietrza w czasie przygotowania i prowadzenia operacji.

System OPL uważa się za zorganizowany, jeżeli wszystkie jego elementy składowe osiągnęły gotowość do działań, to znaczy: planowane do rozwinięcia siły i środki rozwinęły się i osiągnęły gotowość bojową; rozwinięto punkty dowodzenia /PłSD L i OPL, PD OPL/, nawiązano łączność z podwładnymi i przełożonymi i przejęto dowodzenie nimi; w pełni uruchomiono podsystem rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego; zorganizowano współdziałanie wewnątrz systemu, szczególnie z frontowym LM, z sąsiednimi jednostkami wojsk OPL i zorganizowano dowóz środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

Dowodzenie ZT i oddziałami wojsk OPL wchodzącymi na teren NRD - do czasu zorganizowania systemu OPL armii /frontu/ - sprawuje grupa operacyjna wojsk frontu rozmieszczona na SD obrony powietrznej kraju sojuszniczego.

Po przekroczeniu granicy państwowej ZT i oddziały wojsk OPL nawiązują łączność z grupą operacyjną wojsk OPL frontu, która zapewnia im powiadamianie o sytuacji powietrznej i kieruje ich działaniami bojowymi do czasu przejęcia dowodzenia przez SD OPL armii /frontu/.

Od czasu przejęcia dowodzenia ZT /oddziałami/ wojsk OPL przez SD OPL armii /frontu/ działają one w systemie OPL wojsk operacyjnych według zasad obowiązujących w wojskach OPL.

ZAKOŃCZENIE

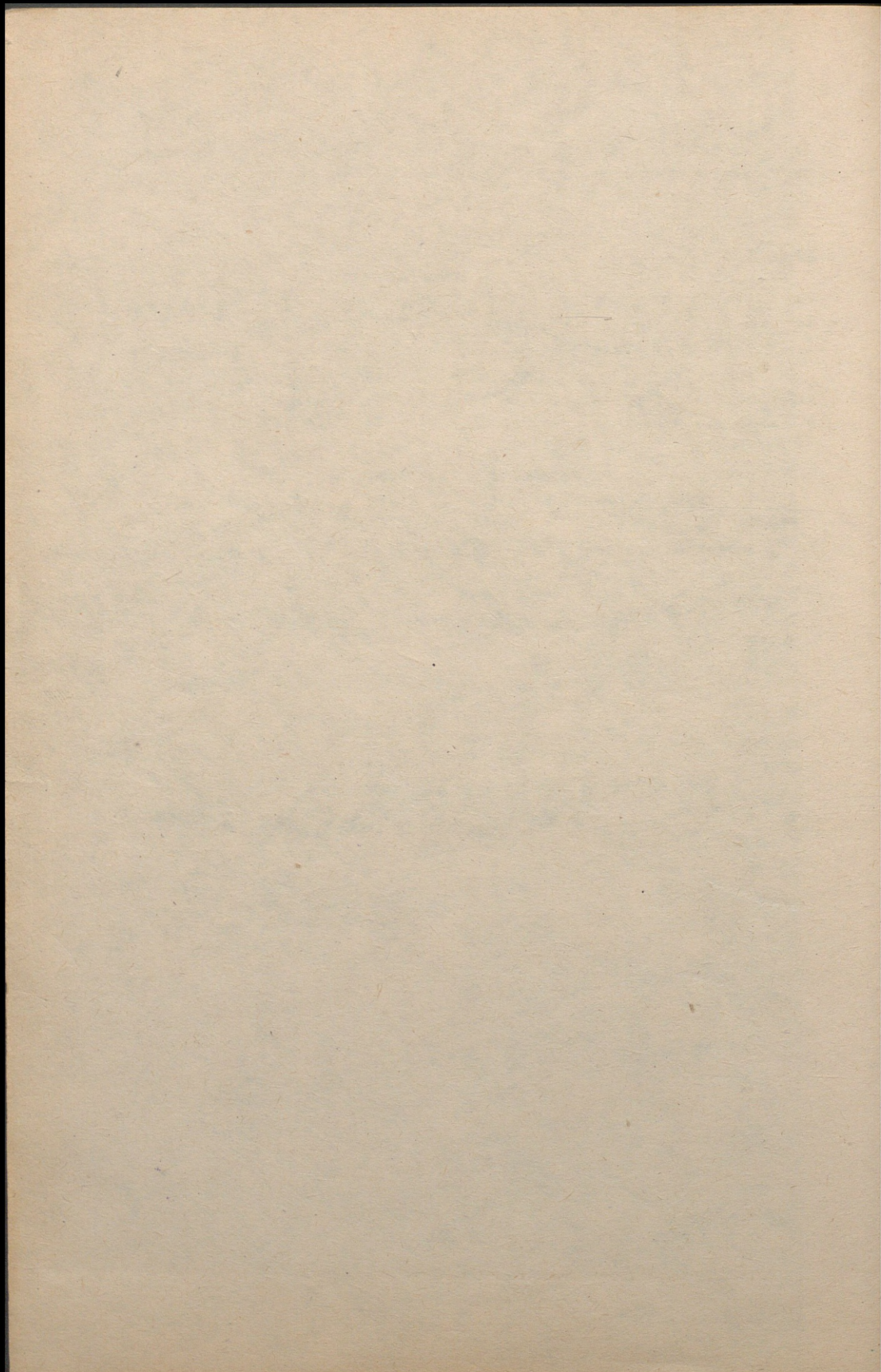
Działanie ZT i oddziałów w systemie OPK jest zagadnieniem złożonym, niezwykle ważnym i nie we wszystkich szczegółach w pełni rozwiązany, budzącym niekiedy wiele wątpliwości w realizacji niektórych postanowień dokumentów normatywnych. O randze tego zagadnienia świadczą postanowienia dyrektywy MON do szkolenia wojsk w latach 1976-1980: "Stale podwyższać sprawność sił i środków do odparcia nagłej napaści przeciwnika, a także uruchomienia i osłony początkowej fazy operacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych".

Doceniając wagę tego zagadnienia, wiele ćwiczeń i treningów zgrywających poświęca się działaniom wojsk OPL w systemie OPK i ich wspólnej walce z nieprzyjacielem powietrznym. Każde ćwiczenie przynosi nowe doświadczenia w tym względzie. Doskonali się więc stale zasady działania i współdziałania wojsk OPL w systemie OPK, tym bardziej że ciągle znia-

ny w wyposażeniu wojsk OPL i OPK w coraz nowszy i doskonalszy sprzęt wymagają także doskonalenia zasad jego użycia w walce z nieprzyjacielem powietrznym.

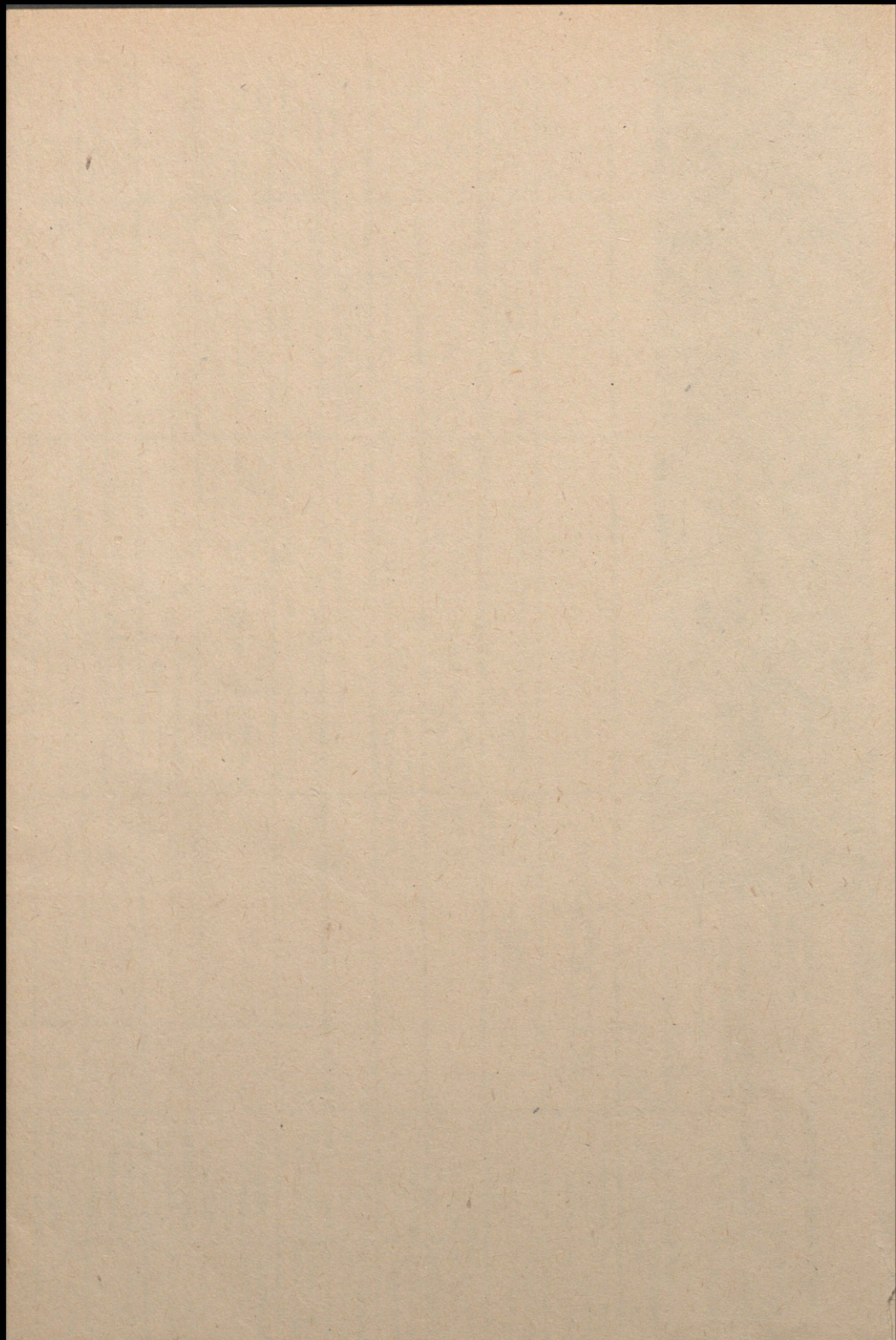
BIBLIOGRAFIA

1. "Biuletyn Informacyjny" 1976, nr 2/122/. Wyd. Szt.Gen., Warszawa.
2. "Biuletyn Informacyjny" 1980, nr 2/134/. Wyd. Szt.Gen., Warszawa.
3. Instrukcja organizacji współdziałania jednostek raketowych i lotnictwa w systemie OPK państw UW. Wyd. DWOPK, Poznań 1975.
4. Zasady obrony przeciwlotniczej wojsk. Podręcznik.
5. Materiały Szefostwa Wojsk OPL MON do "Biuletynu Informacyjnego" na rok 1982.
6. S. Piuro: Obrona przeciwlotnicza związków operacyjnych oraz główne zasady użycia i działania wojsk OPL. Skrypt. Wyd. ASG WP, Warszawa 1977.
7. J. Musiał: Organizacja, planowanie i kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem ZT w ramach osiągnięcia WSGB. Skrypt. Wyd. ASG WP, Warszawa 1980.

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA OSIĄGANIA PEŁNEJ GOTOWOŚCI BOJOWEJ PRZEZ ZT
I ODDZIAŁY WOJSK OPL
/WARIANT STOPNIOWEGO OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ/

LP.	Podstawowe przedsięwzięcia OWSGB	Dotyczy	Podwyższona gotowość bojowa	Gotowość bojowa zagrzania wojennego	Pełna gotowość bojowa	Uwagi
I	<p>WYPROWADZENIE WOJSK Z MSD I WŁĄCZENIE DO SYSTEMU OPK</p> <p>1. Rozwinięcie rzutów ogniowych i SD w rejonach przygarnizonowych i osiągnięcie gotow. do praw. ognia</p> <p>2. Włączenie się ZT i oddziałów do systemu OPK. Nawiazanie łączności z PISD</p> <p>3. Manewr z rejonu przygarnizonowego do zapasowego rejonu alarmowego i osiągnięcie gotow. do praw. ognia</p> <p>4. Wyprowadzenie pododdziałów z MSD do zapasowego rejonu alarmowego</p> <p>5. Manewr ZT, oddziału do zasadniczego rejonu alarmowego</p> <p>UZUPEŁNIENIE /ROZWINIĘCIE/ JEDNOSTEK DO ETATU CZASU WOJENNEGO</p> <p>1. Rozwinięcie bazy mobilizacyjnej w rejonie alarmowym</p> <p>2. Powołanie uzupełnienia własnej akcji kurierskiej i przyjęcie środków transp. z GN</p> <p>3. Powołanie mobilizacyjnego rzutu alarmowego</p> <p>4. Uzupełnienie stanów osobowych i środków transportowych z GN</p> <p>5. Pełne uzupełnienie /rozwiniecie/ mobilizacyjne jednostki do etatu czasu wojennego</p>	BRplot, prplot, paplot	<p>6-12h</p> <p>5-20min</p> <p>do 6+2</p> <p>do 8+2</p> <p>do 2h 30min</p> <p>do 8+6</p> <p>do 8+8+8</p> <p>do 8+8</p> <p>do 8+12</p> <p>15h</p> <p>3h</p> <p>12h 30min</p> <p>15h</p> <p>13</p> <p>3h</p> <p>8.5h</p> <p>15.5h</p> <p>2h</p> <p>6+3</p> <p>3h</p> <p>4h</p> <p>8+16</p> <p>8h 30min</p> <p>6+14 30min</p> <p>6+18</p> <p>12h 30min</p> <p>8+15.5</p> <p>17+3h</p> <p>6+13</p> <p>3h</p> <p>6+12</p> <p>4h 30min</p> <p>6+17</p> <p>8h</p> <p>6+8+9</p> <p>1h</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p>	<p>15-20min</p> <p>15-20min</p> <p>wg norm fabrycznych</p> <p>wg planu OWSGB</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100</p>	
II	<p>ELABORACJA I PRZYGOTOWANIE RUCHOMYCH ZAPASÓW RAKIET PLOT DO TRANSPORTU</p> <p>1. Rozwinięcie potoku/ów/ i jedna potok/ów w MSD i elaboracja 25 szt. rakiet plot</p> <p>2. Załadowanie na ST rakiet w pojemnikach /50% ST/</p> <p>3. Napełnienie paliwem 25 rakiet plot /na zarządzenie szefa Szt. GZ/ lub samodzielnie w GBZW</p> <p>4. Rozwinięcie btech jedna w ZRA i elaboracja kolejnych 27 rakiet plot</p> <p>5. Elaboracja 18 rakiet i załadowanie ich na SIT</p> <p>6. Załadowanie i wywóz rakiet plot w pojemnikach do ZRA /81 rakiet/</p>	BRplot KRUC	<p>15h</p> <p>3h</p> <p>12h 30min</p> <p>15h</p> <p>13</p> <p>3h</p> <p>8.5h</p> <p>15.5h</p> <p>2h</p> <p>6+3</p> <p>3h</p> <p>4h</p> <p>8+16</p> <p>8h 30min</p> <p>6+14 30min</p> <p>6+18</p> <p>12h 30min</p> <p>8+15.5</p> <p>17+3h</p> <p>6+13</p> <p>3h</p> <p>6+12</p> <p>4h 30min</p> <p>6+17</p> <p>8h</p> <p>6+8+9</p> <p>1h</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p>	<p>15-20min</p> <p>15-20min</p> <p>wg norm fabrycznych</p> <p>wg planu OWSGB</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100</p>	X/W przyd. wozów, usz. późn. stan. OWSGB
III	<p>Załadowanie na ST rakiet w pojemnikach /50% ST/</p> <p>Napełnienie paliwem 25 rakiet plot /na zarządzenie szefa Szt. GZ/ lub samodzielnie w GBZW</p> <p>Rozwinięcie btech jedna w ZRA i elaboracja kolejnych 27 rakiet plot</p> <p>Elaboracja 18 rakiet i załadowanie ich na SIT</p> <p>Załadowanie i wywóz rakiet plot w pojemnikach do ZRA /81 rakiet/</p> <p>Rozwinięcie potoku/ów/ w MSD i elaboracja 0,5 jo rakiet plot</p> <p>Załadowanie na ST rakiet w pojemnikach /50% ST - 8 sztuk, 32 rakiet/</p> <p>Rozwinięcie btech dwa potoka w ZRA i elaboracja kolejnych 30 rakiet plot</p> <p>Załadowanie i wywóz rakiet plot do ZRA /90 rakiet/</p> <p>Załadowanie rakiet plot na środki transp.</p> <p>Wywóz rakiet plot do ZRA</p> <p>Wywóz amunicji plot do ZRA</p> <p>OSIĄGNIĘCIE GOTOWOŚCI DO TRANSPORTU 100% RAKIET PLOT I AMUNICJI PLOT</p>	prplot KUB	<p>15h</p> <p>3h</p> <p>12h 30min</p> <p>15h</p> <p>13</p> <p>3h</p> <p>8.5h</p> <p>15.5h</p> <p>2h</p> <p>6+3</p> <p>3h</p> <p>4h</p> <p>8+16</p> <p>8h 30min</p> <p>6+14 30min</p> <p>6+18</p> <p>12h 30min</p> <p>8+15.5</p> <p>17+3h</p> <p>6+13</p> <p>3h</p> <p>6+12</p> <p>4h 30min</p> <p>6+17</p> <p>8h</p> <p>6+8+9</p> <p>1h</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p>	<p>15-20min</p> <p>15-20min</p> <p>wg norm fabrycznych</p> <p>wg planu OWSGB</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100</p>	w przypadku braku obecności w statowej
IV	<p>OSIĄGNIĘCIE PEŁNEJ GOTOWOŚCI BOJOWEJ dla jednostek rakietowych z napełnieniem rakiet gotowych do bojowego wykorzystania/</p>	BRplot	<p>15h</p> <p>3h</p> <p>12h 30min</p> <p>15h</p> <p>13</p> <p>3h</p> <p>8.5h</p> <p>15.5h</p> <p>2h</p> <p>6+3</p> <p>3h</p> <p>4h</p> <p>8+16</p> <p>8h 30min</p> <p>6+14 30min</p> <p>6+18</p> <p>12h 30min</p> <p>8+15.5</p> <p>17+3h</p> <p>6+13</p> <p>3h</p> <p>6+12</p> <p>4h 30min</p> <p>6+17</p> <p>8h</p> <p>6+8+9</p> <p>1h</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p>	<p>15-20min</p> <p>15-20min</p> <p>wg norm fabrycznych</p> <p>wg planu OWSGB</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100</p>	
V	<p>NARASTANIE LICZBY RAKIET GOTOWYCH DO BOJOWEGO WYKORZYSTANIA</p>	BRplot	<p>15h</p> <p>3h</p> <p>12h 30min</p> <p>15h</p> <p>13</p> <p>3h</p> <p>8.5h</p> <p>15.5h</p> <p>2h</p> <p>6+3</p> <p>3h</p> <p>4h</p> <p>8+16</p> <p>8h 30min</p> <p>6+14 30min</p> <p>6+18</p> <p>12h 30min</p> <p>8+15.5</p> <p>17+3h</p> <p>6+13</p> <p>3h</p> <p>6+12</p> <p>4h 30min</p> <p>6+17</p> <p>8h</p> <p>6+8+9</p> <p>1h</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p>	<p>15-20min</p> <p>15-20min</p> <p>wg norm fabrycznych</p> <p>wg planu OWSGB</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100</p>	
VI	<p>ZACZĘCIE PRZYJĘCIE DO KALKULACJI: Wszystkie rakiety przechowywane w MSD. W magazynach statowej 50% rakiet załadowane na ST. Pozostałe rakiety w stocach. Dwie rakiety są w stanie pełnej gotowości do wykorzystania bojowego /dyżurne/. W magazynach sożna zorganizować dwa punkty załadowania rakiet na ST w celu ich ewakuacji do rejonu alarmowego. Bateria techniczna BRplot obsadę czasu pokojowego może zorganizować jeden potok technologiczny. Dla pokonania wpływu uzupełnienia btech na możliwości osiaganie gotowości bojowej brygady założono, że btech uzupełni się w okresie GBZW w ramach powołania MSA. Stan potoku technologicznego uwzględniono przy wyw. 4 godz. po 10 godz. pracy i 1-2 godz. przy 1-2 godz. pracy do 15 godz. W dziale VI podano: w BRplot w liczniku; liczba rakiet przy pracy jedna potokiem, w stanowniku - przy pracy dwa potokami po uzupełnieniu stanów osobowych; w prplot KUB; w liczniku; dwa potokami po uzupełnieniu braków obecności w statowej btech; w stanowniku - dwa potokami przy pełnej obsadzie.</p>	BRplot	<p>15h</p> <p>3h</p> <p>12h 30min</p> <p>15h</p> <p>13</p> <p>3h</p> <p>8.5h</p> <p>15.5h</p> <p>2h</p> <p>6+3</p> <p>3h</p> <p>4h</p> <p>8+16</p> <p>8h 30min</p> <p>6+14 30min</p> <p>6+18</p> <p>12h 30min</p> <p>8+15.5</p> <p>17+3h</p> <p>6+13</p> <p>3h</p> <p>6+12</p> <p>4h 30min</p> <p>6+17</p> <p>8h</p> <p>6+8+9</p> <p>1h</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p> <p>6+2</p>	<p>15-20min</p> <p>15-20min</p> <p>wg norm fabrycznych</p> <p>wg planu OWSGB</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100</p>	

28

